

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za teška
kršenja međunarodnog humanitarnog
prava počinjena na teritoriji bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-03-67-T
Datum: 22. juni 2012.
Original: FRANCUSKI

PRED PRETRESNIM VEĆEM III

U sastavu: sudija Jean-Claude Antonetti, predsedavajući
sudija Frederik Harhoff
sudija Flavia Lattanzi
Sekretar: g. John Hocking
Nalog od: 22. juni 2012.

TUŽILAC

protiv

Vojislava ŠEŠELJA

JAVNO S JAVNIM DODATKOM

**NALOG ZA ZAVOĐENJE JAVNE REDIGOVANE VERZIJE ZAVRŠNOG
PODNEŠKA VOJISLAVA ŠEŠELJA**

Tužilaštvo:

g. Mathias Marcussen

Optuženi:

g. Vojislav Šešelj

Prevod

PRETRESNO VEĆE III Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Veće, odnosno Međunarodni sud),

IMAJUĆI U VIDU "Završni pretresni podnesak odbrane prof. dr Vojislava Šešelja" koji je – na osnovu uputstava Veća – podnesen na poverljivoj osnovi 30. januara 2012.¹ (dalje u tekstu: Završni podnesak),

IMAJUĆI U VIDU Nalog od 26. aprila 2012, kojim Veće nalaže Vojislavu Šešelju (dalje u tekstu: Optuženi) da podnese javnu redigovanu verziju svog Završnog podneska najkasnije do 31. maja 2012.,²

KONSTATUJUĆI da Optuženi nije podnio javnu redigovanu verziju Završnog podneska do roka određenog Nalogom od 26. aprila 2012.,

BUDUĆI DA Završni podnesak Optuženog sadrži poverljive podatke kao što su imena zaštićenih svedoka i da sadrži citate iz transkripata sa zatvorenih sednica i iz drugih poverljivih izvora,

PODSEĆAJUĆI da je Optuženi trebao da podnese javnu redigovanu verziju Završnog podneska,³

¹ "Završni pretresni podnesak odbrane prof. dr Vojislava Šešelja", 30. januar 2012 (poverljivo). V. Takođe "Potvrda", 31. januar 2012 (poverljivo); za prevod na engleski v. Professor Vojislav Šešelj's Final Brief", 21. mart 2012. (poverljivo), za prevod na francuski v. "Mémoire en clôture de Vojislav Šešelj", 27. mart 2012. (poverljivo).

² "Nalog optuženom Vojislavu Šešelju da dostavi javnu redigovanu verziju završnog pretresnog podneska", 26. april 2012. (javno), (dalje u tekstu: Nalog od 26. aprila 2012.), str. 2.

³ V. Nalog od 26. aprila 2012., str. 1 i fusnota 4.

Prevod

BUDUĆI DA Optuženi nije podneo javnu redigovanu verziju Završnog podneska,⁴ Veće je s ciljem da garantuje poštovanje principa javnosti procedure kao što stoji u Pravilu 78 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) i u interesu pravde, u ovom izuzetnom slučaju sâmo redigovalo delove Završnog podneska koji sadrže poverljive podatke,

IZ TIH RAZLOGA

NA OSNOVU Pravila 54 i pravila 78 Pravilnika,

NALAŽE Sekretarijatu, *proprio motu*:

- i) da na javnoj osnovi zavede javnu redigovanu verziju Završnog podneska Optuženog dostavljenu u Dodatku ovoj odluci;
- ii) da redakcije koje je Veće napravilo unese u poverljivu verziju Završnog podneska na engleskom i srpskom i da zavede njihove javne redigovane verzije.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je merodavna francuska verzija.

/potpis na originalu/

Jean-Claude Antonetti

Predsedavajući sudija

Dana 22. juna 2012.

U Hagu (Holandija)

[pečat Međunarodnog suda]

⁴ Veće takođe napominje da je na administrativnom pretresu 7. februara 2012. kada je bilo reči o dužini Završnog podneska Optuženog, Optuženi izjavio da više ne želi da radi na pomenutom podnesku (administrativni pretres, transkript od 7. februara 2012., str. 17081 i 17082). Veće žali zbog toga što optuženi stalno odbija da saraduje.

Prevod

**JAVNI DODATAK " NALOGU ZA ZAVOĐENJE JAVNE REDIGOVANE
VERZIJE ZAVRŠNOG PODNESKA VOJISLAVA ŠEŠELJA "**

МЕЂУНАРОДНИ КРИВИЧНИ СУД
ЗА БИВШУ ЈУГОСЛАВИЈУ

Предмет бр. ИТ - 03 - 67 - Т

ПРЕТРЕСНОМ ВЕЋУ III

Судије: судија, Jean-Claude Antonetti, председавајући,
судија, Frederik Harhoff,
судија, Flavia Lattanzi.

**Вршилац дужности
секретара:** г. John Hocking

Датум: ~~1. септембар 2011. године~~

30. јануар 2012.

Подносак број 486.

Т У Ж И Л А Ц
против
Проф. др ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА

**ЗАВРШНИ ПРЕТРЕСНИ ПОДНЕСАК ОДБРАНЕ
ПРОФ. ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА**

Тужилаштво:
Christine Dahl
Daryl Mundis

Оптужени
Проф. др Војислав Ше

Стручни тим који помаже одбрану:

Зоран Красић
Драган Тодоровић
Вјерица Радета
Елена Божић-Талијан
Весна Марић
Огњен Михајловић
Филип Стојановић
Дејан Мирковић
Немања Шаровић
Борис Алексић
Наташа Јовановић

Гордана Поп-Лазич
Петар Јојић
Момир Марковић
Мирко Благојевић
Јадранко Вуковић
Мирољуб Игњатовић
Љубиша Петковић
Марина Томан
Љиљана Михајловић
Александар Мартиновић

МЕЂУНАРОДНИ КРИВИЧНИ СУД
ЗА БИВШУ ЈУГОСЛАВИЈУТужилац
против
Проф. др Војислава Шешеља

Предмет бр. ИТ - 03 - 67 - Т

Поднесак број 486.

**ЗАВРШНИ ПРЕТРЕСНИ ПОДНЕСАК ОДБРАНЕ
ПРОФ. ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА****I. Увод**

На основу правила 86(Б) Правилника о поступку и доказима проф. др Војислав Шешељ подноси свој завршни претресни поднесак одбране (у даљем тексту: завршни поднесак) у склопу своје завршне речи по окончању поступка извођења доказа у овом поступку. Сврха овог завршног поднеска је предлог и захтев да Претресно веће донесе пресуду да проф. др Војислав Шешељ није крив ни по једној тачки оптужнице, зато што не постоје докази који могу бити основ за осуду.

Завршни поднесак проф. др Војислав Шешељ подноси након окончања поступка извођења доказа Тужилаштва. На овај корак проф. др Војислав Шешељ се одлучио зато што постоје два крупна разлога. Први, зато што Тужилаштво није успело да докаже основаност оптужби и други, зато што проф. др Војислав Шешељ није у могућности, односно Претресно веће му није обезбедило услове да изводи доказе одбране, пошто му је забрањена привилегована комуникација са правним саветницима и није одобрено финансирање трошкова његове одбране.

Осим тога над целокупним током овог поступка јасна је полтичка позадина оптужења проф. др Војислава Шешеља, односно инсистирање да се по сваку цену оптужи, и по могућности што дуже, држи у притвору како би се сузбио његов политички утицај. Нико од оптужених пред МКСЈ није толико дуго чекао на почетак суђења као што је то урађено у овом предмету и никоме није толико гарантованих и заштићених права трајно погажено као што је то случај са проф. др Војиславом Шешељем.

Непрекидно је у притвору од 24. фебруара 2003. године. Да би се изборио за своје гарантовано право да се сам брани морао је и да штрајкује глађу.

Укупно 9 месеци је имао апсолутну забрану сваке комуникације са лицима изван Притворске јединице. Прво, 7 месеци, од децембра 2003. године до средине јула 2004.

године због избора и формирања Владе у Србији, а 2 месеца током 2006. године непосредно пред први покушај почетака суђења.

Од октобра 2008. године трпи и забрану привилеговане комуникације са својим правним саветницима. У више својих поднесака проф. др Војислав Шешељ је детаљно објаснио и доказао да су му најгрубље прекршена сва права из корпуса права на фер и правично суђење.

Проф. др Војислав Шешељ је једини чија се одбрана не финансира средствима УН и стиче се утисак да се МКСЈ поноси тиме што је целокупни систем МКСЈ успео да на најгрубље могући начин не поштује и његово право на експедитивно суђење.

II. Историјат поступка и кршења права

Политичка позадина оптуживања

Тужилаштво је оптужницу сачинило 15. јануара 2003. године. Она је потврђена од стране дежурног судије 14. фебруара 2003. године, а проф. др Војислав Шешељ је дошао у Хаг 24. фебруара 2003. године. Дана 28. фебруара 2003. године Тужилаштво је тражило да се проф. др Војиславу Шешељу наметне бранилац у приправности. Само четири дана притвора је било довољно Тужилаштву да покрене поступак наметања браниоца.

Подсетимо се да је у то време тужилац Карла дел Понте 17. фебруара 2003. године имала састанак на коме је Зоран Ђинђић, као председник Владе Републике Србије, од ње тражио да проф. др Војислава Шешеља води и да га не враћа, али ју је и „упозорио” да ће имати великих проблема са њим. То више и није нека тајна с обзиром да је све то Карла дел Понте јасно описала у својој мемоарској књизи.

Без обзира на одлуке које су до сада донете и сада се неминовно поново отварају питања:

- да ли је тужилац своје дискреционо право подизања оптужнице 15. јануара 2003. године правилно применио, и
- да ли је потврђивање оптужнице од стране дежурног судије 14. фебруара 2003. године било у складу са Статутом и Правилником.

На оба питања свако разуман може да одговори да је подизање и потврђивање оптужнице против проф. др Војислава Шешеља била и тада очигледна грешка у кривичноправном смислу, али да је све то била и намера оних којима он политички смета. Политичка мотивација покретања поступка против проф. др Војислава Шешеља никако не може да се заобиђе, јер је то јавна ствар од самог почетка поступка. То су сигурно закључиле и судије када су мењале Правилник о поступку и доказима у делу одредби о потврђивању оптужнице. Није то урађено само ради категоризације предмета,

како се та промена објашњавала, већ и зато што је утврђено да је у то време почетком 2003. године важећа стратегија рада МКСЈ била погрешна. МКСЈ је тражио предмете, а међународној политичкој елити је сметао проф. др Војислав Шешељ, као лидер који да је не слободи никада не би дозволио даље разбијање српске државности.

Политичка позадина овог поступка не може да се заобиђе пуних девет година, колико је проф. др Војислав Шешељ у притвору. На те околности проф. др Војислав Шешељ је поднео више поднесака који се налазе у судским списима.

Кршење права на одбрану

Почев од 9. маја 2003. године, када је Претресно веће на силу наметнуло браниоца у приправности, проф. др Војислав Шешељ стално води поступке за очување и заштиту свог права да се сам брани. Први захтев је Тужилаштво поднело 28. фебруара 2003. године, односно четвртог дана притвора проф. др Војислава Шешеља и тражило од Претресног већа да му наметне браниоца. На захтев Тужилаштва, што преко браниоца у приправности, а што два пута са браниоцем, Претресно веће је својим одлукама о наметању и о додели браниоца грубо кршило право проф. др Војислава Шешеља да се сам брани. Дана 8. децембра 2006. године Жалбено веће је други пут, и тада после 28 дана штрајка глађу, донело дефинитивну одлуку о враћању проф. др Војиславу Шешељу права да се сам брани.

То није представљало сметњу да Тужилаштво почев од јуна 2008. године у фази извођења доказа Тужилаштва поново обнови захтев за наметање браниоца проф. др Војиславу Шешељу. У тој фази претреса Тужилаштво је у тренутку када му је остало још само 18 сати за извођење својих доказа поново затражило обуставу суђења и хитно наметање браниоца. На овај начин је Тужилаштво стално потврђивало своју основну тезу да је за њих суђење могуће само ако се проф. др Војиславу Шешељу забрани да се брани сам. Тужилаштву је потребан на силу наметнути и то „одабрани адвокат” као бранилац проф. др Војислава Шешеља, како би Тужилаштво имало контролу и над одбраном.

На те околности проф. др Војислав Шешељ је поднео више поднесака и елабората који се налазе у судским списима.

Покретање поступка за непоштовање суда

Тужилаштво је више пута покретало поступак за непоштовање суда против проф. др Војислава Шешеља. Једном у претпретресној фази и тај захтев Тужилаштва је одбачен од стране Претресног већа којим је председавао судија Агиус, а да проф. др Војиславу Шешељу тада и касније није достављен тај захтев Тужилаштва.

Други пут је Тужилаштво поднело захтев за покретање поступка за непоштовање суда октобра 2008. године. Пошто Претресно веће није хтело да разматра, тај захтев је одлуком председника МКСЈ уступљен Претресном већу II којим председава судија Кармел Агиус. Мада је по службеној дужности судија Кармел Агиус морао да се изузме из одлучивања у том поступку његово Претресно веће је 21. јануара 2009. године донело одлуку као налог којим се подиже оптужба за непоштовање суда против проф. др Војислава Шешеља.

Ова оптужба је Тужилашству била потребна да би оправдало своје захтеве за наметање браниоца, јер наводно је неопходна и конспиративност да би се схватило зашто током поступка извођења доказа Тужилаштва ничим није доказана кривица и да не постоји основ за осуду.

Један поступак за непоштовање суда због наводног обелодањивања идентитета три заштићена сведока је окончан изрицањем казне затвора од 15 месеци. Овај поступак је у суштини био замишљен да се остваре два циља: први, поновно наметање браниоца и други, пронаћи неко оправдање за кршење права на експедитивно суђење.

Други поступак за непоштовање суда је 2010. године вођен због књиге у којој се налазе изјаве 11 сведока одбране који су претходно обавестили јавност о свом идентитету, али и о свим проблемима које су имали приликом контаката са истражитељима Тужилаштва.

Ако се погледа статистика претреса онда је све апсолутно јасно која је функција покретања поступка за непоштовање суда. Суђење је почело 7. новембра 2007. године и до краја 2007. године саслушан је само један сведок. У току 2008. године саслушан је 61 сведок. Током 2009. године саслушано је 9 сведока и исто толико 2010. године. Дакле, закључно са 31. децембром 2008. године саслушано је 77,5% сведока. Значи да је претрес, прва фаза извођење доказа Тужилаштва било при крају, али МКСЈ није хтео да оконча суђење, јер је цео ток претреса био неповољан по Тужилаштво и оптужбе против проф. др Војислава Шешеља. Зато су били потребни поступци за непоштовање суда као изговор за систематско кршење права проф. др Војислава Шешеља.

Трећи поступак за непоштовање суда је покренут 2011. године, опет због књига које су на сајту проф. др Војислава Шешеља. Мада су предмет свих поступака за непоштовање суда књиге са материјалима одбране проф. др Војислава Шешеља, самом чињеницом да се воде поступци због наводно непоштовања налога Претресног већа о заштитним мерама, просто се намеће закључак да судије МКСЈ не признају проф. др Војиславу Шешељу право да се сам брани. Све што је одбрана проф. др Војислава

Шешеља смета систему МКСЈ, те произилази да се овим серијским поступцима за непоштовање практично судије МКСЈ боре да на силу наметну „страхопоштовање”. Готово да се ствара слика о судијским униформама и тогама као модном детаљу који подразумева недодирљивост, непогрешивост и стандард за међународну правду. Дакле, силом се намеће поштовање, а не манифестује ни један пример квалитета одлука МКСЈ које заслужују поштовање, јер су одлуке одраз поштовања међународних стандарда и права. Пошто је проф. др Војислав Шешељ једини који јавно раскринкава позадину и суштину МКСЈ, очигледно је да је систем МКСЈ осмислио одговор наметања „страхопоштовања” и то на најгрубљи начин преко поступака за непоштовање суда против проф. др Војислава Шешеља. Намера им је да на примеру проф. др Војислава Шешеља свима ставе до знања колико су страшна институција која може све да уклопи у стандарде и своју мисију. Тако систем МКСЈ шаље јасну поруку да је важније обезбедити поштовање МКСЈ него окончати главни поступак по оптужбама за ратне злочине. Проф. др Војислав Шешељ је практично у притвору и против њега се води поступак да би се обезбедило поштовање МКСЈ, а оптужбе за ратне злочине више и нису важне, јер од почетка те оптужбе за ратне злочине суштински и нису биле основане.

Кршење обавезе обелодањивања материјала Тужилаштва

Питање обелодањивања материјала Тужилаштва, а захтев проф. др Војислава Шешеља је био да то буде на српском језику у писаној форми и на папиру, почело је да се решава тек од 8. децембра 2006. године, а решено је на мање или више прихватљив начин тек средином 2007. године. Међутим, то није било довољно упозорење Тужилаштву, па и на крају прве фазе претреса када се изводе докази Тужилаштва постоји велика количина материјала која није обелодањена проф. др Војиславу Шешељу. Довољно је рећи да је преко 400 регистратора материјала Тужилаштва обелодањено током маја 2008. године, односно у току извођења доказа Тужилаштва, и да још увек нису обелодањени видео материјали у трајању од 6.600 сати. Они се, додуше, могу обелоданити, али по процедури која је супротна разумном закључивању. Уосталом то је МКСЈ.

Довољно је само подсетити да је Тужилаштво морало своју обавезу обелодањивања да испуни током претпретресне фазе, а свакако пре него што почне претрес. Ако се има у виду да је први покушај почетка претреса био новембра 2006. године и погледа количина материјала која је обелодањена током 2007. године и 2008. године у току извођења доказа Тужилаштва, онда је апсолутно јасно са каквим се све преварама служило Тужилаштво и колико је био благонаклон став према тој обавези Тужилаштва од стране

Претресних већа. На основу тога лако може да се утврди да је Тужилаштво обавезу обелодањивања материјала злоупотребило ради обмањивања и држања у заблуди како проф. др Војислава Шешеља тако и Претресних већа. Ваља није потребно подсећати да ако се злоупотреби обавеза обелодањивања, онда оптужени није у могућности да ужива гарантовано право да мора бити обавештен о свим аспектима оптужби и свему што му се ставља на терет.

Кршење обавезе финансирања трошкова одбране

Једини предмет у МКСЈ где се не финансирају трошкови одбране је предмет против проф. др Војислава Шешеља. Претресно веће је донело одлуку којом је наложило Секретаријату да се средствима Уједињених нација финансира одбрана коју сам пружа проф. др Војислав Шешељ, али до данашњег дана Секретаријат није по тој одлуци поступио. Секретаријат је од стране проф. др Војислава Шешеља још октобра 2003. године у потпуности обавештен о материјалном стању. Секретаријат је у међувремену извршио све провере материјалног стања проф. др Војислава Шешеља, како непосредно, тако и уз помоћ надлежних органа у Србији и до данас није одобрио средства за финансирање одбране.

Ваља имати у виду да је претпретресна фаза трајала од 24. фебруара 2003. године до 7. новембра 2007. године и да Секретаријат није исплатио чак ни трошкове авионске карте када је проф. др Војислав Шешељ дошао у Хаг 24. фебруара 2003. године. Током претресне фазе Секретаријат такође ништа није исплатио. Као неко решење настале ситуације Секретаријат је само плаћао трошкове доласка и боравка у Хагу правних саветника и референта предмета који су посетили проф. др Војислава Шешеља у Притворској јединици, а два пута (у септембру и децембру 2008. године) је посета била о трошку правних саветника и то је тако настављено до данас.

Кршење права на комуникацију са правним саветницима

Привилегована комуникација са правним саветницима је први пут обављена 21. децембра 2006. године, односно после скоро пуних четири године притвора. Од децембра 2003. године до средине јула 2004. године проф. др Војиславу Шешељу је била забрањена било каква комуникација са лицима изван Притворске јединице, а у другој половини 2006. године забрана је трајала више од 2 месеца. Од 29. септембра 2008. године је такође забрањена привилегована комуникација проф. др Војиславу Шешељу са својим правним саветницима и то како телефонска, тако и привилегована посета у Притворској јединици. Током посете правних саветника у децембру 2008. године разговори и комуникација су остварени у посебној просторији са видео и аудио

надзором. Забране се односе на саветника Зорана Красића, а 2011. године је проширена и на Бориса Алексића, Дејана Мировића и референта предмета Немању Шаровића.

За шест година притвора проф. др Војислав Шешељ је једном у 2004. години тражио да га пусте на слободу до почетка суђења. Тај захтев је одбијен. Ваљда не треба подсећати да проф. др Војиславу Шешељу није било омогућено ни да присуствује сахрани мајке.

III. Оптужница и тачке оптужби

Почев од 15. јануара 2003. године, па све до завршетка извођења доказа Тужилаштва оптужница против проф. др Војислава Шешеља је више пута мењана. Од почетних 14 тачака, она сада садржи 9 тачака. Оптужница је мењана:

1. Тужилац је 15. јануара 2003. године подигао оптужницу против проф. др Војислава Шешеља, а 14. фебруара 2003. године судија Квон је прегледао и потврдио оптужницу (у даљем тексту: првобитна) која је имала 14 тачака (8 тачака злочини против човечности и 6 тачака кршење закона и обичаја ратовања). Колико је било очигледних грешака у тој оптужници довољно је навести да је по редним бројевима било 15, а по оптужбама 14 тачака оптужнице. Приговор против те оптужнице је делимично усвојен и Тужилаштву наложено да избаци оптужбе за Војводину, да би касније одлуком Жалбеног већа те оптужбе биле враћене под условом да Тужилаштво посебно докаже постојање неких услова који би утврдили постојање нексауса.

2. Уз допуштење Претресног већа II Тужилаштво је 12. јула 2005. године сачинило Модификовану измењену оптужницу (у даљем тексту: модификована измењена), која је задржала истих 14 тачака.

3. Одлуком Претресног већа од 8. новембра 2006. године извршено је скраћивање модификоване измењене оптужнице и то тако:

- што су из оптужнице избрисане тачке 2, 3, 5, 6 и 7,
- брисани су као оптужбе злочини који су наводно почињени у западној Славонији у параграфима 17(а) до (ј), 19, 29(ц) и (д), 31, 32 и 34. оптужнице,
- одлучено да Тужилаштво не изводи доказе о злочинима за западну Славонију, Брчко, Бијељину, Босански Шамац и на Борачком језеру/планини Борашници,
- одлучено да Тужилаштво може да изводи доказе који се не односе на базу злочина за западну Славонију, Брчко, Бијељину, Босански Шамац и на Борачком језеру/планини Борашници.

По налогу Претресног већа I Тужилаштво је 10. новембра 2006. године саставило, а 14. новембра 2006. године проф. др Војиславу Шешељу доставило „Редиговану верзију

модификоване измењене оптужнице и додатке које Тужилаштво подноси у складу с правилом 73бис (Д) и одлуком Претресног већа I од 8. новембра 2006. године” (у даљем тексту: редигована верзија).

4. Дана 25. јуна 2007. године Тужилаштво је саставило Другу измењену оптужницу.

5. Трећа измењена оптужница је од 7. децембра 2007. године, а састављена је по одлуци Претресног већа од 27. новембра 2007. године. Коригендумом треће измењене оптужнице је од 10. новембра 2008. године. Ваља имати у виду да је суђење почело 7. новембра 2007. године.

Мора да се зна да је проф. др Војислав Шешељ против свих оптужница, односно измена и допуна, благовремено подносио приговоре у складу са Правилником о поступку и доказима и да су два пута делимично усвојени.

Својеврсни скандал је наступио поводом приговора проф. др Војислава Шешеља у погледу модификоване измењене оптужнице. У погледу рока и права на приговор Претресно веће II и Претресно веће I су дуже од годину дана проф. др Војислава Шешеља држали у заблуди. Први приговор је враћен због већег обима страна, а други пут наводно приговор није достављен у року, да би се после неколико месеци установило и признало да су у ствари оба приговора била преурањена, јер Тужилаштво није извршило обелодањивање материјала уз модификовану измењену оптужницу, тако да је тај приговор поднет тек 2007. године по одлуци новог Претресног већа.

За овај завршни поднесак је поред подсећања како су се мењале оптужбе важно и да је Тужилаштво отпочело поступак извођења доказа Тужилаштва у складу са Трећом измењеном оптужницом и да у њој нумерација параграфа и тачака оптужби прати првобитну оптужницу, те услед измена поједини параграфи и тачке више не постоје пошто су брисани као што је то случај са:

- **параграфима:** део параграфа 17(а); део параграфа 18; параграф 19; део параграфа 22; параграф 23; део параграфа 24; параграф 25; део параграфа 26; три дела параграфа 27; параграф 29(ц); параграф 29(д); параграф 29(ф); параграф 29(х); параграф 29(и);

- **тачкама:** 2; 3; 5; 6; и 7.

Дакле, Тужилаштво је извођењем доказа имало намеру да докаже да постоји одговорност проф. др Војислава Шешеља по следећим тачкама Треће измењене оптужнице:

Тачка 1: Прогони на политичкој, расној или верској основи, злочин против човечности, кажњив по члановима 5(х) и 7(1) Статута;

Тачка 4: Убиство, кршење закона и обичаја ратовања, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949. године, кажњиво по члановима 3 и 7(1) Статута;

Тачка 8: Мучење, кршење закона и обичаја ратовања, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949. године, кажњиво по члановима 3 и 7(1) Статута;

Тачка 9: Окрутност поступање, кршење закона и обичаја ратовања, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949. године, кажњиво по члановима 3 и 7(1) Статута;

Тачка 10: Депортација, злочин против човечности, кажњив по члановима 5(д) и 7(1) Статута;

Тачка 11: Нехумана дела (присилно премештање), злочин против човечности, кажњив по члановима 5(и) и 7(1) Статута;

Тачка 12: Безобзирно разарање села или пустошење које није оправдано војном нуждом, кршење закона и обичаја ратовања, кажњиво по члановима 3(б) и 7(1) Статута;

Тачка 13: Уништавање или намерно наношење штете установама намењеним религији или образовању, кршење закона и обичаја ратовања, кажњиво по члановима 3(д) и 7(1) Статута;

Тачка 14: Пљачка јавне или приватне имовине, кршење закона и обичаја ратовања, кажњиво по члановима 3(д) и 7(1) Статута.

IV. Изведени докази Тужилаштва

Тужилаштву је Претресно веће одобрило 125 сати за извођење својих доказа. Задатак Тужилаштва је био да у првој фази претреса докаже кривици проф. др Војислава Шешеља по свим тачкама оптужнице. Претрес је почео 7. новембра 2007. године уводном речју Тужилаштва, а фаза извођења доказа Тужилаштва је окончана марта, односно до 1. јуна 2010. године.

Што се тиче датума почетка претреса ваља имати у виду да је проф. др Војислав Шешељ у погледу права на обелодањивање и од када се рачуна рок за обелодањивање користио дозвољена правна средства и да су се доносиле неке чудне одлуке по којима ни претрес није почео даном уводне речи Тужилаштва (7. новембра 2007. године), већ даном саслушања првог сведока Тужилаштва (средина јануара 2008. године)?

У овој фази поступка Тужилаштво је изменило списак сведока, односно од почетка поступка стално је мењало списак сведока Тужилаштва. У претпретресној фази је рачунало по шифрама сведока на укупно 144 сведока Тужилаштва. На сведоке је

Тужилаштво рачунало и у својим поднесцима од 29. марта 2007. године (105 сведока), 19. септембра 2007. године и 10. децембра 2007. године (100 сведока), а током извођења својих доказа са списка сведока, као сведоци Тужилаштва и сведоци већа саслушано је у судници укупно 81 сведок.

Током претреса Тужилаштво је на свој списак сведока убацило и саслушало [REDACTED] [REDACTED] Весну Босанац (92тер), а сведока вештака Ивана Грујића заменило са два сведока вештака Анамаријом Радић и Вишњом Билић и одустало од саслушања два сведока.

Просто је невероватна одлука Претресног већа да се и поред саслушања сведока у судници у судски спис увршћује и његова изјава дата истражитељима Тужилаштва. То се ради само да би се по потреби обезбеђивања доказне вредности одлучило да ли да с да примат прелиминарној изјави или усменом сведочењу. Ваљда се релевантност и доказна вредност даје исказу у судници, а не ономе што је истражитељ Тужилаштва напсао да је наводно прелиминарна изјава тог сведока. У том смислу биће интересантна ситуација са изјавама сведока које су дали органима безбедности 1992. године или неке касније изјаве где се и не помиње име проф. др Војислава Шешеља и чињеницом да су се ти исти сведоци у судници или у накнадној својој изјави по правлу 92тер или 92кватер наводно досетили и помињу проф. др Војислава Шешеља.

Овде свакако треба додати и својеврсну неравноправност оптужених пред МКСЈ. Има оптужених који се сами бране, попут Крацића, који имају неупоредиво дуже време за унакрсно испитивање сведока Тужилаштва од времена које има Тужилаштво за главно испитивање. Једноставно, све што је другима дозвољено проф. др Војиславу Шешељу је забрањено.

У овом контексту треба подсетити на непоузданост не само изјава и сведочења по правилу 92тер, већ и изјава по правилу 92кватер и уопште исказа сведока датих приликом сведочења у другим предметима.

Погрешна примена правила 92тер

Поводом сведока Тужилаштва по правилу 92тер проф. др Војислав Шешељ није вршио унакрсно испитивање тих сведока из чисто принципијелних разлога и унапред датог објашњења да примена тог правила нарушава не само начела доказног поступка, него представља својеврсну злоупотребу која ограничава и ускраћује право одбране и на тај начин доводи у питање фер и правично суђење. О томе је проф. др Војислав Шешељ поднео неколико поднесака и детаљно објаснио да сведоци нису у могућности да понове и потврде све наводе који се налазе у наводно њиховим изјавама датим Тужилаштву, да

су то у ствари изјаве које је саставило Тужилаштво и да је општепозната чињеница да велики број сведока изражава чуђење шта се све налази у тим изјавама, а неколико сведока Тужилаштва је демантовало наводе у тим изјавама да тако нешто никада нису саопштили истражитељима Тужилаштва. Осим тога, правило 92тер је правило које је уграђено у Правилник након што је проф. др Војислав Шешел дошао у Хаг те нема могућности примене тог правила у његовом предмету због забране ретроактивне примене правила, као што је прописано правилом 6(Д) Правилника.

У односу на одлуке Претресног већа у претпретресној фази у погледу примене правила 92тер током извођења доказа Тужилаштва повећао се број сведока по правилу 92тер. На тај начин се смањио број *viva voce* сведока Тужилаштва, али истовремено један број првобитно планираних и одлуком Претресног већа одређених сведока *viva voce* постали су сведоци по правилу 92тер. На тај начин је проф. др Војислав Шешел ускраћен, као одбрана за коришћења права, јер уместо да сведочење тих сведока пред Претресним већем са главним и унакрсним испитивањем уђе у судски спис, у судски спис је ушла само изјава тих сведока и њихова усмена потврда да је то што се увршћује у судски спис њихова изјава. Тако су у судски спис без провере ушле изјаве на више десетине страна и са великим бројем параграфа, а да је којим случајем проф. др Војислав Шешел користио право да те сведоке унакрсно испитује у ограниченом времену по правилу 92тер никада не би могао да провери све наводе из изјаве.

На одговарајућем месту у овом завршном поднеску проф. др Војислав Шешел ће доказати да су сведоци по правилу 92тер посебно одабрани: зато што су већ сведочили у неком од предмета пред МКСЈ, па није добро да се током унакрсног испитивања од стране проф. др Војислава Шешела дође до неких другачијих података; зато што се ради о крајње компромитованим сведоцима Тужилаштва; или што се ради о лажним сведоцима који не би могли да понове текст наручене изјаве или би једноставно јавности било јасно са каквим све фалсификатима и лажима служи Тужилаштво.

Погрешна примена правила 92квтер

Претресно веће није прихватило захтев Тужилаштва да се по овом правилу уврсте у судски спис изјаве и искази умрлих сведока Тужилаштва. Касније је Претресно веће променило своју првобитну одлуку и уврстило је у судски спис изјаве и исказе сведока који су у међувремену умрли. Ове изјаве једноставно не могу бити релевантне, нити им се може дати доказна вредност, јер нису биле предмет провере од стране одбране, а исувише много је доказа да прелиминарне изјаве сведока немају никакву вредност с обзиром да је велики број сведока у судници негирало своје изјаве које су дали

истражитељима Тужилаштва. Довољно је навести да је проф. др Војислав Шешел тражио покретање кривичног поступка против 44 сведока Тужилаштва који су истражитељима Тужилаштва дали лажне исказе, а од тог броја њих 40 су у судници лажно сведочили. Зато се не сме дозволити да се релевантност и доказна вредност придаје изјавама по правилу 92квтер.

Преглед саслушаних сведока viva voce и по правилу 92тер

На претресу у фази извођења доказа Тужилаштва саслушани су следећи сведоци:

1. Антонио Обершал (вештак говор мржње) 11, 12 и 13. децембар 2007. године,
2. ВС-015 Горан Стопарић, 15, 16, 17, 22, 23 и 24. јануар 2008. године,
3. Ив Томић (вештак Велика Србија) 29, 30 и 31. јануар 2008. године и 5, 6 и 7. фебруар 2008. године,
4. ВС-004 ██████████, **заштићени**, 7, 12 и 13. фебруар 2008. године,
5. Рејнолд Тененс (вештак војне струке), 14, 19, 20, 21, 26, 27 и 28. фебруар 2008. године,
6. ВС-013 Младен Кулић, 4, 5 и 6. март 2008. године,
7. ВС-021 ██████████, **заштићени**, 6. март 2008. године **(92тер)**,
8. ВС-020 Вилим Карловић, 11 и 12. март 2008. године,
9. ВС-1126 Драгутин Бергхофер, 12. март 2008. године **(92тер)**,
10. ВС-1127 Емил Чакалић, 18 и 19. март 2008. године,
11. ВС-1013 ██████████, **заштићени**, 25 и 26. март 2008. године,
12. ВС-1015 ██████████, **заштићени**, 27. март 2008. године,
13. ВС-033 ██████████, **заштићени**, 1 и 2. април 2008. године,
14. ВС-1014 Фадил Копић, 9. април 2008. године **(92тер)**,
15. ВС-1062 ██████████, **заштићени**, 10. април 2008. године.
16. ВС-007 ██████████, **заштићени**, 15, 16 и 17. април 2008. године,
17. ВС-1065 ██████████, **заштићени**, 22. април 2008. године,
18. ВС-002 ██████████, **заштићени**, 6, 7 и 8. мај 2008. године,
19. ВС-1120 Ђуро Матовина, 13 и 14. мај 2008. године,
20. ВС-1106 Асим Алић, 15, 20 и 21. мај 2008. године,
21. Андрас Ридлмајер (уништавање верских објеката) 21, 22 и 27. 28. мај 2008. године,
22. ВС-051 ██████████, **заштићени**, 28 и 29. мај 2008. године,
23. ВС-1111 ██████████, **заштићени**, 3. јун 2008. године,
24. ВС-1055 ██████████, **заштићени**, 4 и 5. јун 2008. године,
25. ВС-1018 Перица Коблар, 10 и 11. јун 2008. године,

26. BC-1057 Сафет Сејдић, 12, 17 и 18 јун 2008. године,
 27. BC-1012 ██████████, **заштићени**, 18 и 19. јун 2008. године,
 28. BC-1060 ██████████, **заштићени**, 24 и 25. јун 2008. године,
 29. BC-1064 ██████████, **заштићени**, 25. јун 2008. године,
 30. BC-1026 Реџеп Каришиќ, 1. јул 2008. године,
 31. BC-1051 ██████████, **заштићени**, 2. јул 2008. године,
 32. BC-1052 ██████████, **заштићени**, 2. јул 2008. године (**92тер**),
 33. BC-1069 Фахрудин Билић, 2 и 3. јул 2008. године,
 34. BC-1112 ██████████, **заштићени**, 8, 9, 10, 15 и 16. јул 2008. године,
 35. BC-1105 ██████████, **заштићени**, 16. јул 2008. године (**92тер**),
 36. BC-1022 ██████████, **заштићени**, 17. јул 2008. године,
 37. BC-1024 Ибрахим Кујан, 22. јул 2008. године (**92тер**),
 38. BC-048 Небојша Стојановић, 22 и 23. јул 2008. године, 23. јула 2008. године
 саслушаван је и тужилац Данијел Сексон.
39. BC-061 (раније ██████████) ██████████, **заштићени**, 24 и 25. септембар 2008. године,
 40. BC-038 ██████████, **заштићени**, 1 и 2. октобар 2008. године,
 41. BC-035 Алекса Ејић, 7, 8 и 9. октобар 2008. године,
 42. BC-1133 Фрањо Баричевић, 14 и 15. октобар 2008. године,
 43. BC-1134 ██████████, **заштићени**, 15. октобар 2008. године (**92тер**),
 44. Ева Табо 21, 22 и 23. октобар 2008. године,
 45. BC-018 Јелена Радошевић, 23. октобар 2008. године (**92тер**),
 46. BC-016 ██████████, **заштићени**, 28 и 29. октобар 2008. године,
 47. Весна Босанац, 4 и 5. новембар 2008. године (**92тер**),
 48. BC-1131 Милорад Војновић, 5 и 6. новембра 2008. године (**92тер**),
 49. BC-1119 Јулка Маретић, 6. новембар 2008. године (**92тер**),
 50. сведок вештак Давор Стриновић, 11. новембар 2008. године,
 51. BC-1093 ██████████, **заштићени**, 12. новембар 2008. године,
 52. сведок вештак Вишња Билић 18 и 19. новембар 2008. године,
 53. BC-1136 Катицу Паулић, 19. новембар 2008. године,
 54. сведок вештак Анамаирија Радић, 20. новембар 2008. године,
 55. BC-009 Александар Стефановић, видео линк, 25 и 26. новембар 2008. године,
 56. BC-1068 ██████████, **заштићени**, 26. новембар 2008. године (**92тер**),
 57. BC-1139 Љубиша Вукашиновић, 27. новембар 2008. године,

58. BC-1016 Фадил Бањановић, 2. децембар 2008. године,
 59. BC-1007 Сулејман Тихић, 3 и 4. децембар 2008. године,
 60. BC-1028 ██████████, заштићени, 9. децембар 2008. године,
 61. BC-044 Јован Гламочанин, видео линк, 10 и 11. децембар 2008. године,
 62. BC-1000 ██████████, заштићени, 11. децембар 2008. године (92тер),
 63. BC-065 ██████████, заштићени, видео линк, 8 и 9. јануар 2009. године,
 64. BC-1087 ██████████, заштићени, видео линк, 9. јануар 2009. године (92тер),
 65. BC-008 ██████████, заштићени, 13 и 14. јануар 2009. године,
 66. сведок вештак Зоран Станковић 15. јануар 2009. године,
 67. BC-1035 ██████████, заштићени, 28 и 29. јануар 2009. године,
 68. BC-1066 ██████████, заштићени, 3 и 4. фебруар 2009. године,
 69. BC-2000 ██████████, заштићени, 4 и 5. фебруар 2009. године,
 70. BC-1010 ██████████, заштићени, 11. фебруар 2009. године,
 71. BC-1029 Алија Гушалић 4. март 2009. године,
 72. BC-027 ██████████, заштићени, видео линк, 7 и 8. јул 2009. године,
 73. BC-037 ██████████, заштићени, 12 и 13. јануар 2010. године,
 74. BC-029 Војислав Дабић, 26 и 27. јануар 2010. године,
 75. BC-1067 ██████████, заштићени, 2. фебруар 2010. године,
 76. BC-067 ██████████, заштићени, 16 и 17. фебруар 2010. године,
 77. BC-1058 ██████████, заштићени, 9. март 2010. године,
 78. BC-1033 ██████████, заштићени, 10. март 2010. године,
 79. BC-34 ██████████, 30. март 2010. године, није саслушан,
 80. BC-017 Зоран Ранкић, 11 и 12. мај 2010. године,
 81. BC-032 Ненад Јовић, видео линк, 6 и 7. јул 2010. године.

Изјаве сведока дате истражитељима Тужилаштва

Прву фазу претреса када су се изводили докази Тужилаштва обележила је и скоро свакодневна ситуација у судници да сведоци Тужилаштва негирају делове својих исказа који се налазе у њиховим изјавама које су наводно дали истражитељима Тужилаштва. То је готово била обавезна ситуација на претресу, почев од првог сведока Тужилаштва, односно од сведока BC-015 Горана Стопарића, па надаље скоро са сваким сведоком Тужилаштва. Да ли је то могло да се јасно види и утврди на претресу зависило је само од тога колико је неки исказ сведока садржан у изјави датој истражитељу Тужилаштва релевантан за тезу одбране проф. др Војислава Шешеља.

Овде се ради о ситуацији када сведоци негирају да су истражитељима Тужилаштва рекли оно што се у писаној изјави налази као њихов исказ дат истражитељу Тужилаштва. То су ситуације када током унакрсног испитивања проф. др Војислав Шешељ постави питање сведоку Тужилаштва да ли је тај сведок стварно изјавио нешто што је написано као његова изјава, а налази се у изјави коју је саставио истражитељ Тужилаштва поводом разговора са тим сведоком и онда сведок изрази чуђење да тако нешто стоји написано у наводно његовој изјави.

То су изјаве које су састављали истражитељи Тужилаштва поводом разговора са сведоком. Разговори посредством преводилаца су трајали данима, по више часова дневно. Изјаве су састављане на енглеском језику изворно. Затим су преведене на српски језик. Између дана када је завршен разговор и дана када је сведок потписивао изјаву пролазило је од неколико дана до неколико месеци. Сведоцима су читане те изјаве на енглеском језику и сведоци су те изјаве потписивали као своје, а било је и случајева да су потписане варијанте изјава на српском језику. Нико од сведока који су дали изјаве нису добили по један примерак изјаве за себе.

Све те изјаве имају значај спроведене истражне радње, јер пред МКСЈ истрага је у рукама Тужилаштва. Под условима прописаним Правилником о поступку и доказима те изјаве могу бити и доказно средство. Генерално посматрано те изјаве проф. др Војиславу Шешељу представљају важно обавештење о оптужбама или неким аспектима оптужби. Зато се по одредбама Правилника о поступку и доказима оне и обелодањују као материјал Тужилаштва.

У судници је велики број сведока Тужилаштва негирао да је рекао то што је истражитељ Тужилаштва написао. Та ситуација је да сведок у ствари не демантује то што је написано, него тврди да то није рекао. Зато се неминовно намеће питање да ли је таквим начином састављања тих изјава Тужилаштво градило основу за оптуживање, уместо што је било дужно да проверава да ли постоји основ за оптуживање. Само лаици и наивчине могу поверовати да је до грешака дошло због проблема превода. Зато и чуди расправа и констатације Претресног већа које су се могле чути у судници које су биле засноване на томе да ли сведок не негира свој потпис.

Против 44 сведока Тужилаштва проф. др Војислав Шешељ је поднео кривичну пријаву због давања лажног исказа. Од тог броја 40 сведока је лажне исказе дало у судници током главног и унакрсног испитивања, а искази се односе на чињеничне тврдње. Проф. др Војислав Шешељ је тражио покретање кривичног поступка против ових лица у складу са правилом 91. Правилника о поступку и доказима. Сви лажни

искази и лажна сведочења у судници су резултат пристанка или претњи, присиле, уцене од стране Тужилаштва. Подсетимо ко су то лажни сведоци, да би у делу овог поднеска где се анализира њихово сведочење обратила пажња и имало у виду да они не заслужују заштиту коју им пружа МКСЈ, који још не води кривични поступак против следећи сведока:

1. ВС-015 Горан Стопарић, сведочио је 15, 16, 17, 22, 23 и 24. јануара 2008. године,
2. ВС-013 Младен Кулић, сведочио је 4, 5 и 6. марта 2008. године,
3. ВС-1013 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 25 и 26. марта 2008. године,
4. ВС-1015 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 26 и 27. марта 2008. године,
5. ВС-033 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 1 и 2. априла 2008. године,
6. ВС-1014 Фадил Копић, **заштићени** сведок по правилу 92тер, сведочио је 9. априла 2008. године,
7. ВС-1062 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочила је 10. априла 2008. године,
8. ВС-007 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 15, 16 и 17. априла 2008. године,
9. ВС-1120 Ђуро Матовина, сведочио је 13 и 14. маја 2008. године,
10. ВС-1106 Асим Алић, сведочио је 15, 20 и 21. маја 2008. године,
11. ВС-051 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 28 и 29. маја 2008. године,
12. ВС-1055 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 4 и 5. јуна 2008. године,
13. ВС-1018 Перица Коблар, сведочио је 10 и 11. јуна 2008. године,
14. ВС-1057 Сафет Сејдић, сведочио је 12, 17 и 18. јуна 2008. године,
15. ВС-1069 Фахрудин Билић, сведочио је 2 и 3. јула 2008. године,
16. ВС-1105 [REDACTED], **заштићени** сведок по правилу 92тер, сведочио је 16. јула 2008. године,
17. ВС-1022 [REDACTED], **затворена** седница, сведочила је 17. јула 2008. године,
18. ВС-1024 Ибрахим Кујан, сведок по правилу 92тер, сведочио је 22. јула 2008. године,
19. ВС-061 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 24 и 25. септембра 2008. године,

20. ВС-038 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 1 и 2. октобра 2008. године,
21. ВС-1133 Фрањо Баричевић, сведочио је 14 и 15. октобра 2008. године,
22. ВС-1134 [REDACTED], сведок по правилу 92тер, сведочио је 15. октобра 2008. године,
23. ВС-018 Јелена Радошевић, сведок по правилу 92тер, сведочила је 23. октобра 2008. године,
24. ВС-037 [REDACTED], **затворена** седница, сведочио је 28 и 29. октобра 2008. године,
25. Весна Босанац, сведок по правилу 92тер, сведочила је 4 и 5. новембра 2008. године,
26. ВС-1131 Милорад Војновић, сведок по правилу 92тер, сведочио је 5 и 6. новембра 2008. године,
27. ВС-1119 Јулка Маретић, сведок по правилу 92тер, сведочила је 6. новембра 2008. године,
28. ВС-1093 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 12. новембра 2008. године,
29. ВС-1136 Катица Паулић, сведочила је 19. новембра 2008. године,
30. ВС-1028 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 9. децембра 2008. године,
31. ВС-065, [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 8 и 9. јануара 2009. године путем видео линка,
32. ВС-008 [REDACTED], **затворена** седница, сведочио је 13 и 14. јануара 2009. године,
33. ВС-1035 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 28 и 29. јануара 2009. године,
34. ВС-1066 [REDACTED], **затворена** седница, сведочио је 3 и 4. фебруара 2009. године,
35. ВС-2000 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 4 и 5. фебруара 2009. године,
36. ВС-1029 Алија Гушалић, сведочио је 4. марта 2009. године,
37. ВС-027 [REDACTED], **затворена** седница, сведочио је 7 и 8. јула 2009. године,
38. ВС-029 Војислав Дабић, сведочио је 26 и 27. јануара 2010. године,
39. ВС-1067 [REDACTED], **заштићени** сведок, сведочио је 2. фебруара 2010. године,

40. BC-1033 [REDACTED], заштићени сведок, сведочио је 10. марта 2010. године,

41. Потенцијални сведок Тужилаштва BC-1135 [REDACTED], дала је писану изјаву Тужилаштву, а Тужилаштво је одустало од сведочења овог сведока,

42. Потенцијални сведок Тужилаштва BC-1002 [REDACTED], дао је писану изјаву Тужилаштву, а Тужилаштво је одустало од сведочења овог сведока,

43. Потенцијални сведок Тужилаштва BC-1141 [REDACTED], дао је писану изјаву Тужилаштву, а Тужилаштво је одустало од сведочења овог сведока,

44. Потенцијални сведок Тужилаштва BC-045 [REDACTED], дао је писану изјаву Тужилаштву, а Тужилаштво је одустало од сведочења овог сведока.

Дакле, укупно 23 сведока добило је статус заштићених сведока да би се њихови лажни искази сачували и заштитили.

Кривична пријава против лажних сведока је само једна у низу законитих иницијатива проф. др Војислава Шешеља, почев од оне прве када је 8. марта 2007. године покренуо поступак за непоштовање суда против Карле дел Понте и најодговорнијих лица Тужилаштва који су вршили недозвољени утицај на потенцијалне сведоке. Мада је првобитно одлучено да ће се о томе одлучивати након завршетка суђења, Претресно веће је октобра 2010. године проширило истрагу над најодговорнијим лицима Тужилаштва и очекује се извештај амику курије истражитеља да ли има места покретању поступка за непоштовање суда против Карле дел Понте и њених сарадника.

Искази сведока из транскрипата претреса у другим предметима

Тужилаштво је обелоданило и тај материјал рачунајући да се он може уврстити у судски спис по аутоматизму. Првобитна намера је била да то буде материјал који не може да се оспорава правдајући се тиме што је то резултат како главног тако и унакрсног испитивања у неком другом судском предмету који је вођен пред МКСЈ. Чудна је та идеја Тужилаштва, а поготово значај који је Тужилаштво том материјалу придавало. Тужилаштво је рачунало не велику дозу преваре која може остати непримећена. Мислили су да су ти искази значајнији од пресуда које су донете у тим предметима, а потпуно су заборавили да је у неколико случаја тај материјал био основа за унакрсно испитивање проф. др Војислава Шешеља, те се као резултат тога појавило разјашњење до негирања било каквог значаја тог материјала. [REDACTED]

**V. Докази на које је рачунало Тужилаштво и који су изведени
са намером потврђивања оптужби Тужилаштва**

Оперативни документ којим Тужилаштво конкретизује оптужбе против проф. др Војислава Шешеља је свакако Коначни претпретресни поднесак Тужилаштва од 31. јула 2007. године. Да би се утврдило да ли је Тужилаштво успело да докаже оптужбе важна је и уводна реч Тужилаштва од 7 и 8. новембра 2007. године и коначни ревидирани списак сведока у поверљивом додатку А од 29. марта 2007. године са резимеима сведочења, односно исказа својих сведока које је Тужилаштво доставило у својим поднесцима од 29. марта 2007. године, 19. септембра 2007. године и 10. децембра 2007. године (у даљем тексту: резимеи сведочења).

Дакле, претпретресни поднесак Тужилаштва, уводна реч Тужилаштва и резимеи сведочења сведока Тужилаштва морали би да се поклопе, односно да чине логичку целину са исказима тих сведока који су дати у судници пред Претресним већем, под условом да су издржали проверу која је извршена унакрсним испитивањем од стране проф. др Војислава Шешеља. Једино тако је могућа ситуација да свако разуман може ван сумње да закључи да ли је нека чињеница доказана и да ли је она релевантна за утврђивање кривице.

У наставку ће се пружити анализа шта је био задатак Тужилаштва према тези коју је заступало у овом предмету, према оптужбама, Коначном претресном поднеску, резимеима сведочења сведока Тужилаштва и на крају према ономе што је изведено у судници. Наравно, мора се имати у виду и архитектура доказног поступка коју је одредио председавајући Претресног већа док је био претпретресни судија, а коју није поштовало Тужилаштво уз прећутну сагласност судија Претресног већа.

Коначни претпретресни поднесак

Коначни претпретресни поднесак је морао да буде својеврсни синопсис у коме је разрађена и детаљно објашњена оптужница, односно својеврсни план рада Тужилаштва са јасном тезом оптужби и морао је да садржи „за сваку тачку оптужнице, сажетак доказа које оптужба намерава извести у вези са почињењем кривичног дела за које се оптужени терети и облик одговорности коме подлеже”.

Коначни претпретресни поднесак Тужилаштва је према поглављима јасно показао тезу Тужилаштва:

II. Учешће проф. др Војислава Шешеља у УЗП

Сведоци:

BC-008 ([REDACTED], лажни сведок),

ВС-010 (Зоран Дражиловић, одбрана, није сведочио),
 ВС-014 (██████████, одбрана, није сведочио),
 ВС-011 (Љубиша Петковић, није сведочио),
 ВС-026 (██████████, одбрана, није сведочио),
ВС-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),
 ВС-031 (██████████, одбрана, није сведочио),
ВС-027 (██████████, лажни сведок),
ВС-2000 (██████████, лажни сведок),
ВС-038 (██████████, лажни сведок),
 ВС-1141 (██████████, лажни, одустало Тужилаштво),
 ВС-1008 (Стеван Годоровић, ██████████),
ВС-1133 (Фрањо Баричевић, лажни сведок),
ВС-1136 (Катица Паулић, лажни сведок),
ВС-007 (██████████, лажни сведок).

А. Улога проф. др Војислава Шешеља као главног пропагатора Велике Србије

Сведоци: **ВС-035 (Алекса Ејић),**

ВС-043 (Милан Бабић, умро).

Б. Улога проф. др Војислава Шешеља у регрутовању и координацији добровољаца
СРС/СЧП

Сведоци:

ВС-011 (Љубиша Петковић, одбрана, није сведочио),
ВС-027 (██████████, лажни сведок),
 ВС-026 (██████████, одбрана, није сведочио),
ВС-015 (Горан Стопарић, лажни сведок),
ВС-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),
ВС-032 (Ненад Јовић, више је одбрана),
ВС-004 (██████████, више је одбрана),
ВС-002 (██████████, више је одбрана),
 ВС-043 (Милан Бабић, умро),
ВС-008 (██████████, лажни сведок),
 ВС-045 (██████████, није сведочио),
ВС-007 (██████████, лажни сведок),
 ВС-034 (██████████, одбрана, није сведочио),
ВС-018 (Јелена Радошевић, лажни сведок),

BC-012 (Александар Филковић, умро),
 BC-1058 (██████████, више је одбрана),
 BC-025 (непознат).

Ц. Намера проф. др Војислава Шешеља да учествује у УЗП

Сведоци:

BC-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),
 BC-024 (непознат),
 BC-011 (Љубиша Петковић, није сведочио),
 BC-027 (██████████, лажни сведок),
 BC-034 (██████████, одбрана, није сведочио),
 BC-045 (██████████, није сведочио),
 BC-032 (Ненад Јовић, више је одбрана),
 BC-1141 (██████████, одустало Тужилаштво),
 BC-038 (██████████, лажни сведок),
 BC-1058 (██████████, више је одбрана),
 BC-008 (██████████, лажни сведок),
 BC-1133 (Фрањо Баричевић, лажни сведок),
 BC-015 (Горан Стопарић, лажни сведок),
 BC-007 (██████████, лажни сведок),
 BC-026 (██████████, одбрана, није сведочио),
 BC-004 (██████████, више је одбрана),
 BC-050 (██████████, одбрана, није сведочио),
 BC-033 (██████████, лажни сведок),
 BC-013 (Младен Кулић, лажни сведок),
 BC-018 (Јелена Радошевић, лажни сведок),
 BC-002 (██████████, више је одбрана).

III. Спровођење УЗП у Хрватској, Босни и Херцеговини и Србији

A. Спровођење УЗП у Хрватској

1. Република Српска Крајина:

Сведоци:

BC-043 (Милан Бабић, умро), нагодба са Тужилаштом,

BC-037 (██████████, више је одбрана) он је за локацију Зворник, нема везе са Хрватском.

2. Паралелне структуре хрватских Срба у САО Крајини:

Сведок:

ВС-043 (Милан Бабић, умро) нагодба са Тужилаштвом.

3. САО Славонија, Барања и западни Срем:

Нема сведока.

4. САО западна Славонија:

Сведоци:

ВС-050 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

ВС-004 ([REDACTED], више је одбрана).

5. Полиција и војне структуре хрватских Срба:

Сведоци:

ВС-043 (Милан Бабић, умро) нагодба са Тужилаштвом,

ВС-027 ([REDACTED], лажни сведок),

ВС-004 ([REDACTED], више је одбрана),

ВС-002 ([REDACTED], више је одбрана),

ВС-034 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

ВС-1126 (Рецеп Каришик) нема никакве везе са Хрватском,

ВС-022 ([REDACTED], није сведочио Тужилаштво одустало),

ВС-020 (Вилим Карловић, више је одбрана),

ВС-021 [REDACTED]

Б. Спровођење УЗП у Босни и Херцеговини:

Сведоци:

ВС-043 (Милан Бабић, умро) нагодба са Тужилаштвом,

ВС-037 ([REDACTED], више је одбрана),

ВС-1061 (непознат),

ВС-026 ([REDACTED], није сведочио).

Ц. Спровођење УЗП у Србији:

Сведоци се појављују код Хртковаца.

IV. Стварање и структура Српске радикалне странке:

Сведоци:

ВС-009 (Александар Стефановић, више је одбрана),

ВС-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),

ВС-010 (Зоран Дражиловић, одбрана, није сведочио),

ВС-026 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

BC-011 (Љубиша Петковић, одбрана, није сведочио),
 BC-043 (Милан Бабић, умро) нагодба са Тужилаштвом.

V. Резиме чињеница о наводним злочинима

A. Злочини у Хрватској

1. Вуковар, новембар 1991. године:

Сведоци:

BC-011 (Љубиша Петковић, није сведочио),

BC-1126 (Драгутин Бергхофер),

BC-015 (Горан Стопарић, лажни сведок),

BC-021 [REDACTED]

BC-008 ([REDACTED], лажни сведок), нити је био у Вуковару, нити зна где се налази Вуковар,

BC-1127 (Емил Чакалић),

BC-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),

BC-020 (Вилим Карловић, више је одбрана),

BC-027 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-002 ([REDACTED], више је одбрана),

BC-1139 (Љубиша Вукашиновић, више је одбрана),

BC-022 ([REDACTED], није сведочио Тужилаштво одустало),

BC-1129 ([REDACTED], није сведочила Тужилаштво одустало),

BC-051 ([REDACTED], лажни сведок).

2. Воћин, август - децембар 1991. године:

Сведоци:

BC-1119 (Јулка Маретић, лажни сведок),

BC-026 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

BC-031 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

BC-1120 (Ђуро Матовина, лажни сведок),

BC-050 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

BC-013 (Младен Кулић, лажни сведок),

BC-018 (Јелена Радошевић, лажни сведок),

BC-004 ([REDACTED], више је одбрана),

BC-007 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-010 (Зоран Дражиловић, одбрана, није сведочио).

Б. Злочини у Босни и Херцеговини

1. Бијељина:

Сведоци:

ВС-1029 (Алија Гушалић, лажни сведок),**ВС-1035 ([REDACTED], лажни сведок),****ВС-1028 ([REDACTED], лажни сведок).**

2. Брчко:

Сведоци:

ВС-029 (Војислав Дабић, више је одбрана, а лажни сведок за догађаје пре доласка у Хаг) није јасно како он може бити сведок за ову локацију и није му постављено ни једно питање у вези локације Брчко,

ВС-1033 ([REDACTED], лажни сведок),**ВС-015 (Горан Стопарић, лажни сведок).**

3. Босански Шамац, април 1992 - септембар 1993. године:

Сведоци:

ВС-043 (Милан Бабић, умро), нагодба са Тужилаштвом,

ВС-1010 ([REDACTED]),

ВС-011 (Љубиша Петковић, одбрана, није сведочио),

ВС-1002 ([REDACTED], лажни, није сведочио),

ВС-1004 ([REDACTED], није сведочио),

ВС-1000 ([REDACTED]),

ВС-1008 (Стеван Тодоровић, [REDACTED]),

ВС-1058 ([REDACTED], више је одбрана),

ВС-010 (Зоран Дражиловић, одбрана, није сведочио),

ВС-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана).

4. Зворник, април 1992 - 1993. године:

Сведоци:

ВС-036 ([REDACTED], умро),

ВС-1088 (непознат),

ВС-037 ([REDACTED], одбрана),

ВС-1097 (непознат),

ВС-2000 ([REDACTED], лажни сведок),**ВС-1012 ([REDACTED]),****ВС-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),**

BC-1066 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1105 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1014 (Фадил Копић, лажни),

BC-047 (непознат),

BC-1100 (непознат),

BC-1039 (непознат),

BC-02 (непознат),

BC-1062 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-039 (Матија Бошковић, умро),

BC-1065 ([REDACTED]),

BC-043 (Милан Бабић, умро), нагодба са Тужилаштвом, мада се не зна какве везе он има са Зворником,

BC-1086 (непознат),

BC-1093 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1016 (Фадил Бањановић),

BC-1065 ([REDACTED]),

BC-1063 ([REDACTED], није сведочио),

BC-038 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1087 ([REDACTED], више је одбрана),

BC-1013 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-032 (Ненад Јовић, више је одбрана),

BC-011 (Љубиша Петковић, одбрана, није сведочио),

BC-027 ([REDACTED], лажни сведок).

5. „Шире подручје Сарајева”:

Сведоци:

BC-1111 ([REDACTED]),

BC-1056 (Мујо Џафић, умро),

BC-1055 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1060 ([REDACTED]),

BC-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),

BC-034 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

BC-1018 (Перица Коблар, лажни сведок).

Интересантно да се није ни рачунало на сведока Сафета Сејфића.

6. Мостар:

Сведоци:

BC-1020 ([REDACTED], умро),

BC-1068 ([REDACTED]),

BC-029 (Војислав Дабић, више је одбрана, [REDACTED]

[REDACTED]),

BC-1069 (Фахрудин Билић, лажни сведок),

BC-1067 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1026 (Реџеп Каришиќ),

BC-1009 (Зоран Тот, умро),

BC-1022 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-015 (Горан Стопарић, лажни сведок).

7. Невесиње:

Сведоци:

BC-015 (Горан Стопарић, лажни сведок),

BC-1025, ([REDACTED], није сведочио),

BC-1022 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1024 (Ибрахим Кујан, лажни сведок),

BC-1052 ([REDACTED]),

BC-029 (Војислав Дабић, више је одбрана, [REDACTED]

[REDACTED]),

BC-1051 ([REDACTED]),

BC-1067 ([REDACTED], лажни сведок),

BC-1025 ([REDACTED], није сведочио), два пута предложен,

BC-1020 ([REDACTED]).

Ц. Злочини у Србији

1. Хртковци, од маја до августа 1992. године:

Сведоци:

BC-026 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),

BC-015 (Горан Стопарић, лажни сведок),

BC-1141 ([REDACTED], лажни, одустало Тужилаштво),

BC-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),

BC-1136 (Катица Паулић, лажни сведок),

BC-1135 ([REDACTED], лажни, није сведочила),

BC-1134 ([REDACTED], лажни сведок),

ВС-034 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),
 ВС-1133 (Фрањо Баричевић, лажни сведок),
 ВС-007 ([REDACTED], лажни сведок),
 ВС-067 ([REDACTED]),
 ВС-035 (Алекса Ејић),
 ВС-043 (Милан Бабић, умро) нагодба са Тужилаштвом.

VI. Правна анализа

1. Општи услови из члана 3. Статута и заједничког члана 3.
2. Општи услови члана 5. Статута
3. Елементи конкретних злочина

Сведоци који се наводе у VI. делу, под 1, 2 и 3. су:

ВС-015 (Горан Стопарић, лажни сведок),
 ВС-007 ([REDACTED], лажни сведок),
 ВС-026 ([REDACTED], одбрана, није сведочио),
 ВС-011 (Љубиша Петковић, одбрана, није сведочио),
 ВС-1133 (Фрањо Баричевић, лажни сведок),
 ВС-017 (Зоран Ранкић, више је одбрана),
 ВС-027 ([REDACTED], лажни сведок),
 ВС-034 ([REDACTED], одбрана, није сведочио).

Болдоване су шифре оних сведока који су сведочили *viva voce* и сведочили по правилу 92тер.

Према структури коју је изнело Тужилаштво произилази да се оно што се назива база злочина налази у делу под називом „V. Резиме чињеница о наводним злочинима”, а изнето је у поглављима:

А. Злочини у Хрватској:

1. Вуковар, новембар 1991. године,
2. Воћин, август - децембар 1991. године.

Б. Злочини у Босни и Херцеговини:

1. Бијељина,
2. Брчко,
3. Босански Шамац: април 1992 - септембар 1993. године,
4. Зворник: април 1992 - 1993. године,
5. „Шире подручје Сарајева”,
6. Мостар,

7. Невесиње.

Ц. Злочини у Србији:

1. Хртковци, од маја до августа 1992. године.

Овде мора да се констатује да Коначни претпретресни поднесак Тужилаштва није пратио скраћивање оптужнице које је извршено по одлуци Претресног већа од 8. новембра 2006. године. Зато се сва места у оптужници и Коначном претпретресном поднеску и даље воде као база злочина, мада нека морају бити за доследни образац понашања оптуженог.

Коначни ревидирани списак сведока са поверљивим додатком А од 29. марта 2007. године - резиме сведочења сведока Тужилаштва

Структури Коначног претпретресног поднеска Тужилаштва мора да одговара структура Коначног ревидираног списка сведока Тужилаштва. Међутим, када је у питању предмет против проф. др Војислава Шешеља то није случај и то се види из структуре Коначног ревидираног списка сведока Тужилаштва, а она у додатку А гласи:

„Списак сведока и резиме чињеница о којима ће се сведочити:

Сведоци с привилегованим приступом информацијама:

ВС-004 ([REDACTED], више је одбрана), **ВС-007** ([REDACTED], лажни сведок), **ВС-009** (Александар Стефановић, више је одбрана), **ВС-010** (Зоран Дражиловић, одбрана), **ВС-011** (Љубиша Петковић, одбрана), **ВС-012** (Александар Филковић, умро), **ВС-013** (Младен Кулић, лажни сведок), **ВС-014** ([REDACTED], одбрана), **ВС-015** (Горан Стопарић, лажни сведок), **ВС-017** (Зоран Ранкић, више је одбрана), **ВС-026** ([REDACTED], одбрана), **ВС-027** ([REDACTED], лажни сведок), **ВС-032** (Ненад Јовић, више је одбрана), **ВС-034** ([REDACTED], одбрана), **ВС-043** (Милан Бабић, умро, нагодба са Тужилаштвом), **ВС-048** (Небојша Стојановић, више је одбрана, а нема га у претпретресном поднеску Тужилаштва), **ВС-1061** (непознат сведок).

Вештаци:

пуковник Иван Грујић, проф. **Антони Обершал**, др **Андрас Ридлмајер**, др **Зоран Станковић**, др **Давор Стриновић**, Осман Кадић, др **Ева Табу**, **Рејнолд Туненс**, **Ив Томић**, **ВС-1112** ([REDACTED]).

Сведоци о доследном обрасцу понашања за **Воћин**:

ВС-018 (Јелена Радоишевић је предложена да сведочи и за тачку 2. која не постоји у оптужници и сведочиће о убијању цивила), **ВС-031** ([REDACTED])

[REDACTED] међутим није сведочио), **ВС-033** ([REDACTED], лажни сведок, сведок

по чувењу), **BC-050** [REDACTED], **BC-1119** (Јулка Маретић, лажни сведок, сведочиће за тачке 2, 3, 5 и 7. које више не постоје у оптужници, а сведочиће о протеривању и убиствима), **BC-1120** (Ђуро Матовина, лажни сведок).

Сведоци о бази злочина за **Вуковар**:

BC-002 ([REDACTED], више је сведочио као сведок одбране), **BC-008** ([REDACTED], лажни сведок), **BC-016** ([REDACTED], лажни сведок, тај сведок није постојао у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **BC-020** (Вилим Карловић, сведочиће за тачке које не постоје у оптужници), **BC-021** [REDACTED], **BC-022** ([REDACTED], одустало Тужилаштво), **BC-045** ([REDACTED], тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **BC-051** ([REDACTED], лажни сведок, сведочиће за тачку 2 која више не постоји у оптужници), **BC-1126** (Драгутин Бергхофер), **BC-1127** (Емил Чакалић), **BC-1128** (Јосип Човић, тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **BC-1129** ([REDACTED], Тужилаштво одустало), **BC-1130** ([REDACTED], сведок одбране, тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **BC-1131** (Миодраг Војновић, тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **BC-1139** (Љубиша Вукашиновић, у сваком погледу је био сведок одбране).

Сведоци о бази злочина за **Хртковце**:

BC-035 (Алекса Ејић), **BC-067** ([REDACTED]), **BC-054** ([REDACTED], тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **BC-1133** (Фрањо Баричевић, лажни), **BC-1134** ([REDACTED], лажни), **BC-1135** ([REDACTED], лажни, Тужилаштво одустало), **BC-1136** (Катица Паулић, лажни), **BC-1141** ([REDACTED], раније [REDACTED], Тужилаштво одустало).

Сведоци о доследном обрасцу понашања за **Босански Шамац**:

BC-1000 ([REDACTED]), **BC-1002** ([REDACTED], лажни, Тужилаштво одустало), **BC-1004** ([REDACTED], Тужилаштво одустало), **BC-1007** (Сулејман Тихић, тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **BC-1008** (Стеван Тодоровић, [REDACTED]), **BC-1010** ([REDACTED]), **BC-1058** ([REDACTED], сведок одбране, сведочиће за тачке које више не постоје у оптужници).

Сведоци о бази злочина за **Зворник**:

BC-036 ([REDACTED]), **BC-037** ([REDACTED], сведок одбране), **BC-038** ([REDACTED], лажни), **BC-039** (Матија Бошковић, умро), **BC-1012** ([REDACTED]), **BC-1013** ([REDACTED], лажни), **BC-1014** (Фадил Копић, лажни), **BC-1015**

([REDACTED]), лажни сведок, тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **ВС-1016** (Фадил Бањановић), **ВС-1062** ([REDACTED]), лажни), **ВС-1063**, **ВС-1064** ([REDACTED]), тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **ВС-1065** ([REDACTED]), **ВС-1066** ([REDACTED]), лажни), **ВС-1087** ([REDACTED]), сведок одбране), **ВС-1093** ([REDACTED]), лажни), **ВС-2000** ([REDACTED]), лажни сведок), **ВС-1105** ([REDACTED]), лажни), **ВС-1106** (Асим Алић, лажни, тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **ВС-1132** ([REDACTED]), тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва и од њега је одустало Тужилаштво),

Сведоци о доследном обрасцу понашања за **Бијељину и Брчко**:

ВС-1028 ([REDACTED]), лажни), **ВС-1029** (Алија Гушалић, лажни), **ВС-1033** ([REDACTED]), лажни), **ВС-1035** ([REDACTED]), лажни).

Сведоци о бази злочина за **Невесиње-Мостар**:

ВС-029 (Војислав Дабић, одбрана, лажни), **ВС-1009** (Зоран Тот, умро), **ВС-1020** ([REDACTED]), умро), **ВС-1022** ([REDACTED]), лажни), **ВС-1024** (Ибрахим Кујан, лажни), **ВС-1025**, ([REDACTED]), није сведочио), **ВС-1026** (Реџеп Каришић), **ВС-1051** ([REDACTED]), **ВС-1052** ([REDACTED]), **ВС-1067** ([REDACTED]), лажни), **ВС-1068** ([REDACTED]), **ВС-1069** (Фахрудин Билић, лажни).

Сведоци о бази злочина за „**шире подручје Сарајева**“:

ВС-1018 (Перица Коблар, лажни), **ВС-1055** ([REDACTED]), лажни), **ВС-1056** (Мујо Џафић, умро), **ВС-1057** (Сафет Сејдић, тај сведок не постоји у Коначном претпретресном поднеску Тужилаштва), **ВС-1060** ([REDACTED]), **ВС-1111** ([REDACTED]).

Болдоване су шифре оних сведока који су саслушани у судници *viva voce* или су сведочили по правилу 92тер.

Ако се упореде наведени поднесци Тужилаштва који морају да представљају тезу оптужбе примећује се својеврсни хаос, неуредност и одсуство систематичности. Ако се све то стави у контекст исказа сведока у судници, онда сведоци нису успели чак ни да понове оно што је наведено у резимеима њиховог наводно очекиваног сведочења. Да не би било забуне мора да се примети да и оно што су сведоци саопштили у судници током главног испитивања од стране Тужилаштва и током унакрсног испитивања од стране проф. др Војислава Шешелја, исправљано је, с тим што мора да се примети да проф. др Војислав Шешелј некада није ни имао времена да све непрецизности разјаснио током

- Да би доказало кривичну одговорност неке особе утемељену на „планирању”, Тужилаштво мора да покаже да је оптужени поседовао менс реа за то кривично дело или да је био свестан велике вероватноће да ће спровођење плана за последицу имати чињење тог кривичног дела. Планирање може да укључује и организовање. Постојање плана може се доказати посредним доказима. Што се тиче менс реа оптуженог за планирање злочина у Вуковару и Зворнику, свест оптуженог о томе да ће до таквих злочина највероватније доћи може се доказати на основу следећег:

- (1) његових хушкачких говора,
- (2) чињенице да је одобрио слање добровољаца на та подручја, знајући да су добровољци склони чињењу злочина на ратишту, и
- (3) чињенице да су злочини почињени.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Као опозициони политичар није био у могућности нити да планира у припремној фази, нити у фази извршења било ког злочина који му се ставља на терет. Смешно је и помслити да опозициони политичар планира употребу оружаних снага. Не само хушкачки, већ се није десио уопште говор у Вуковару, нити у Малом Зворнику како се то наводи у оптужници. Осим тога, не постоји ни један уверљиви доказ, осим инсинуација лажних сведока, да је неки добровољац кога је, како се тврди у оптужници, послао проф. др Војислав Шешел извршио неки злочин, те планирање проф. др Војислава Шешеља у односу на главног извршиоца је измишљотина и пука фикција Тужилаштва. Ако је неки злочин и почињен за одговорност по основу планирања потребна је нека минимална веза између аутора плана и главног извршиоца или аутора плана и посредника са главним извршиоцем, јер је планирање вид саучесничке одговорности који шире посматрано егзистира у оквиру помагања и подржавања.

Тужилаштво тврди:

Што се тиче менс реа оптуженог за планирање злочина у Хртковцима, намера оптуженог се јасно види из изјава које је давао током састанака с присталицама и члановима СРС-а пре и током кампање прогона у Хртковцима, као и из тога што је у Хртковцима напослетку дошло до кривичних радњи које је оптужени охрабривао током тих састанака.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Не постоји ни један доказ да је проф. др Војислав Шешел имао састанке с присталицама на којима је разрађен план за наводно чињење злочина у Војводини и Хртковцима, а уопште није јасно на шта је Тужилаштво мислило тврдњом да је до

кривичних радњи дошло и да је проф. др Војислав Шешел те кривичне радње охрабривао током претходних састанака. Не постоји ни један доказ за те састанке, за наводно охрабривање које би пре могло да буде подстицање и помагање и подржавање, те Тужилаштво прибегава измишљању услед чега се и не прави разлика између актус реус и менс реа. То је најобичније нагађање и покушај преваре судија.

Тужилаштво је рачунало на сведоке:

ВС-015 (Горан Стопарић, доказани лажни сведок), испречао је невероватну причу за Војводину, а по налогу судија [REDACTED]

ВС-026 ([REDACTED], није сведочио) а поднео је неколико изјава да хоће да буде само сведок одбране.

ВС-1033 (Фрањо Баричевић, доказани лажни сведок) све што је сведочио о говору проф. др Војислава Шешела у Хртковцима је лажно, што доказује и давно објављени текст говора у Хртковцима.

Поред тога што су оптужбе за планирање неутемељене и што се из говора проф. др Војислава Шешела ствара конструкција или придаје значај који реално не постоји, Тужилаштво није извело ни један доказ којим би поткрепило оптужбе за овај вид одговорности.

Наређивање

По оптужници следи закључак да је проф. др Војислав Шешел наредио извршење свих девет злочина, а посебно се потенцирају прогон, убиства, мучење и окрутност поступање, разарање и пљачка.

У оптужници то су параграфи: 5, 10, 11, 15, 18, 28 и 34.

У претпретресном поднеску Тужилаштва то су параграфи: 144 и 145 и у фуснотама 495) и 496) наводе се сведоци који ће да потврде да је проф. др Војислав Шешел наређивао, а то су сведоци: **ВС-027** ([REDACTED] лажни сведок), **ВС-015** (Горан Стопарић, лажни сведок), **ВС-026** ([REDACTED] није сведочио), **ВС-1033** (Фрањо Баричевић, лажни сведок).

Тужилаштво тврди да:

„Наређивање” подразумева особу на положају власти која тај положај користи да би уверила другу особу да почини кривично дело”. Да би се утврдило „наређивање” није потребно да постоји формални однос надређеног и подређеног, све док је оптужени био овлашћен да издаје наређења.

Коментар проф. др Војислава Шешела:

Дакле, наређивање може да се докаже извођењем посредних доказа, околностима и злочиначком намером надређеног. Ово је сада ствар конструкције Тужилаштва, јер околност може да се тумачи прешироко, као говор на месту извршења злочина пре извршења злочина, али ако нема јасне наредбе онда се закључак изводи из злочиначке намере надређеног. Отвара се питање надређености као формално и фактичко питање. Код овога очигледно Тужилаштво извучи неки закључак из чињенице да је проф. др Војислав Шешељ имао „нека” овлашћења, али да ли су та овлашћења довољна за закључак о наводно наређивању на основу злочиначке намере? Каква је то овлашћења имао проф. др Војислав Шешељ од оног тренутка када добровољци ступе у јединицу ЈНА, ВРС, ВРСК или ТО и да ли он може да утиче на извођење оружаних акција на терену? Ни један сведок Тужилаштва није ни једном речју говорио да је проф. др Војислав Шешељ наређивао, издавао наређења или поседовао овлашћење да наређује, али ни сведоци вештаци нису изнели тврдње да је проф. др Војислав Шешељ наређивао.

Тужилаштво тврди:

„Особа која нареди неко чињење или нечињење са свешћу о знатној вероватноћи да ће приликом извршења тог наређења бити почињено кривично дело има менс реа која се захтева за утврђивање одговорности по члану 7(1) на основу наређивања”.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Ако је доказано да проф. др Војислав Шешељ није издавао наређења за вршење злочина, а зна се да је стално јавно апеловао, позивао и изјављивао да се не чине злочини, онда свест о знатној вероватноћи да ће поштовање његових речи да се не чине злочини довести до злочина, отвара питање не само да ли је уште могуће пронаћи да је постојала злочиначка намера проф. др Војислава Шешеља, већ да ли је проф. др Војислав Шешељ имао инструменте, средства и начин да обезбеди поштовање својих речи на некој локацији. Осим тога спорно је и како је проф. др Војислав Шешељ могао да има свест о знатној вероватноћи у погледу добровољаца који су у саставу регуларних војних јединица под командом ЈНА, ВРС, ВРСК или ТО, а поготово на основу чега би се утврдило поседовање свести о значајној вероватноћи? Невероватне конструкције да из чињенице да је Српска радикална странка упућивала лица која желе да буду добровољци надлежним државним органима, Тужилаштво закључује да је проф. др Војислав Шешељ наређивао.

Тужилаштво тврди:

Није неопходно доказати да је подређени који је извршио наређење имао исту менс реа као оптужени; стога је ирелевантно да ли је наређење на први поглед било противправно.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Ово је корективни фактор. Када нема наређења на страни проф. др Војислава Шешеља, онда питање противправности наређења је ирелевантно, али је значајно да током поступка није било сведока који је извршио наводно наређење, те нема доказа о његовој менс реа као подређеног, тако да у ствари подређени и није важан. Овоме треба додати и чињеницу да Тужилаштво није ни покушало да покаже постојање односа надређени проф. др Војислав Шешел и подређени као неко конкретно лице. У ствари не зна се ко је подређени и Тужилаштву није ни потребан подређени са именом и презименом. Некада Тужилаштво инсинуира да је у питању неидентификовани добровољац Српске радикалне странке, али чешће се као подређени представља неидентификовани припадник колоквијално названих „српских снага”. Дакле, услов је да надређени припада ланцу командовања. Проф. др Војислав Шешел никада није био у ланцу командовања, осим лажних сведока који су износили инсинуације поводом учешћа у УЗП.

Тужилаштво тврди:

Издавање наређења може се доказати посредно, то наређење не мора да буде писмено, надређени не мора директно да га изда особи која ће га починити, а може бити експлицитно или имплицитно.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Не постоји ни један доказ не само о писаном, усменом, директном или индиректном наређивању, али има инсинуација Тужилаштва о наводно запаљивим говорима из којих се неком конструкцијом извлачи закључак да је „говор” то наводно наређивање. Није изведен и не постоји ни један доказ о директном, индиректном и било ком другом облику било каквог наређивања.

Тужилаштво тврди:

Поред осталих видова кривичне одговорности из члана 7(1), оптужени је наредио чињење злочина прогона, убиства, мучења и других нехуманих дела, окрутног поступања и присилног премештања из Вуковара (тачке од 1 до 9 и 11, параграфи од 15 до 18, 20, од 28 до 32. оптужнице) када је наложио да ниједан усташа не сме жив да оде из Вуковара”!

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Ова реченица никада није изговорена и не постоји ни један доказ, како у предмету против проф. др Војислава Шешеља, тако не постоји ни један доказ ни у предмету Вуковарска тројка, Мркшић, Шљиванчанин и Радић.

Тужилаштво тврди:

Поред тога, оптужени је наредио чињење злочина прогона, депортације и присилног премештања у Хртковцима (тачке 1. 10 и 11. параграфи од 15 до 17, 27, и 31 до 33. оптужнице) током састанака са сарадницима и присталицама у Војводини 1991. и 1992. године, и имплицитно својим говором у Хртковцима 6. маја 1992. године. Намера оптуженог да нареди чињење злочина у Вуковару и Хртковцима може се извести из:

- садржине његових говора и дискусија,
- те из тога што су ти злочини потом и уследили.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Не постоји ни један доказ за 1991. годину и лажно се интерпретира говор у Хртковцима од 6. маја 1992. године, а размена непокретности је обављана и пре говора, после говора и годинама након тога. Да ли је то уопште неко наредио? Садржина говора никако се не може подвести под наређивање, јер размена непокретности у Хртковцима је био процес који траје од друге половине 1991. године све до, рецимо, краја 1995. године. Говор од 6. маја 1992. године је био у функцији избора, те није могао да утиче на размену непокретности од друге половине 1991. године до 6. маја 1992. године. Није јасно ни како би говор од 6. маја 1992. године могао да буде наређивање за размену непокретности које су се догађале и зависиле само од тога да ли су учесници у размени постигли неку сагласност почев од 6. маја 1992. године до, рецимо, краја 1995. године. Подсетимо се да је проф. др Војислав Шешељ од 6. маја 1992. године до краја 1995. године три пута био хапшен и у затвору од стране режима Слободана Милошевића, те је тешко извући логичан закључак да је реч и говор проф. др Војислава Шешеља могла да буде наређивање и све друго што му се конструкцијама Тужилаштва ставља на терет.

Тужилаштво је рачунало на сведоке:

ВС-027 ([REDACTED], доказани лажни сведок), [REDACTED]

ВС-015 (Горан Стопарих, лажни сведок), испричао је невероватну причу за Војводину, а по налогу судија Тужилаштво је обезбедило документацију којом је доказано да је лажно сведочио.

BC-026 ([REDACTED], није сведочио) а поднео је неколико изјава као сведок одбране.

BC-1033 (Фрањо Баричевић, лажни сведок) све што је сведочио о говору проф. др Војислава Шешеља у Хртковцима је лажно, што доказује и давно објављени говор у Хртковцима.

Поред тога што су оптужбе за наређивање неутемељене и што се из говора проф. др Војислава Шешеља ствара конструкција или придаје значај који реално не постоји, Тужилаштво није извело ни један доказ којим би поткрепило оптужбе за овај вид одговорности. Дакле, два сведока чија сведочења ни један суд (у Хагу и у Београду) није узео као релевантна и није им придао никакву доказну вредност (Стопарих [REDACTED]), један сведок који није саслушан у судници, а судије и Тужилаштво су обавештени да он жели да буде сведок одбране ([REDACTED]) и један сведок (Фрањо Баричевић) који је и за судије деловао као непристојни лажов интерпретацијом говора у Хртковцима, мада је тај говор објављен, представљају доказе Тужилаштва. Какви докази, такве и оптужбе, али и права слика чиме се служи Тужилаштво.

П о д с т и ц а њ е

По оптужници следи закључак да је проф. др Војислав Шешељ подстицао на прогон (сва места из оптужнице), убиства (Вуковар, Зворник, Сарајево, Мостар и Невесиње), мучење и окрутно поступање (Вуковар, Зворник, Сарајево, Мостар и Невесиње), депортација и присилно премештање (Вуковар, Зворник, Сарајево, Невесиње и Хртковци), безобзирно разарање и пљачка (Вуковар, Зворник, Сарајево, Мостар и Невесиње).

У оптужници то су параграфи: 5, 10, 11, 15, 18, 28, 31 и 34.

У претпретресном поднеску Тужилаштва то су параграфи: 146, 147 и 148 и у фусноти 506) наводе се интервјуи проф. др Војислава Шешеља као доказ за подстицање.

Тужилаштво тврди да:

„Подстицање” изискује да оптужени изазове, наговори и на други начин подстрекава друге особе на извесно понашање. Подстицање је саучеснички допринос извршењу злочина пре или током извршења злочина. Стога подстицање може да поприми многе видове, као што су обећања, претње или злоупотребе моћи.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Да ли је проф. др Војислав Шешељ био у позицији да нешто обећа, да ли је могао и са чиме да прети и каква је његова моћ била да би могао да је злоупотреби у смислу тврдњи Тужилаштва о подстицању и све ово у односу на главног извршиоца злочина? На ова питања је немогуће пронаћи одговор који би личио на разумно закључивање.

Тужилаштво зна да ово не постоји и зато као доказ не наводи сведока који је подстакнут, сведока који је главни извршилац злочина, очевица радње подстрекавања, већ изводе из говора и изјаве проф. др Војислава Шешеља у којима он износи своје ставове о појединим питањима или догађајима. Произилази да се ради о јединству актус реуса и менс реа. Узима се реч, говор као актус реус и та иста реч, исти говор као менс реа. Дата изјава је радња извршења подстицања и иста та изјава је психички однос према неком злочину, а у изјави нема ни говора о злочину. Дакле, Тужилаштво тражи да судије ставе прст на чело и у мисаоном процесу створе слику о изјавама, речима и говорима проф. др Војислава Шешеља како би замислили неки догађај за који Тужилаштво тврди да је злочин. Једино тако би могла да буде и стварна ситуација да припадници српских снага у неком каљавом рову слушају транзистор и само чекају да им се преко радија обрати проф. др Војислав Шешељ да их подстакне на неки злочин. Ни борбе, ни пуцање, ни гранате, ништа друго није важно за припаднике српских снага осим да чују глас проф. др Војислава Шешеља на радију, а проф. др Војислава Шешеља хапси и медијски блокира режим Слободана Милошевића.

Тужилаштво тврди:

Понашање оптуженог мора да „представља фактор који је јасно допринео понашању друге особе или особа”.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Тужилаштво није извело ни један доказ да је проф. др Војислав Шешељ подстицао на извршење злочина, већ се бавило тумачењем његових речи и истим речима придавало значај да су основа за истовремену одговорност по свим видовима. Дакле, изјаве проф. др Војислава Шешеља су јасно доприносиле главним извршиоцима злочина. Како то Тужилаштво зна када није извело ни једног сведока извршиоца злочина? [REDACTED]

Тужилаштво тврди:

Међутим, није неопходно доказати да злочин уопште не би био почињен да га оптужени није подстицао. Поред тога, не постоји услов да подстицање буде директно или јавно. На пример у случајевима где се подстицање одвија путем саопштења у средствима јавног информисања, до злочина ће нужно доћи не само услед самог саопштења, већ и непосредног блиског узрока. То не умањује допринос средстава јавног информисања у изазивању тог злочина, нити кривичну одговорност оних који су

одговорни за то саопштење. Такође је неопходно да оптужени намерава да „изазове“ чињење злочина или да је свестан велике вероватноће да ће његово понашање за последицу имати чињење злочина. Давање хушкачких и дискриминишућих изјава у јавности може да представља подстицање. Подстицање не изискује да оптужени буде надређен физичком починиоцу. Дела и изјаве оптуженог упућене онима којима није био овлашћен да наређује такође се могу сматрати подстицањем. Ако надређени пропусти да казни раније почињене злочине, то може да представља подстицање на чињење злочина у будућности.

Поред других видова кривичне одговорности из члана 7(1), оптужени је подстицао чињење злочина прогона, убиства, мучења, окрутног поступања и присилног премештања у Вуковару (тачке од 1, 4, 8-9 и 11, параграфи од 15 до 18, 20, и 28-32. оптужнице), злочина прогона, убиства, мучења, других нехуманих дела, окрутног поступања, депортације, присилног премештања, безобзирног разарања и пљачкања јавне и приватне имовине у Зворнику (тачке од 1, 4, 8-9, 10-14, параграфи од 15 до 18, 22, 28-34. оптужнице) и злочина прогона, депортације и присилног премештања у Хртковцима (тачке 1, 10 и 11, параграфи од 15 до 17, 31-33. оптужнице), хушкачким говорима, које је држао приликом посета тим местима или местима у њиховој близини, као што је Мали Зворник. Намера оптуженог да подстиче чињење тих злочина може се утврдити на основу доказа везаних за намеру оптуженог да почини прогон, те на основу тога што је и оптужени потврђивао да је способан да подстиче друге.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Што се тиче подстицања, оно се према тези Тужилаштва манифестује претежно у говорима проф. др Војислава Шешеља, па се исти говор налази као подстицање као посебан вид одговорности, говор као подстицање у оквиру учешћа у УЗП и исти говор као облик непосредног извршења злочина.

Судећи по претпретресном поднеску Тужилаштва као доказ за подстицање, без обзира на варијанту одговорности, рачуна се само на изјаве проф. др Војислава Шешеља, интервјуе, књиге, видео снимке говора, новинске текстове и сведочење проф. др Војислава Шешеља у предмету Милошевић. Међутим, питање говора као подстицање је изузетно широк простор који омогућава Тужилаштву да се сведочење сваког сведока може користити као доказ за подстицање. При томе треба имати у виду да се формално правно подстицање не појављује у неким параграфима оптужнице, али оно је присутно у сваком параграфу где се Тужилаштво позива на речи или говор проф. др Војислава Шешеља. У том смислу реч - говор као наводно инкриминација доминира у оптужници.

С обзиром да ће се говори проф. др Војислава Шешеља посебно обрадити у виду одговорности за почињење путем непосредног вршења злочина из тачака 1, 10 и 11. оптужнице, у овом делу довољно је цитирати параграф 827. из пресуде Претресног већа у предмету Кордић:

„827. Претресно веће је већ изнело да наводи који се односе на подстицање и пропагирање мржње итд. те отпуштање босанских муслимана са посла не представљају прогон у оквиру овог предмета, а овај последњи ни иначе”.

Поред тога што су оптужбе за подстицање неутемељене и што се из говора проф. др Војислава Шешеља ствара конструкција или придаје значај који реално не постоји, Тужилаштво није извело ни један доказ којим би поткрепило оптужбе за овај вид одговорности.

Помагање и подржавање

По оптужници следи закључак да је проф. др Војислав Шешел помагао и подржавао извршење свих девет злочина, а посебно се потенцирају прогон, убиства, мучење и окрутност поступање, депортација и присилно премештање, разарање и пљачка.

У оптужници то су параграфи: 5, 11, 15, 18, 28, 31 и 34.

У претпретресном поднеску Тужилаштва то су параграфи: 149, 150, 151, 152 и 153 и у фусноти 520) наводе се интервјуи проф. др Војислава Шешеља и сведоци: **ВС-007** ██████████, **ВС-011** Љубиша Петковић, **ВС-015** Горан Стопарић, **ВС-017** Зоран Ранкић, **ВС-026** ██████████, **ВС-027** ██████████ и **ВС-034** ██████████.

Тужилаштво тврди:

„Помагање и подржавање” састоји се из „конкретног потпомагања, охрабривања или моралне подршке” другој особи која чини злочин. Помагање и подржавање могу да поприме различите видове пружања помоћи, укључујући нечињење. Коришћење хушкачких, претећих и/или дискриминишућих изјава може да представља помагање и подржавање. Помагање означава доприношење, док би се подржавање састојало у подупирању неке радње изражавањем симпатије.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Апсолутно не постоји ни један доказ да је проф. др Војислав Шешел показао симпатију за неку радњу која је злочин, али зато постоје бројни докази да је јавно критиковао и јавно позивао на одговорност оне који су вршили злочине (Зворник поздравео хапшење Жутих оса, Бијељина саопштење поводом радњи Љубише Савића званог Маузер против бијељинских муслимана, константно прозивање Аркана и сл.). Ако није подржавао, већ критиковао, тешко да се може извући закључак да је помагао.

Тужилаштво тврди:

Помагање и подржавање могу да поприме различите видове пружања помоћи, укључујући нечињење. Коришћење хушкачких, претећих и/или дискриминишућих изјава може да представља помагање и подржавање. „Није неопходно доказати да је чин помоћи имао за последицу поступак главног починиоца”, али дело оптуженог „мора имати знатан ефекат на почињење злочина”. Унапред припремљен план не мора постојати. До помагања и подржавања може да дође пре, током или после датог догађаја.

Уколико оптужени, својим свесним присуством чињењу злочина, охрабрује починиоце, то може да представља чин помагања и подржавања.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Не постоји ни један доказ да је проф. др Војислав Шешељ био присутан извршењу злочина или да је био на локацији у време за које је утврђено да се десио злочин. Остају практично само говори и изјаве проф. др Војислава Шешеља као сумњиве радње извршења злочна уз услов да су имали „знатан ефекат”. О том ефекту могло се чути у судници током унакрсног испитивања сведока вештака Антонија Обершала, који се изненадио неким чињеницама које су му саопштиле судије Претресног већа.

Тужилаштво тврди:

Надређени може нечињењем да допринесе извршењу злочина од стране подређеног, „на пример, охрабривањем починиоца”.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Апсолутно не постоји ни један доказ да је проф. др Војислав Шешељ имао статус надређеног, поготово не (ни по једној тачки оптужнице није могао да има статус надређеног) ни једном лицу за које се тврди да је учесник УЗП или главни извршилац злочина, ако се уопште и зна ко је главни извршилац. Изгледа да Тужилаштво тврди да је проф. др Војислав Шешељ био неприкосновени ауторитет и врховни надређени свима, да је просто могао и да бира када ће да га хапсе и да иде у затвор током временског оквира оптужнице. Изгледа да је стварне налоге за своје утамничење себи писао проф. др Војислав Шешељ, а да је речима и изјавама помагао и подржавао режим Слободана Милошевића да прогања проф. др Војислава Шешеља. Као да имамо два проф. др Војислава Шешеља, једног што помаже и подржава и другог проф. др Војислава Шешеља који се политички прогања?

Тужилаштво тврди:

За потребну менс реа, оптужени мора да донесе свесну одлуку да делује, било:

(1) знајући да ће његово понашање допринети чињењу конкретног злочина од стране друге особе, или

(2) свестан велике вероватноће да ће до тога доћи.

Помагач и подржавалац злочина који изискује „посебну намеру”, као што је прогон, мора не само да зна за злочин који помаже, већ и да буде свестан да се ти злочини чине с том конкретном намером.

Стога, помагач и подржавалац прогона „не мора и сам имати намеру дискриминације, али мора бити свестан ширег контекста дискриминације и мора знати да његова помоћ или охрабрење имају битан утицај на почињење злочина”.

Као алтернатива осталим видовима кривичне одговорности из члана 7(1), оптужени је помагао и подржавао све злочине за које се терети у оптужници (тачке од 1 до 14, параграфи од 15 до 32) својим вољним свесним доприносом чињењу злочина. Намера оптуженог да помаже и подржава те злочине може се доказати:

- његовим признањем да је подстицао и подизао морал српских снага,
- хушкачком садржином његових говора у којима је позивао на насиље над несрбима, његовим честим одласцима на ратиште и у места у Војводини, као што су Хртковци,
- тиме што је, у сарадњи с другим учесницима у УЗП, наставио да шаље добровољце на линије фронта упркос томе што је знао да су склони чињењу злочина, и
- штавише, наређивао добровољцима и припадницима других српских снага да чине злочине,
- те тиме што добровољце никад није казнио због чињења злочина.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Ово су стандардне основе које се понављају код сваког вида кривичне одговорности, са циљем да се до менс реа дође фикцијама у погледу психичког односа.

Помагање и подржавање мора да буде конкретно, узрочно повезано између помагача и главног извршиоца и свесно и намерно од стране помагача који зна шта помаже и шта штити подржавањем. У том смислу постоји идентичност последице кривичног дела и код помагача и главног извршиоца. Ако Тужилаштво као замену за све ове елементе нуди говор проф. др Војислава Шешеља у коме нема подржавања злочина, онда је непотребно филозофирати о психичком односу.

У претпретресном поднеску Тужилаштва наводе се сведоци који ће да потврде да је проф. др Војислав Шешељ помагао и подржавао и то су сведоци:

- хушкачком садржином његових говора у којима је позивао на насиље над несрбима, његовим честим одласцима на ратиште и у места у Војводини, као што су Хртковци, (сведок ВС-007 ██████████, лажни, дискредитован; сведок ВС-011 Љубиша

Петковић није сведочио и сведок је одбране; сведок **BC-015** Горан Стопарић, лажни, дискредитован; сведок **BC-017** Зоран Ранкић, сведок одбране).

- тиме што је, у сарадњи с другим учесницима у УЗП, наставио да шаље добровољце на линије фронта упркос томе што је знао да су склони чињењу злочина (сведок **BC-017** Зоран Ранкић, сведок одбране), и

- штавише, наређивао добровољцима и припадницима других српских снага да чине злочине (сведок **BC-007** ██████████, лажни, дискредитован; сведок **BC-026** ██████████ није сведочио и сведок је одбране; сведок **BC-027** ██████████, лажни, дискредитован).

- те тиме што добровољце никад није казнио због чињења злочина (сведок **BC-017** Зоран Ранкић, сведок одбране; сведок **BC-026** ██████████ није сведочио и сведок је одбране; сведок **BC-034** ██████████ није му дозвољено да сведочи).

Тужилаштво само гомила пароле и констатације, а не би знало ни да одговори на питање како би то проф. др Војислав Шешељ и чиме би могао да казни добровољца СРС? Сведоци ██████████, Стопарић и ██████████ су доказани лажни сведоци толико да њихове тврдње немају чињенично упориште да су одраз истине, о чему ће бити више речи у анализи њихових исказа. Други сведоци који се наводе су сведоци одбране који тврде да није било помагања и подржавања на начин како тврди Тужилаштво које их је притискало и приморавало да потпишу изјаве са садржином која не одговара истинитој интерпретацији разговора са истражитељима Тужилаштва.

Поред тога што су оптужбе за помагање и подржавање неутемељене, осим што се из говора проф. др Војислава Шешеља ствара конструкција или придаје значај који реално не постоји, Тужилаштво није извело ни један доказ којим би поткрепило оптужбе за овај вид одговорности. Суштински не постоји доказ за тврдње Тужилаштва, а то Тужилаштво и признаје кумулативним оптуживањем и кумулирањем видова одговорности за исту реч, исти говор или исту изјаву које сели од локације до локације.

Почињење као учешће у УЗП

По оптужници следи закључак да је проф. др Војислав Шешељ учествовао у УЗП и тако сноси одговорност за почињење свих девет злочина.

У оптужници то су параграфи од 5 до 34.

У претпретресном поднеску Тужилаштва то су параграфи од 131 до 140. са фуснотама од 458) до 482) у којима се као доказ наводи судска пракса МКСЈ.

Тужилаштво тврди:

„Почињење” обухвата физичко извршење кривичног дела или узроковање кажњивог пропуста, чиме се крше одредбе кривичног права”, било појединачно, било заједно са саизвршиоцима. Неколико починилаца могу да „почине” исти злочин уколико сваки од њих испуњава нужне елементе дефиниције материјалног кривичног дела.

Потребна менс реа јесте у томе да је оптужени деловао са свешћу о значајној вероватноћи да ће услед његовог понашања доћи до кривичног дела или пропуста.

Начелима заједничког кажњивог плана, замисли или намере, дакле, УЗП, изражен је вид индивидуалне кривичне одговорности предвиђен чланом 7(1).

Актус реус УЗП изискује три елемента.

- Као прво, он изискује учешће две или више особа, које не морају бити организоване у неку војну, политичку или административну структуру.

- Као друго, мора да постоји заједнички план, замисао или намера која представља или укључује чињење кривичног дела. Нема потребе да тај план буде претходно договорен или формулисан. Он може бити „импровизиран на лицу места, а изводи се из чињенице да више особа делује заједно како би спровели у дело заједнички злочиначки подухват”.

Стога, тај план може бити договорен од самог почетка или се може развијати путем дела особа које у њему учествују. Његов циљ се такође временом може мењати.

- Као треће, оптужени мора да учествује у том подухвату. То учешће не мора да укључује извршење неког кривичног дела, него се може састојати од помоћи или доприноса извршењу заједничког плана или намере. Довољно је да учесник извршава дела која су на неки начин усмерена ка спровођењу тог плана или намере.

Институционална координација може да чини основу УЗП оних појединаца који имају контролу над институцијама које учествују у координираној акцији.

Устаљени је закон да није неопходно да физички (или главни) извршиоци кривичног дела, за које се наводи да Шешел сноси одговорност као учесник УЗП, буду учесници тог подухвата. Напротив, учесници УЗП су кривично одговорни кад користе главног извршиоца да спроведе актус реус кривичног дела.

Стога, чак и када докази не покажу да је физички/главни извршилац учесник УЗП, кривично дело се и даље може приписати барем једном учеснику УЗП када је тај учесник користећи физичког/главног извршиоца поступао у складу са заједничком намером.

Постојање те везе треба да се утврди за сваки поједини случај.

Оно што је значајно јесте да ли је дотично кривично дело обухваћено заједничком намером, а не да ли је лице које је извршило актус реус кривичног дела члан УЗП.

У досадашњој пракси овог Међународног суда су, у вези с УЗП, утврђене три различите ситуације које укључују различита стања свести.

Све три ситуације могу се применити на исти случај.

У првој ситуацији, оптужени намерава да почини неки злочин и ту намеру дели са свим учесницима у УЗП.

Да би се доказала одговорност, тужилац мора да покаже да је оптужени „добровољно учествовао у једном аспекту заједничког плана” и да је, „чак и ако лично не изврши (кривично дело), морао ипак намераваати тај резултат”.

У другој ситуацији, оптужени зна за систем злостављања, као што је постојање концентрационих логора, и поседује намеру да тај систем спроведе. Такво знање може се доказати било експлицитно, било извлачењем разумног закључка **на основу положаја власти** који је оптужени имао током релевантног периода. Оптужени треба само да зна за природу тог система и да поседује намеру да спроведе заједнички план злостављања.

Трећа ситуација предвиђа да један од учесника у УЗП почини кривично дело „различито од оног које је договорено заједничким планом”.

Оптужени се може сматрати одговорним за то кривично дело уколико је, у датим околностима, могло да се „предвиди” да би неки члан групе могао да почини такво кривично дело и уколико је оптужени био свестан те могућности и добровољно је прихватио.

„Предвидивост” подразумева да је дато кривично дело „могућа” последица тог подухвата.

Оптужени мора поседовати намеру да учествује у кривичној активности или договореном плану и да их спроводи, те „да доприноси заједничком злочиначком подухвату или, у сваком случају, извршењу кривичног дела од стране групе”.

Конкретно учешће проф. др Војислава Шешеља је описано параграфом 10. оптужнице, а у претпретресном поднеску је све то разрађено у поглављима која гласе:

„II. Учешће проф. др Војислава Шешеља у УЗП

А. Улога проф. др Војислава Шешеља као главног пропагатаро Велике Србије

Б. Улога проф. др Војислава Шешеља у регрутовању и координацији добровољаца СРС/СЧП

Ц. Намера проф. др Војислава Шешеља да учествује у УЗП

III. Спровођење УЗП у Хрватској, Босни и Херцеговини и Србији

А. Спровођење УЗП у Хрватској

1. Република Српска Крајина:

2. Паралелне структуре хрватских Срба у САО Крајини:
 3. САО Славонија, Барања и западни Срем:
 4. САО западна Славонија:
 5. Полиција и војне структуре хрватских Срба:
- Б. Спровођење УЗП у Босни и Херцеговини:
 Ц. Спровођење УЗП у Србији:
 IV. Стварање и структура Српске радикалне странке”.

Коментар проф. др Војислава Шешеља:

Ако се анализира услов више лица Тужилаштво није извело ни један доказ који би указао на било какву везу између проф. др Војислава Шешеља и свих лица која се наводе да су са њим били учесници УЗП у параграфу 8(а) оптужнице: Слободан Милошевић (оптужен, умро), генерал Вељко Кадиевић (није оптужен), генерал Благоје Ацић (није оптужен), пуковник Ратко Младић (оптужен за геноцид), Радмило Богдановић (накнадно додат, а није оптужен), Јовица Станишић (оптужен), Франко Симатовић звани Френки (оптужен), Радован Стојчић звани Баца (умро), Милан Мартић (оптужен и осуђен), Горан Хацић (оптужен), Милан Бабић (оптужен, нагодбом осуђен, накнадно додат, умро), Радован Карацић (оптужен за геноцид), Момчило Крајишник (оптужен, осуђен по основу учешћа у УЗП), Биљана Плавшић (оптужена и осуђена нагодбом), Жељко Ражнатовић звани „Аркан” (оптужен, умро), као и друге политичке личности из С(Ф)РЈ, Републике Србије, Републике Црне Горе и из руководства босанских и хрватских Срба. Међу учесницима у УЗП биле су и „српске снаге” (накнадно додат), што је заједнички назив.

Поред очигледне произвољности Тужилаштва у одређивању ко је све учесник УЗП и чињенице да против неких нису подигнуте оптужнице, а наводе се као учесници УЗП, мора да се примети и да се проф. др Војислав Шешељ не наводи као учесник УЗП код неких лица која су оптужена и осуђена. Обичним увидом долази се и до следећих чињеница:

а) Да никада нису били оптужени пред МКСЈ: Вељко Кадиевић, Благоје Ацић, Радмило Богдановић и Радован Стојчић „Баца”.

б) Жељко Рањатовић „Аркан” је био оптужен за ратне злочине из септембра 1995. године у Санском Мосту БиХ, а оптужница је подигнута 23. септембра 1997. године. У оптужници се не наводи учешће у УЗП, али се као локације помињу Бијељина, Зворник, источна Славонија и посебно истиче да су његове јединице деловале заједно са ЈНА и другим српским снагама, али да је он био једини и искључиви командант својих

јединица. У оптужници се терети и по члану 7(1) и 7(3) Статута. Ни једном речју се не помиње проф. др Војислав Шешељ, нити добровољци СРС.

в) Наводи се да су учесници УЗП из оптужнице против проф. др Војислава Шешеља учествовала у УЗП са неким другим лицем:

1. Слободан Милошевић наводи се као учесник у УЗП код: Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; Горана Хаџића; Милана Бабића; Момчила Крајишника и Биљане Плавшић; проф. др Војислава Шешеља.

2. Вељко Кадијевић наводи се као учесник у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; Милана Мартића; проф. др Војислава Шешеља.

3. Благоје Аџић (никада није био оптужен) наводи се као учесник у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“, Милана Мартића; Милана Бабића; проф. др Војислава Шешеља.

4. Ратко Младић наводи се као учесник у УЗП код: Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“, Милана Мартића; Милана Бабића; Радована Карацића (не као учешће у УЗП), Момчила Крајишника и Биљане Плавшић; проф. др Војислава Шешеља.

5. Радмило Богдановић (никада није био оптужен) (додат у другој измењеној оптужници против проф. др Војислава Шешеља), наводи се као учесник у УЗП код: Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; проф. др Војислава Шешеља.

6. Јовица Станишић и Франко Симатовић звани „Френки“ наводе се као учесници у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Милана Мартића; Горана Хаџића; Милана Бабића; проф. др Војислава Шешеља.

7. Радован Стојчић Баца (никада није био оптужен) (додат у другој измењеној оптужници против проф. др Војислава Шешеља), наводи се као учесник у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; Милана Мартића; Горана Хаџића; проф. др Војислава Шешеља.

8. Милан Мартић се наводи као учесник у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; Горана Хаџића; Милана Бабића; проф. др Војислава Шешеља.

9. Горан Хаџић наводи се као учесник у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Милана Мартића; Милана Бабића; проф. др Војислава Шешеља.

10. Милан Бабић наводи се као учесник у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Милана Мартића; проф. др Војислава Шешеља.

11. Радован Караџић наводи се као учесник у УЗП код: Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; Милана Мартића; Момчила Крајишника и Биљане Плавшић; проф. др Војислава Шешеља.

12. Момчило Крајишник наводи се као учесник у УЗП код: Милана Мартића; Биљане Плавшић; проф. др Војислава Шешеља. Помиње се код Радована Караџића, али не као учесник у УЗП.

13. Биљана Плавшић наводи се као учесник у УЗП код: Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; Милана Мартића; Радована Караџића; Момчила Крајишника; проф. др Војислава Шешеља. Помиње се код Радована Караџића, али не као учесник у УЗП.

14. Жељко Ражњатовић звани „Аркан“ наводи се као учесник у УЗП код: Слободана Милошевића (X), Јовице Станишића и Франка Симатовића званог „Френки“; Милана Мартића; Горана Хацића; Момчила Крајишника и Биљане Плавшић; проф. др Војислава Шешеља.

Између више лица која учествују у неком заједничком подухвату потребна је нека веза, а то што их спаја је вероватно циљ УЗП. Међутим, мора да се примети да између ових лица, и између свих ових лица и проф. др Војислава Шешеља немогуће је утврдити постојање било какве везе. Када се неко од њих срео, када су се упознали, када су разговарали, да ли су међусобно комуницирали, директно или индиректно, на ком месту и читав низ питања о евентуалним и уопште могућим контактима као вези са проф. др Војиславом Шешељем Тужилаштво није извело ни један доказ. Зато је судски спис препун доказа да је између проф. др Војислава Шешеља и ових лица било антагонизма, међусобног јавног прозивања, оптуживања, свађе и превише доказа о немогућности комуникација, а камо ли неког договора.

Као пример се наводи да је Тужилаштво обезбедило документацију Службе државне безбедности Србије, око 4.000 страна материјала, да је проф. др Војислав Шешељ непрекидно праћен и да је био под разним мерама те службе у континуитету од 1982. године до 23. фебруара 2003. године као најопаснији политички противник свих власти на простору СФРЈ, СРЈ и Републике Србије, па чак и у периоду од 24. марта 1998. године до 25. октобра 2000. године када је био потпредседник Владе Републике Србије. Што се тиче временског оквира оптужнице, пре августа 1991. године до септембра 1993. године, проф. др Војислав Шешељ је био опозициони политичар и политички противник свих лица која се наводе да су с њим или он с њима учествовали у УЗП.

Дакле, поред тога што би циљ УЗП морао да буде доминантни фактор унутрашње везе између наводних учесника у УЗП треба да се имају у виду и други фактори попут околности, статус, позиција и међусобних односа.

Можда заслужује да се наведе у оквиру анализе да ли је постојао циљ УЗП, потребно је и у оквиру анализе услова више лица, због својеврсног преклапања ових услова навести да је Претресно веће III у одлуци од 10. новембра 2005. године решавајући по захтеву Тужилаштва за спајање предмета Милан Мартић, Јовица Станишић и Франко Симатовић и проф. др Војислав Шешељ, одбило тај захтев Тужилаштва и навело:

„УЗП, који се ту наводи није идентичан у свакој од ових оптужница, с тим да се мора приметити да долази до делимичног преклапања између тачки оптужнице, облика одговорности, временског оквира и места злочина”.

Дакле, пре почетка суђења за судије МКСЈ је било спорно да ли је уопште могућ УЗП између наведених лица када Тужилаштво у оптужницама не представља на идентичан начин УЗП за ова лица. Ту сумњу Тужилаштво није отклонило током извођења доказа Тужилаштва у предмету против проф. др Војислава Шешеља.

На суђењу против проф. др Војислава Шешеља користи се и појам „Повезани предмети по географском подручју”. У оквиру тога наводе се следећи предмети:

- Милан Бабић ИТ-03-72 (оптужен, нагодба осуђен, умро),
- Славко Докмановић ИТ-95-13А „Вуковарска болница” (умро),
- Станислав Галић ИТ-98-29 „Сарајево” (оптужен и осуђен),
- Горан Хаџић ИТ-04-75 (оптужен, и поступак је у току),
- Радован Караџић ИТ-95-5/18 „Босна и Херцеговина” и „Сребреница” (оптужен и поступак је у току),
- Момчило Крајишник ИТ-00-39 & 40 „Босна и Херцеговина” (оптужен и осуђен),
- Милан Мартић ИТ-95-11 „РСК” (оптужен и осуђен),
- Слободан Милошевић ИТ-02-54 „Косово, Хрватска и Босна” (оптужен, умро током суђења),
- Ратко Младић ИТ-95-5/18 „Босна и Херцеговина” и „Сребреница” (оптужен и поступак је у току),
- Миле Мркшић, Веселин Шљиванчанин и Мирослав Радић ИТ-95-13/1 „Вуковарска болница” (Мркшић: оптужен и осуђен, Шљиванчанин: оптужен и осуђен, Радић: оптужен и ослобођен),
- Младен Налетилић и Винко Мартиновић ИТ-98-34 „Тута и Штела” (оптужени и осуђени),

- Момчило Перишић ИТ-04-81 (оптужен и поступак је у току),
- Биљана Плавшић ИТ-00-39 & 40 „Босна и Херцеговина” (оптужена, нагодба, осуђена, издржала казну и сада је на слободи),
- Јадранко Прлић и други ИТ-04-74 (оптужени и поступак је у току),
- **Благоје Симић и други** ИТ-95-9 „Босански Шамац” (оптужени и осуђени),
- Милан Симић ИТ-95-9/2 „Босански Шамац” (оптужен, нагодба, осуђен, издржао казну и сада је на слободи),
- Јовица Станишић и Франко Симатовић ИТ-03-69 (оптужени и поступак је у току),
- Мићо Станишић ИТ-04-79 (оптужени и поступак је у току),
- Стеван Тодоровић ИТ-95-9/1 „Босански Шамац” (оптужен, нагодба, осуђен, издржао казну, умро на слободи).

Као што се примећује ови предмети имају два значаја. Први, да се ради о локацијама које се налазе и у оптужници против проф. др Војислава Шешеља, те у чињеничном смислу треба да помогну да се утврди истина шта се дешавало на наведеним локацијама. Други, у питању су поједина лица за која се тврди у оптужници Тужилаштва против проф. др Војислава Шешеља да је са њима проф. др Војислав Шешељ учествовао у УЗП. Дакле, Тужилаштво преко повезаних предмета по географском подручју треба да покаже идентичност догађаја на одређеној локацији и везу између ових лица за које тврди да су учествовали у УЗП, да су се десили злочини на тим подручјима и да за сваку од ових локација сваки од учесника УЗП природно треба да сноси индивидуалну кривичну одговорност по основу учешћа у истом УЗП. Из погрешне тезе Тужилаштва засноване на наводно УЗП следи читав низ неодрживих чињенично-правних конструкција које просто негирају могућност оптуживања проф. др Војислава Шешеља. Каква је ситуација са овим предметом пре него што се баци поглед на дебакл који је Тужилаштво доживело извођењем својих доказа у судници.

Предмети који су окончани пресудама на основу нагодби оптужених са Тужилашвом у чињеничном погледу не заслужују пажњу у предмету против проф. др Војислава Шешеља, јер нагодба представља и изјашњавање оптуженог о кривици, те не могу имати значај у погледу утврђеног чињеничног стања, јер се нису ни изводили докази на основу којих би се утврдило релевантно чињенично стање. Дакле, окончани предмети за које Тужилаштво тврди да су повезани са предметом против проф. др Војислава Шешеља у погледу локације и учешћа у УЗП, просто подразумевају и постојање идентичне одговорности по основу учешћа у УЗП.

У сваком погледу тежиште мора да се да оним предметима који су правноснажно окончани пред МКСЈ, јер управо те пресуде морају да обавезују како судије МКСЈ, тако и Тужилаштво. Ти предмети су у делу где се наводе означени-болдовани.

Станислав Галић

Претресно веће је, уз супротно мишљење једног судије, прогласило да је Станислав Галић крив по члану 7(1) Статута за:

Дела насиља чији је превасходни циљ ширење терора међу цивилним становништвом, како је наведено у члану 51. Допунског протокола I Женевских конвенција из 1949. (кршења закона или обичаја ратовања, члан 3.);

Убиство и нехумана дела која нису убиство (злочини против човечности, члан 5.).

Пресудом Жалбеног већа само је промењена казна са 20 година затвора на доживотни затвор.

Оптужен је као командант Сарајевско-романијског корпуса Војске Републике Српске (ВРС), који се налазио око Сарајева, за период септембар 1992. године до августа 1994. године по члану 7(1) и 7(3) Статута, за 7 тачака оптужнице, за локацију Сарајево, а **нема оптужби, нити осуде за учешће у УЗП.**

Скоро идентична пресуда је донета да је крив по члану 7(1) и 7(3) Статута Драгомир Милошевић као командант Сарајевско-романијског корпуса Војске Републике Српске (ВРС), који се налазио око Сарајева, којом је обухваћен период од августа 1994. године до новембра 1995. година по члану 7(1) и 7(3) Статута, за 7 тачака оптужнице, за локацију Сарајево, а **нема оптужби, нити осуде за учешће у УЗП.**

Момчило Крајишник

Момчило Крајишник је био члан руководства босанских Срба током рата (касније „Републике Српске“), члан Главног одбора Српске демократске странке Босне и Херцеговине (СДС) и председник Скупштине босанских Срба. Правноснажно је осуђен на 20 година затвора. Злочини за које је осуђен:

Прогони на политичкој, расној или верској основи, депортације, нехумана дела (присилно премештање) (злочини против човечности).

Момчило Крајишник је проглашен одговорним на основу члана 7(1) Статута по основу учешћа у УЗП за депортације у Зворнику, Бања Луци и Прњавору и присилно премештање у Бијељини, Братунцу, Зворнику, Босанској Крупи, Санском Мосту, Трнову и Соколцу. Та су кривична дела обухватала присилно расељавање више хиљада цивила - муслимана и Хрвата, међу којима су биле жене, деца и старци, током раздобља од априла до децембра 1992. године.

У оптужници од 7. марта 2002. године против Момчила Крајишника и Биљане Плавшић наводи се да су с њима у УЗП учествовали: „деловали у договору с другим члановима УЗП, укључујући Радована Караџића и Николу Кољевића”. Међу осталим члановима УЗП били су: Слободан Милошевић, Жељко Ражнатовић (звани „Аркан”), генерал Ратко Младић, генерал Момир Талић, Радослав Брђанин и српске снаге. Не наводи се изричито проф. др Војислав Шешељ.

Њихово учешће у УЗП је између осталог описано и са:

„Вођењем, подржавањем или подстицањем интегрисања у снаге босанских Срба припадника паравојних снага и добровољачких снага за које се знало или сумњало да су учествовали у злочинима;

Помагањем или подржавањем или потицањем на чињење даљњих злочина неспровођењем истраге, непредузимањем мера по истрази, те некажњавањем подређених у снагама босанских Срба за злочине почињене над босанским муслиманима, босанским Хрватима или другим несрбима у целом периоду на који се односи ова оптужница”;

У пресуди Претресног већа у предмету Крајишник, а у вези са оптужбама против проф. др Војислава Шешеља важни су параграфи:

„213. У Зворнику су у априлу и мају 1992. године „Жуте осе”, паравојна јединица у чијем је саставу било око 100 до зуба наоружаних људи, тако тесно сарађивала с ТО-ом да им је чак логистичка служба ТО-а издала наоружање. Када је основана ВРС и када је крајем маја формирана Зворничка бригада, „Жуте осе” су потчињене тој бригади. 454) Сведок 682, Т. 16864-6, 16869-70, 16875, 16877, 16879, 16881-6, 16897-8, 16904, 16915, 16918, 16954-7; П865.А (наређење о преформирању ТО-а у ВРС, 30. мај 1992.); П922 (Команда Зворничке бригаде, достава података, 17. јуни 1992.); П932 (извештај ЦСБ-а Бијељина, 20. јули 1992.), стр. 1.

Та паравојна јединица била је у непосредном контакту с руководством на Палама. Дана 11. јула 1992. године вођа „Жутих оса” Војин („Жућо”) Вучковић отишао је по наоружање и муницију у СЈБ на Палама. Док је био на Палама, Вучковић се састао са Плавшићевом. 455) Сведок 682, Т. 16918-19, 16920-2, 16986-95, 16999-17001; П927 (потврда СЈБ-а Пале, 11. јули 1992.); Ц7 (изјава Плавшићеве), пар. 43.

Осим тога, састао се и с министром одбране Суботићем. На том састанку Суботић је објаснио Вучковићу да се онај који прима наређења од старешина ВРС-а сматра пуноправним припадником ВРС-а, без обзира на то да ли је резервиста, српски добровољац или припадник паравојне јединице. 456) Суботић, Т. 26427, 26572; Ц3 (Суботићева изјава), пар. 37”.

„215. Локални одбори СДС-а, кризни штабови и регионалне (САО) владе често су позивали паравојне групе и помагали им. Тако је, на пример, било са „Жутим осама”, „Црвеним береткама”, Маузеровим људима и аркановцима који су деловали у северноисточној Босни и Херцеговини (Бијељина, Брчко и Зворник). 459) Давидовић, Т. 14260-1, 15290-6; П764 (Давидовићева изјава), стр. 19-21, 24-31, 29; П727, сепаратор 7 (транскрипт телевизијског интервјуа с Љубишом Савићем, 1. јули 1992. године), стр. 2; П882 (оптужница против Душка („Репић”) Вучковића и Војина („Жућо”) Вучковића, 28. април 1994. године), стр. 5; П883 (Пресуда Округног суда у Шапцу у кривичном предмету против Душка („Репић”) Вучковића и Војина („Жућо”) Вучковића, 8. јули 1996. године), стр. 9-10; сведок 165, Т. 15794-5; П865.Д (Службена забелешка ЦСБ-а Бијељина о информативном разговору с Душком („Репић”) Вучковићем, 9. август 1992. године); П865.Е (изјава Војина („Жућо”) Вучковића, 6. август 1992. године); П944 (изјава сведока 674), стр. 6.

Кризни штабови су престали да толеришу припаднике паравојних формација тек кад су над њима изгубили контролу. 460) Давидовић, Т. 14246-50, 15290-1; П764 (Давидовићева изјава), стр. 19, 24-31”.

„216. Дана 28. јула 1992. године, као последица већ поменутог обавештајног извештаја Главног штаба ВРС, Младић је издао наређење о разоружању паравојних формација. У наређењу се наводи да припадници паравојних група пљачкају на свим подручјима одговорности ВРС-а. Свим паравојним формацијама са „поштеним” намерама наређено је да се ставе под команду ВРС-а. Војсци није могао да се прикључи ниједан појединац ни група одговорни за злочине, а сваког припадника паравојне јединице који одбије да се потчини јединственој команди ВРС-а требало је разоружати и ухапсити. 461) П819 (наређење Ратка Младића о разоружавању паравојних формација, 28. јули 1992. године)”.

„217. Иако је намера извештаја била да поново успостави владавину закона на подручјима која су сад била под контролом босанских Срба, из њега произлази да је ВРС више била забринута због пљачке и поремећаја у функционисању правног поретка него због раширене појаве злочина које су вршили припадници паравојних формација, што је подробније описано у делу 4 Пресуде. У извештају се, такође, не објашњава чињеница да је укључивање припадника паравојних формација било правило и пре јула 1992. године и да су злочине већ били извршили, као и да их и даље врше припадници паравојних јединица под покровитељством оружаних снага босанских Срба. 462) Брун, Т. 16310-11”.

У једном од претходних параграфа се као доказ наводи у оквиру фусноте 447) Поплашен, Т. 20914-15, 20917, 21105-6; 21119, 21125-6; Мандић, Т. 9025-9; П460.А (телефонски разговор између Момчила Мандића и извесног Игора, 21. април 1992. године); П1090 (видео инсерт); П1095 (овлашћење за Никодина Чавића да може уписивати добровољце, 13. децембар 1991. године; П892, сепаратор 54 (Информација пуковника Здравка Толимира о паравојним формацијама на подручју Српске Републике БиХ, 28. јули 1992. године), стр. 3.

У пресуди против Крајишника извршиће се увид у све локације које се помињу и у оптужници против проф. др Војислава Шешеља.

У оптужници против Момчила Крајишника, проф. др Војислав Шешељ није био учесник у УЗП са Момчилом Крајишником, а у оптужници против проф. др Војислава Шешеља, Момчило Крајишник је наводно био учесник у УЗП са проф. др Војиславом Шешељем. Ова разлика није резултат пуке чињенице да оптужнице нису подигнуте истог дана против Момчила Крајишника и проф. др Војислава Шешеља, већ резултат чињенице да је фебруара 2003. године Зоран Ђинђић захтевао од тужиоца Карле дел Понте да води и не враћа проф. др Војислава Шешеља, па је било потребно да се у оптужници против проф. др Војислава Шешеља трпа све и свашта. Зато се јавља својеврсна збрка у учесницима УЗП и огромне разлике и у циљу УЗП. Циљ УЗП је тако различито постављен за иста лица која су наводно учесници истог УЗП, да је просто немогуће замислити колико се разликује оно што би по тој измишљеној теорији УЗП морало да буде истоветно.

У оптужници против Момчила Крајишника поред именованих учесника УЗП постоји и класификација на „руководну” компоненту и „локалну” компоненту учесника истог УЗП. Судије су се током суђења бавиле и утврђивањем циља УЗП, па је тако општи циљ УЗП био „да се етнички прекомпонују територије које је одредило руководство босанских Срба драстичним смањењем процента босанских муслимана и босанских Хрвата путем протеривања”. Веће је констатовало да су злочин депортације и присилног премештања представљали првобитне злочине у оквиру овог општег циља.

За вид одговорности учешће у УЗП, а по том основу је осуђен Момчило Крајишник, важан је став Жалбеног већа:

„Претресно веће је стварно погрешило зато што је пропустило конкретно навести да ли су сви или само неки од локалних политичара, војника, полицијских команданата и паравојних вођа који се помињу у параграфу 1087 Првостепене пресуде били чланови УЗП. Стога се тај подоснов Крајишникове жалбе прихвата.

Претресно веће је погрешно применило право кад није донело закључке нужне за осуђујућу пресуду Крајишнику у вези са следећим додатим кривичним делима, која нису била укључена у првобитни заједнички циљ УЗП:

Прогон (тачка 3), са изузетком кривичних дела депортације и присилног премештања у основу;

Истребљење (тачка 4); и

Убиство (тачка 5).

Сходно томе, Жалбено веће делимично прихвата тај подоснов за жалбу и одбија његов преостали део. Крајишникове осуђујуће пресуде за додата кривична дела из тачака 3, 4 и 5. стога се укидају”.

Дакле у односу на оптужбе против проф. др Војислава Шешеља, ако би се којим случајем прихватила теза Тужилаштва о постојању и учешћу проф. др Војислава Шешеља у УЗП, све што обухвата прогон осим присилног премештања и депортације, као примарни циљ УЗП, је отпало за Бијељину, Брчко, „Шире подручје Сарајева”, Зворник и Невесиње (Шамац и Мостар нису ни били у оптужници против Крајишника). Отпали су и истребљење и убиство као злочин против човечности. Ако Момчило Крајишник није за то осуђен, онда никако не би могао ни проф. др Војислав Шешељ да одговара. Наравно, све ово се износи чисто хипотетички ако би се поверовало Тужилаштву да је проф. др Војислав Шешељ био учесник у неком УЗП заједно са Момчилом Крајишником. Међутим, како правноснажна пресуда против Момчила Крајишника, тако и докази које је извело Тужилаштво на суђењу проф. др Војиславу Шешељу, показују да се проф. др Војислав Шешељ не може сврстати нити у „руководну”, нити у „локалну” компоненту учесника УЗП који се ставља на терет Момчилу Крајишнику, поставља се питање да ли је проф. др Војислав Шешељ уопште могао да се оптужи? Дакле, када се Тужилаштво позива на повезани предмет Момчило Крајишник по основу истих локација и учешћа у УЗП оно је апсолутно промашило тему и дало прилику проф. др Војиславу Шешељу да предмет Момчила Крајишника са пресудама користи као ослобађајући материјал и материјал за питање како је уопште могуће да је некеме пало на памет да оптужи проф. др Војислава Шешеља? То је последица правноснажности једне пресуде, односно она апсолутно обавезује, а поготово Тужилаштво и судије МКСЈ.

Не само за вид одговорности учешће у УЗП са Момчилом Крајишником или другима за локације на територији Босне и Херцеговине, већ и за све друге локације из

оптужнице против проф. др Војислава Шешеља важан је следећи став Жалбеног већа из предмета Крајишник:

„Жалбено веће примећује да је у много наврата Претресно веће пропустило донети закључке о вези између главних извршилаца првобитних злочина депортације, присилног премештања и прогона, који се темеље на тим кривичним делима, и чланова УЗП. Следом тога, Жалбено веће закључује да је Претресно веће донело само закључке да су чланови УЗП починили следеће првобитне злочине користећи главне извршиоце у сврху остварења заједничког циља:

Прогон путем депортације, тачка 3, у Братунцу; Зворнику; Санском Мосту; Бања Луци; Бијељини; и Прњавору;

Прогон путем присилног премештања, тачка 3, у Бијељини; Братунцу; Зворнику; Босанској Крупи; Санском Мосту; Трнову; и Соколцу;

Депортацију, тачка 7, у Братунцу; Зворнику; Санском Мосту; Бања Луци; Бијељини; и Прњавору; и

Нехумана дела путем присилног премештања, тачка 8, у Бијељини; Братунцу; Зворнику; Босанској Крупи; Санском Мосту; Трнову; и Соколцу.

Крајишникове осуђујуће пресуде за преостала првобитна кривична дела из тачака 3, 7 и 8 стога се поништавају”.

Дакле, у оквиру вида одговорности учешће у УЗП због недостатка потребне везе између Крајишника или неког руководећег учесника у УЗП са локалним учесником УЗП као главним извршиоцем злочина отпао је прогон као депортација, прогон као присилно премештање, депортација и присилно премештање за општине Зворник и Бијељина.

Уколико се овај стандард примени онда може да се констатује да ни за једну локацију из оптужнице против проф. др Војислава Шешеља Тужилаштво није извело доказе којима би се утврдила та или било која друга веза која се према судској пракси МКСЈ тражи за учешће у УЗП. Дакле, нема доказа о тој неопходној вези између проф. др Војислава Шешеља са осталим наводно учесницима у УЗП који се њему ставља на терет, нити је изведен неки доказ о вези проф. др Војислава Шешеља са неким лицем које би имало статус „локалне” компоненте УЗП, као што не постоји ни један доказ о било каквој вези других учесника у УЗП са неком локалном компонентом. Осим тога не постоји ни један доказ о вези како проф. др Војислава Шешеља, тако и других наводно учесника у УЗП који се њему ставља на терет са главним извршиоцем злочина.

Дакле, у погледу услова више лица УЗП у оптужници против проф. др Војислава Шешеља је постављен као фикција, премиса, односно претпостака, а не као чињеница

која се доказује. Зато Тужилаштво током извођења доказа није ни понудило доказе о тој вези у погледу услова „више лица”.

Милан Мартић

Пре разматрања повезаности овог предмета по основу повезаности по географском пореклу и евентуалног учешћа у УЗП, важна је одлука Претресног већа поводом захтева за спајање. Мора да се зна да се ни једна локација наведена у оптужници против Милана Мартића не налази у оптужници против проф. др Војислава Шешеља. Осим тога временски оквир оптужнице против проф. др Војислава Шешеља (ужи) и Милана Мартића (шири) само се делимично поклапају, а произилази да то зависи од односа проф. др Војислава Шешеља са Слободаном Милошевићем.

Дана 30. маја, 1. јуна и 19. јула 2005. године, Тужилаштво је поднело три идентична захтева за спајање предмета против Милана Мартића, Јовице Станишића и Франка Симатовића и проф. др Војислава Шешеља. Сва четворица оптужених су поднели одговоре на захтеве.

У правилу 48 Правилника о поступку и доказима Међународног суда стоји да „против лица оптужених за иста или различита кривична дела почињена током исте трансакције може да се подигне једна оптужница и може им се заједно судити.” „Трансакција” је дефинисана Правилником о поступку и доказима као „више дела или пропуста, без обзира на то одвијају ли се као један догађај или као низ догађаја, на истом месту или на различитим местима, који су део опште замисли, стратегије или плана”.

Ако Веће одлучи да су ти захтеви задовољени, може да одобри спајање предмета или да остави предмете да им се суди одвојено. Према судској пракси МКСЈ, при одлучивању о томе следећи фактори могу да буду узети у обзир:

- (1) промовисање судске економичности;
- (2) избегавање сукоба интереса који би могли да узрокују озбиљну штету оптуженом;
- (3) заштита интереса правде, између осталог, заштитом права оптуженог на правично и експедитивно суђење;
- (4) умањивање патњи сведока, и
- (5) осигуравање конзистентности пресуда.

У одлуци од 10. новембра 2005. године Претресно веће је закључило да су злочини који се наводе у оптужницама против Милана Мартића, Јовице Станишића и Франка Симатовића и проф. др Војислава Шешеља заиста почињени током „исте трансакције”, те да се према томе за њих може разматрати „заједничка оптужница и суђење”. Ипак, судије Већа су такође закључиле да се ниједан други фактор не може оценити као фактор

у корист спајања три предмета. Судије су закључиле да се фактори судске економичности и права оптуженог снажно противе таквом спајању, јер би оно битно продужило трајање суђења сваког оптуженог, а у предмету Милана Мартића додатно одложило почетак суђења. У складу са тим, Претресно веће је одлучило да одбије захтев за спајање и да допусти да се суђења у три предмета одрже одвојено.

Ако тренутно запоставимо тему учешћа у УЗП, мада се ова одлука тиме и не бави, већ само наводи да постоји вероватноћа да су се десили злочини на наведеним локацијама, ова одлука је значајна, јер показује став судија према праву на правично суђење, праву на експедитивно суђење и у том смислу треба имати у виду следеће:

Оптужница против Милана Мартића: Првобитна оптужница: 25. јула 1995. године; измењена оптужница: 13. децембра 2002. године; друга измењена оптужница: 5. септембра 2003. године,

Датум предаје: 15. маја 2002. године,

Пребачен на МКСЈ: 15. маја 2002. године,

Прво и даљња ступања пред Суд: 21. маја 2002. године, изјаснио се по свим оптужбама да није крив; 28. јануара 2003. године, изјаснио се да није крив,

Почетак суђења: 13. децембар 2005. године,

Завршне речи: 10 - 12. јануар 2007. године,

Пресуда Претресног већа: 12. јун 2007. године, осуђен на 35 година затвора,

Пресуда Жалбеног већа: 8. октобар 2008. године, казна потврђена.

Дакле, Милан Мартић је дошао у МКСЈ 15. маја 2002. године, а суђење му је почело 13. децембра 2005. године. То значи да је претпретресна фаза трајала 42 месеца, и за тај период су судије закључиле, новембра 2005. године, да је сваки следећи дан битно продужење трајања суђења које се не може оправдати. У предмету против проф. др Војислава Шешеља ова фаза је трајала 56 месеци, од 24. фебруара 2003. године до 7. новембра 2007. године, те следећи наведени став Претресног већа једино може да се закључи да је битно и очигледно прекршено право проф. др Војислава Шешеља.

Интересантно је и да је комплетно суђење окончано пресудом Жалбеног већа 8. октобра 2008. године, односно за укупно 66 месеци од дана доласка у Притворску јединицу. У предмету против проф. др Војислава Шешеља са пресеком у јулу 2011. године, а завршено је само извођење доказа Тужилаштва у првостепеном поступку, протекло је више од 100 месеци. Дакле, проф. др Војиславу Шешељу се крше права у свим фазама суђења (претпретресна, прва фаза претреса) како од стране Тужилаштва тако и од стране Претресног већа.

У измењеној оптужници од 14. јула 2003. године против Милан Мартић наводи се да су са њим у УЗП учествовали: Слободан Милошевић; Борисав Јовић; Бранко Костић; Вељко Кадијевић; Благоје Аџић; Милан Бабић; Горан Хаџић; Јовица Станишић; Франко Симатовић звани „Френки“; Томислав Симовић; проф. др Војислав Шешел; Момир Булатовић; Радован Стојчић звани „Баца“; Жељеко Ражнатовић „Аркан“; Радован Караџић; Момчило Крајишник; Биљана Плавшић; Момир Талић; Ратко Младић.

Мора да се зна да Јовић, Костић, Булатовић и Симовић никада нису били оптужени пред МКСЈ.

У пресудама Претресног и Жалбеног већа у предмету Мартић готово да нема ни једног доказа за чињеницу коју намеће Тужилаштво да је проф. др Војислав Шешел учествовао у том наводно УЗП. Обе пресуде у предмету Мартић су апсолутно неодрживе, а нарочито у погледу постојања УЗП, поготово што је само по том виду одговорности осуђен Мартић. Практично од јануара 1992. године територије РСК је била под контролом УН, те временски оквир трајања УЗП је неодржив. Осим тога један од наводно учесника тог истог УЗП Слободан Милошевић је директно и преко посредника УН био у сталним контактима са Фрањом Туђманом, а постоје и бројни филмови како је Слободан Милошевић притискао, спутавао и терао руководство Срба у РСК у мирно тражење решења под окриљем УН. Као резултат тога десили су се 1995. године Бљесак и Олуја. Зато, учесници, временски оквир, трајање и само постојање УЗП у предмету против проф. др Војислава Шешела су неодрживе тврдње Тужилаштва.

У пресуди Претресног већа у предмету Мартић, у параграфу 329) наводи се:

„Председник Србије Слободан Милошевић јавно је подржавао очување Југославије као федерације чији би део, поред осталих, била и САО Крајина. Међутим Слободан Милошевић је тајно намеравао да створи српску државу. Милан Бабић је посведочио да је Слободан Милошевић намеравао да створи такву српску државу путем формирања паравојних снага и изазивања инцидената како би се омогућила интервенција ЈНА, у почетку с циљем раздвајања зараћених страна, али потом у циљу обезбеђења територија које су предвиђене да буду део будуће српске државе. По мишљењу Милана Бабића, Слободан Милошевић је овај политички циљ заговарао од лета 1990. године до краја 1991. године”.

Дакле, као доказ наводи се сведочење Милана Бабића, неколико дана пре него што се обесио у притворској јединици у Шевенингену, иначе осуђеном на основу нагодбе са Тужилаштом. Шта је у ствари Милан Бабић рекао наводи се у фусноти 1025) која гласи: (16. фебруара 2006. године Милан Бабић је посведочио да је Слободан Милошевић

подржавао „чврсту федерацију”, као и очување права већинског народа на неком подручју на самоопредељење). Дакле, јавни и наводно неки тајни циљ не постоје у наведеној фусноти, већ је производ конструкције Тужилаштва и судија Претресног већа. За такав закључак не постоји ни један једини доказ. Поготово када се има у виду да је Милан Бабић на сведочењу рекао да је „Слободан Милошевић овај политички циљ заговарао од лета 1990. године до краја 1991. године”.

Миле Мркшић, Веселин Шљиванчанин и Мирослав Радић

Овај правноснажно окончан судски предмет у МКСЈ је најзначајнији за суђење проф. др Војиславу Шешељу и то не само по основу повезаности по географском подручју, него и по свим другим основима, постојања УЗП, учесницима, злочинима и друго. Ако се присетимо ставова Претресног већа из предмета Мартић у погледу УЗП и до када је наводно Слободан Милошевић заговарао неки циљ и томе додамо све што следи из предмета Милета Мркшића, Мирослава Радића и Веселина Шљиванчанина види се јасно да Тужилаштво нема тезу за оптужбе против проф. др Војислава Шешеља.

Како су у овом предмету постављене оптужбе:

„У оптужници против Милета Мркшића, Мирослава Радића и Веселина Шљиванчанина од 15. октобра 2004. године наводи се у погледу учешћа у УЗП:

„Појединци који су учествовали у овом УЗП били су, између осталих, Миле Мркшић, Мирослав Радић, Веселин Шљиванчанин, Мирољуб Вујовић и Станко Вујановић, те други познати и непознати учесници. Сви учесници овог УЗП радили су у међусобном договору и у договору с другим учесницима УЗП, и деловали или непосредно или посредством својих подређених, међу којима су били припадници ЈНА, Територијалне одбране (у даљем тексту: ТО) такозване „Српске Аутономне области Славонија, Барања и западни Срем” (у даљем тексту: САО СБЗС), ТО-а Републике Србије (у даљем тексту: Србија) и добровољачких и паравојних јединица, укључујући и оних које је организовао проф. др Војислав Шешељ, а сви ови деловали су под командом ЈНА (заједно: српске снаге)”.

Наводи се улога појединих чланова УЗП:

„а) Мирољуб Вујовић је током периода на који се односи ова оптужница био командант одреда српског ТО-а „Петрова гора” у Вуковару.

б) Станко Вујановић је током периода на који се односи ова оптужница био командант јединице ТО-а у Вуковару. Његова кућа у Новој улици 81. у делу Вуковара званом „Петрова гора”, служила је као командно место српских снага које су дејствовале на том подручју.

ц) И Мирољуб Вујовић и Станко Вујановић су имали команду над јединицама ТО-а САО СБЗС које су одговорне за злостављање и убијање несрба одведених из вуковарске болнице на пољопривредно добро Овчара”.

Све ово је апсолутно пропало у судници током суђења. Апсолутно погрешна теза Тужилаштва и приликом оптуживања Мркшића, Шљиванчанина и Радића.

Скраћени приказ овог предмета са гледишта његове везе са оптужбама против проф. др Војислава Шешеља, могао би да се прикаже као коначни резиме за локацију Вуковар, а изгледа овако:

Славко Докмановић

Оптужнице: 3. април 1996. године и 2. децембар 1997. године,

Ухапшен 27. јун 1997. године,

Прво ступање пред суд 4. јули 1997. године,

Умро 29. јуна 1998. године,

Повезани предмет: Мркшић и други - Вуковарска болница.

Тачке оптужби:

- нечовечне радње, убиство злочин против човечности,
- окрутно поступање, убиство кршење закона и обичаја ратовања,
- намерно nanoшење великих патњи, намерно лишавање живота тешко кршење Женевских конвенција.

Мркшић, Радић и Шљиванчанин

Оптужнице: 7. новембар 1995. године, 3. април 1996. године, 2. децембар 1997. године, 1. новембар 2002. године, Трећа измењена обједињена оптужница 9. март 2005. године,

Суђење: 11. октобар 2005. године,

Повезани предмет: Докмановић Вуковарска болница,

Пресуда Претресног већа 27. септембар 2007. године,

Пресуда Жалбеног већа 5. мај 2009. године,

Оптужбе:

Тачка 1: Прогон на политичкој, расној и верској основи, злочин против човечности, кажњив по члановима 5(х), те 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Ти прогони имали су политичку, расну или верску основу, а укључивали су следеће:

- а) Истребљење или убиство приближно две стотине шездесет и четворо Хрвата и других несрба, укључујући жене и старце.

б) Окрутно или нехумано поступање са Хрватима и другим несрбима, укључујући мучење, премлаћивање, сексуално насиље и психичко злостављање.

ц) Хотимично ускраћивање потребне лекарске помоћи болесним и рањеним Хрватима и другим несрбима.

Тачка 2: Истребљење, злочин против човечности, кажњив по члановима 5(б), те 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Тачка 3: Убиство, злочин против човечности, кажњив по члановима 5(а), те 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Тачка 4: Убиство, кршење закона и обичаја ратовања, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949, кажњиво по члановима 3, те 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Тачка 5: Мучење, злочин против човечности, кажњив по члану 5(ф), те члановима 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Тачка 6: Нехумана дела, злочин против човечности, кажњив по члану 5(и), те члановима 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Тачка 7: Мучење, кршење закона и обичаја ратовања, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949, кажњиво по члану 3, те члановима 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Тачка 8: Окрутно поступање, кршење закона и обичаја ратовања, санкционисано заједничким чланом 3(1)(а) Женевских конвенција из 1949, кажњиво по члану 3, те члановима 7(1) и 7(3) Статута Међународног суда.

Тужилаштво је почело са тврдњом да су оптужени учествовали у УЗП чији је циљ био прогон Хрвата или других несрба који су се након пада Вуковара налазили у вуковарској болници, а путем почињења убиства, мучења и окупног поступања, истребљења и нехуманих дела.

Претресно веће је утврдило да нема директних доказа за постојање таквог УЗП. То је потврђено и пресудом Жалбеног већа.

Докази нису показали да су у било којем тренутку Веселин Шљиванчанин или Мирослав Радић на било који начин учествовали у процесу путем којег је Миле Мркшић дошао до одлуке да ЈНА треба да одустане од надзора над ратним заробљеницима тако што ће бити повучена војна полиција која их је чувала. Те чињеничне околности искључују сваки закључак да су Миле Мркшић, Веселин Шљиванчанин и Мирослав Радић деловали заједно у УЗП.

Дакле, правноснажно је утврђено да на локацији Вуковар није било УЗП, те самим тим да нису могли ни да постоје учесници неког УЗП. Ако је то утврђено од стране судија Претресног већа за најодговорнија војна лица и команданте, онда није јасно каквог је менталног стања онај који је у оптужници против проф. др Војислава Шешеља помислио да се проф. др Војислав Шешељ може оптужити по основу учешћа у неком УЗП, уопште и посебно за Вуковар. Ваљда правноснажна судска пресуда обавезује судије МКСЈ и зато морају имати посебно у виду шта све ради Тужилаштво у набављању оптужби против проф. др Војислава Шешеља са гледишта злоупотребе поступка. Уосталом шта рећи за ситуацију када правноснажно отпадну оптужбе за учешће у УЗП за локацију Вуковар, а Тужилаштво инсистира у оптужбама против проф. др Војислава Шешеља на учешћу у УЗП.

Мркшић

Претресно веће је закључило да је Миле Мркшић одговоран по члану 7(1) Статута за помагање и подржавање кривичног дела убиства.

Због тога је Миле Мркшић проглашен одговорним по члану 7(1) Статута за помагање и подржавање кривичних дела мучења и окрутног поступања.

Радић

Из разлога наведених приликом разматрања одговорности Милета Мркшића, нема никаквих доказа да је Мирослав Радић учествовао у УЗП. Два сведока дала су потпуно различите исказе који сугеришу да је Мирослав Радић био обавештен о томе да су војници под његовом командом учествовали у злостављању и убијању затвореника на Овчари. Један други сведок сугерисао је да је Мирослав Радић знао за догађаје на Овчари. Претресно веће није сматрало ту двојицу сведока искренима, а трећег сведока није сматрало поузданим. Због тога, из разлога који су детаљно наведени у писаној пресуди, Претресно веће је закључило да није доказано да је Мирослав Радић знао или имао разлога да зна да су војници под његовом командом починили злочине на Овчари.

Ако је тако одлучено за Радића „да није доказано да је Мирослав Радић знао или имао разлога да зна да су војници под његовом командом починили злочине на Овчари”, а Радић је капетан ЈНА, командовао је јединицом ЈНА у Вуковару, како је неко могао и да помисли да оптужи проф. др Војислава Шешеља опозиционог политичара који се у то време Овчаре налазио у Баља Луци и западној Славонији?

Шљиванчанин

Претресно веће наводи да је доказана одговорност Веселина Шљиванчанина по члану 7(1) Статута за помагање и подржавање кривичних дела мучења и окрутног поступања.

Дана 27. септембра 2007, Претресно веће је изрекло пресуду и осудило оптужене како следи:

Миле Мркшић, на основу индивидуалне кривичне одговорности (члан 7(1) Статута Међународног суда) за:

- Убиство (кршења закона и обичаја ратовања, члан 3),
- Мучење (кршења закона и обичаја ратовања, члан 3),
- Окрутност поступање (кршења закона и обичаја ратовања, члан 3).

Казна: 20 година затвора.

Веселин Шљиванчанин, на основу индивидуалне кривичне одговорности (члан 7(1) Статута Међународног суда) за:

- Мучење (кршења закона и обичаја ратовања, члан 3).

Казна: пет година затвора.

Мирослав Радић је ослобођен свих оптужби.

Пресудом Претресног већа закључено је:

„Иако је могуће да је међу 194 лица за која је утврђено да су у оптужници наведена као жртве убиства био и мањи број цивила, према закључку Већа, лица која су између 20 и 21. новембра 1991. године над заробљеницима на Овчари починила кривична дела за која се оптужени терете у оптужници поступала су у уверењу да су њихова дела усмерена против припадника хрватских снага. Стога могућност поменути горе да је међу заробљеницима био и мањи број цивила не мења закључак Већа да, с обзиром на конкретне околности у овом предмету, кривична дела за која се оптужени терете у овој оптужници **не могу бити оквалификована као злочини против човечности**”.

Закључак

Веће закључује да у овом предмету нису испуњени предуслови у вези с надлежношћу из члана 5. Статута.

Ако Мркшић, Радић и Шљиванчанин међусобно нису били у УЗП, онда је немогуће да је са било којим од њих и са ЈНА у УЗП био проф. др Војислав Шешељ. Ако локација Вуковар није била део УЗП за Мркшића, Радића и Шљиванчанина, она не може бити ни за проф. др Војислава Шешеља, што је правноснажно утврђено, онда није јасно како су у оптужници против проф. др Војислава Шешеља могле да се нађу и друге локације да буду део УЗП, када је очигледно да ЈНА и њени официри нису учесници УЗП? Осим тога локација Вуковар је преиспитана и са гледишта да ли је било злочина против човечности и правноснажно је утврђено да није било тих злочина, те је просто немогуће да се у

оптужници против проф. др Војислава Шешеља за Вуковар наводе УЗП и злочини против човечности.

Интересантна је ситуација са оптужбама за разарање, пљачку, пустошење и друге злочине. Ако Тужилаштво за та дела није оптужило Мркшића и друге, онда није јасно како је за то могло да оптужи проф. др Војислава Шешеља, опозиционог политичара?

Мирослав Радић је ослобођен по свим тачкама оптужнице и интересантна је ситуација како је ослобођен одговорности по основу 7(1) Статута за помагање и подржавање за убиства, мучење и окрутно поступање из члана 3. Статута - кршење закона и обичаја ратовања. Дакле, правноснажно окончан предмет Мркшић, Шљиванчанин и Радић и пресуде из тог предмета су обавезујући и ослобађајући материјал проф. др Војислава Шешеља.

Благоје Симић и други

Са гледишта оптужби против проф. др Војислава Шешеља Босански Шамац се појављује као локација не за базу злочина, већ за доследни образац понашања. По логици ствари то би морала да буде одговорност по основу учешћа у УЗП.

Овај предмет је интересантан и због закључка Жалбеног већа:

„Пресуда Жалбеног већа изречена је 28. новембра 2006. године. Жалбено веће је преиначило налаз Претресног већа да је Благоје Симић учествовао у УЗП, чији је циљ био прогон несрба у општини Босански Шамац, у северној Босни. Жалбено веће је констатовало да Симић није био обавештен да је оптужен за учествовање у УЗП све док Тужилаштво није завршило са извођењем својих доказа, због чега је суђење било неправично. Жалбено веће је, такође, преиначило Симићеву осуђујућу пресуду за прогон на основу окрутног и нехуманог поступања у облику мучења и премлаћивања. Међутим, Жалбено веће је потврдило Симићеву осуђујућу пресуду за помагање и подржавање прогона у облику противправног хапшења и притварања несрпских цивила, заточење несрпских цивила у нехуманим условима, присилног рада босанских Хрвата и муслимана и присилно премештање несрпских цивила. Жалбено веће је смањило казну за Благоја Симића на 15 година затвора”.

Дакле, учешће у УЗП није било постављено као вид одговорности у предмету Шамачка група, па ако тада није постојало не зна се како се појављује као доследни образац понашања у оптужници против проф. др Војислава Шешеља? Са гледишта оптужби против проф. др Војислава Шешеља интересантан је и закључак Претресног већа у предмету Симић и други - Босански Шамац:

„Што се тиче дела преузимања власти силом, онако како се терети за дело у основи прогона у тачки 1, Претресно веће је закључило да то дело не досеже степен тежине као други злочини против човечности, те само по себи не представља прогон”.

Дакле, предмет Симић и други Босански Шамац у ствари представља промашену тезу Тужилаштва у оптужбама против проф. др Војислава Шешеља. Значи, за све догађаје у Босанском Шамцу нико нема право да тврди да су резултат УЗП, па ако нису учесници у УЗП Симић и други, онда је немогуће да се проф. др Војислав Шешељ оптужује за учешће у непостојећем УЗП, а самим тим и да је био учесник са Симићем и другима. Произилази да је Тужилаштво у предмету против проф. др Војислава Шешеља непотребно малтретирало сведоке за Босански Шамац у настојању да докаже доследни образац понашања у вези учешћа у УЗП, а правноснажно је утврђено да у Босанском Шамцу није било УЗП.

Други повезани предмети по географском подручју

Са гледишта услова више лица интересантни су и други предмети за које се тврди да су географски повезани за које не постоје правноснажне судске пресуде МКСЈ. Ови предмети се анализирају по свим условима за постојање УЗП:

- **Милан Бабић** ИТ-03-72 (оптужен, нагодба, осуђен, умро), не треба ни анализирати пошто се нагодбом не утврђује релевантно чињенично стање, а нагодба са гледишта чињеница значајних за оптужбе против проф. др Војислава Шешеља нема никакву доказну вредност.

- **Славко Докмановић** ИТ-95-13А „Вуковарска болница” (умро), предмет није окончан због самоубиства, а све релевантне чињенице су утврђене у предмету Мркшић и правноснажна пресуда у том предмету је ослобађајући материјал за проф. др Војислава Шешеља.

- **Горан Хацић** ИТ-04-75 (оптужен и сада је у притвору), апсолутно небитан предмет за оптужбе против проф. др Војислава Шешеља после правноснажне пресуде у предмету Мркшић.

- **Радован Карацић** ИТ-95-5/18 „Босна и Херцеговина” и „Сребреница” (оптужен и поступак је у току), пошто је суђење на почетку, у односу на оптужбе против проф. др Војислава Шешеља, готово да ништа не може више да се утврди у односу на оно што је већ утврђено правноснажном пресудом у предмету Крајишник, те је и овај предмет ирелевантан.

- **Ратко Младић** ИТ-95-5/18 „Босна и Херцеговина” и „Сребреница” (оптужен и поступак је у току), нема шта да се употреби у поступку против проф. др Војислава Шешеља, осим гомиле ослобађајућег материјала.

- **Младен Налетилић и Винко Мартиновић** ИТ-98-34 „Тута и Штела” (оптужени и осуђени), не зна се по чему је овај предмет релевантан, пошто је у питању противна страна, а у питању је локација Херцеговина, за коју се не зна ни како је доспела у оптужницу против проф. др Војислава Шешеља.

- **Биљана Плавшић** ИТ-00-39 & 40 „Босна и Херцеговина” (оптужена, нагодба, осуђена, издржала казну и сада је на слободи), не треба ни анализирати пошто се нагодбом не утврђује релевантно чињенично стање, а нагодба са гледишта чињеница значајних за оптужбе против проф. др Војислава Шешеља нема никакву доказну вредност.

- **Јадранко Прлић и други** ИТ-04-74 (оптужени и поступак је у току), не зна се по чему је релевантан овај предмет, пошто је у питању противна страна, а у питању је локација Херцеговина, за коју се не зна ни како је доспела у оптужницу против проф. др Војислава Шешеља.

- **Милан Симић** ИТ-95-9/2 „Босански Шамац” (оптужен, нагодба, осуђен, издржао казну и сада је на слободи), не треба ни анализирати пошто се нагодбом не утврђује релевантно чињенично стање, а нагодба са гледишта чињеница значајних за оптужбе против проф. др Војислава Шешеља нема никакву доказну вредност.

- **Стеван Тодоровић** ИТ-95-9/1 „Босански Шамац” (оптужен, нагодба, осуђен, издржао казну, умро на слободи) не треба ни анализирати пошто се нагодбом не утврђује релевантно чињенично стање, а нагодба са гледишта чињеница значајних за оптужбе против проф. др Војислава Шешеља нема никакву доказну вредност.

- **Момчило Перишић** ИТ-04-81 (оптужен и поступак је у току). У оптужници против Момчила Перишића од 22. фебруара 2005. године уопште се не наводи његова кривична одговорност по основу УЗП, а као локације се наводе Сарајево, Загреб и Сребреница. Уопште није јасно каква би веза постојала за оптужбе против проф. др Војислава Шешеља са предметом Момчило Перишић.

- **Јовица Станишић и Франко Симатовић** ИТ-03-69 (оптужени и поступак је у току). Као функционери Службе државне безбедности радили су на мерама праћења, прислушкивања и спутавања и отежавања политичког деловања проф. др Војислава Шешеља, па чак и једним делом када је проф. др Војислав Шешељ био потпредседник Владе Републике Србије. Није јасно како је неко покушао да их замисли да су учесници

са проф. др Војиславом Шешељем у неком измишљеном УЗП. Осим тога Претресно веће је одбило захтев за спајање суђења проф. др Војиславу Шешељу са овим лицима, јер је Тужилаштво покушало да различите текстове наводних УЗП из оптужница представи јединственом трансакцијом и идентичним циљем УЗП.

- **Мићо Станишић** ИТ-04-79 (оптужени и поступак је у току). У оптужници против Миће Станишића проф. др Војислав Шешељ се чак и не наводи као учесник у УЗП, па није јасно по ком критеријуму постоји било каква веза.

- **Слободан Милошевић** ИТ-02-54 „Косово, Хрватска и Босна” (оптужен, умро током суђења). С обзиром да се Милошевић наводи као централна личност УЗП који се ставља на терет проф. др Војиславу Шешељу и да не постоји пресуда у предмету Милошевић, у погледу услова за постојање УЗП потребно је анализирати оптужнице.

Хрватска, друга измењена оптужница од 23. октобра 2002. године подигнута је само против Слободана Милошевића, а као учесници у УЗП наведени су:

„Овај УЗП настао је пре 1. августа 1991. године, а трајао је најмање до јуна 1992. године. Међу појединцима који су узели учешћа у овом УЗП били су Слободан Милошевић, Борисав Јовић (није оптужен), Бранко Костић (није оптужен), Вељко Кадијевић (није оптужен), Благоје Аџић (није оптужен), Милан Бабић, Милан Мартић, Горан Хаџић, Јовица Станишић, Франко Симатовић звани „Френки”, Томислав Симовић (није оптужен), проф. др Војислав Шешељ, Момир Булатовић (није оптужен), Александар Васиљевић (није оптужен), Радован Стојчић звани „Баца”, Жељко Ражнатовић звани „Аркан”, и други познати и непознати учесници”.

„Да би се успешно реализовао циљ УЗП, Слободан Милошевић је радио у договору са или преко неколицине појединаца, учесника овог УЗП. Сваки учесник или саизвршилац УЗП одиграо је своју улогу или више улога које су значајно доприносиле укупном циљу подухвата. За разлику од уобичајених оптужница у овој су прецизно наведене улоге сваког учесника у УЗП, а за проф. др Војислава Шешеља се наводи:

„13. Проф. др Војислав Шешељ, као председник Српске радикалне странке (у даљем тексту: СРС), најмање од фебруара 1991. године, па током целог временског периода на који се односи ова оптужница, регрутовао је или на други начин пружао значајну помоћ или подршку српским добровољцима, углавном познатим под називом „четници”, „шешељевци” или „шешељеви људи”, који су починили злочине наведене у овој оптужници. Поред тога, отворено је заговарао и подстицао стварање „Велике Србије” насиљем и другим противправним средствима и активно учествовао у ратној пропаганди и ширењу међунационалне мржње”.

За предмет против проф. др Војислава Шешеља важна је и следећа констатација из оптужнице против Слободана Милошевића:

„Контролисао је, доприносио или на други начин користио државна средства јавног информисања у Србији да би манипулисао српско јавно мњење ширењем преувеличаних и неистинитих порука о национално мотивисаним нападима Хрвата на српски народ како би се међу Србима који живе у Србији и Хрватској створила атмосфера страха и мржње. Пропаганда коју су стварала српска средства јавног информисања била је важно оруђе које је допринело томе да се у Хрватској почине злочини”.

Проблем Тужилаштва је само што се у оптужници против проф. др Војислава Шешеља у оквиру Хрватске помиње локација Вуковар, која је правноснажно пресуђена у предмету Мркшић, где није утврђено постојање УЗП. Самим тим и све тврдње Тужилаштва о постојању УЗП падају у воду. Осим тога, у временском оквиру оптужби произилази да је проф. др Војислав Шешел био учесник УЗП (фебруар 1991. године) временски пре датума за који се тврди да је постао учесник УЗП Слободан Милошевић (август 1991. године).

Тврдње Тужилаштва у хрватској оптужници против Слободана Милошевића да је проф. Војислав Шешел учествовао у УЗП и то „заговарањем и подстицањем стварања „Велике Србије” насиљем и другим противправним средствима и активно учествовао у ратној пропаганди и ширењу међунационалне мржње” за Хрватску, у Вуковару, такође падају у воду. Од 16 познатих наводно учесника УЗП, њих 8 никада нису оптужени, а појављивали су се у судници као сведоци Тужилаштва? Тих 8 су били државни функционери за разлику од проф. др Војислава Шешеља који је био једини опозициони политичар.

Босанска оптужница од 22. новембра 2002. године садржи:

„Овај УЗП постојао је од 1. августа 1991. и трајао најмање до 31. децембра 1995. Међу појединцима који су учествовали у овом УЗП били су Слободан Милошевић, Радован Караџић, Момчило Крајишник, Биљана Плавшић, генерал Ратко Младић, Борисав Јовић (није оптужен), Бранко Костић (није оптужен), Вељко Кадиевић (није оптужен), Благоје Аџић (није оптужен), Милан Мартић, Јовица Станишић, Франко Симатовић звани „Френки”, Радован Стојчић звани „Баца”, проф. др Војислав Шешел, Жељко Ражнатовић звани „Аркан”, те други познати и непознати учесници”.

Улоге тих учесника или саизвршилаца укључују, али се не ограничавају на, следеће:

13. Проф. др Војислав Шешел, као председник Српске радикалне странке (СРС), најмање од фебруара 1991. године, па током читавог временског периода на који се

односи ова оптужница, регрутовао је или на други начин пружао знатну помоћ или подршку српским паравојним јединицама познатим под називом „шешелјевци” или „Шешелјеви људи”, које су чиниле злочине наведене у овој оптужници. Поред тога, отворено је заговарао и подстрекивао стварање „Велике Србије” насиљем и другим противправним средствима, те активно учествовао у ратној пропаганди и ширењу међунационалне мржње”.

У оптужници против проф. др Војислава Шешелја Тужилаштво тврди да је проф. др Војислав Шешелј изашао из УЗП септембра 1993. године, јер се посвађао са Слободаном Милошевићем, а у оптужници против Слободана Милошевића да је проф. др Војислав Шешелј био учесник истог УЗП све до 31. децембра 1995. године. Да ли је некоме јасно шта хоће Тужилаштво?

Да ли то Тужилаштво тврди да су се у Дејтону и Паризу децембра 1995. године Клинтон, Ширак, Кол и други из, назови, међународне заједнице договарали са ратним злочинцима Милошевићем, Туђманом и Изетбеговићем? Да ли то значи да је УЗП престао у Паризу 1995. године и да ли то значи да онај који је у Паризу окончао УЗП је исти онај који је и замислио, планирао, основао и покренуо УЗП? Уосталом и највиши функционери НАТО и данас се захваљују Босни и Херцеговини, јер да није било 1992. године оружаних сукоба на територији Босне и Херцеговине они нису знали како да дефинишу улогу НАТО-а, пошто је нестао Варшавски пакт. Дакле, НАТО се хвали да им је била потребна криза да би опстали као војни савез са промењеном функцијом након хладног рата. Није тешко да се закључи да ако им је била потребна криза да су је и створили и да и данас контролишу ту кризу ради својих интереса. Зато и постоји МКСЈ као параван, покриће и маска за туђе интересе. У односу на проф. др Војислава Шешелја важно је следеће учешће Слободана Милошевића у УЗП:

„Учествовао је у обезбеђивању финансијске, логистичке и политичке подршке и руковођења српским нерегуларним или паравојним снагама. Те снаге учествовале су у извршењу УЗП чињењем злочина који представљају кршење одредби чланова 2, 3, 4 и 5. Статута Међународног суда.

Контролисао је, манипулисао или се на други начин служио државним средствима јавног информисања у Србији за ширење преувеличаних и неистинитих порука о национално мотивисаним нападима босанских муслимана и босанских Хрвата на српски народ, како би се међу Србима који живе у Србији, Хрватској и Босни и Херцеговини створила атмосфера страха и мржње, која је допринела присилном уклањању већине

несрба, пре свега босанских муслимана и босанских Хрвата, из великих делова територије Босне и Херцеговине”.

Ово се све наводи да би се утврдило колико је Тужилаштво склоно да у оптуживању просто набаца појмове, флоскуле, квалификације и констатације које су изворно бесмислене и више показују психичко стање аутора оптужнице него што могу да представљају озбиљан оптужни акт. Испада да је проф. др Војислав Шешељ као опозициони посланик био учесник са Слободаном Милошевићем у измишљеним УЗП у Хрватској и Босни и Херцеговини све до децембра 1995. године, а Милошевић је за тих пет година најмање три пута хапсио проф. др Војислава Шешеља као политичког противника, па и да проф. др Војислав Шешељ као потпредседник Владе Републике Србије у периоду 1998-2000. године није учесник УЗП са Милошевићем по косовској оптужници. Ово је више о логици и мотивима Тужилаштва, а суштински показује да никада није ни постојао УЗП на српској страни. УЗП на српској страни једноставно није ни могућ.

Поводом конкретног учешћа проф. др Војислава Шешеља у УЗП Тужилаштво у параграфу 10 оптужнице против проф. др Војислава Шешеља наводи:

„10. Проф. др Војислав Шешељ је учествовао у УЗП на следеће начине:

а. Проф. др Војислав Шешељ је учествовао у регрутовању, формирању, финансирању, снабдевању, пружању подршке и руковођењу српским добровољцима повезаним са СРС и/или СЧП, путем и/или уз помоћ Кризног штаба СРС, који се тада звао Ратни штаб. Те добровољачке јединице су биле основане и подржаване да би помогле у извршењу овог УЗП чињењем злочина којим се крше одредбе чланова 3 и 5. Статута МКСЈ.

б. Проф. др Војислав Шешељ је држао хушкачке говоре у медијима, на јавним наступима и приликом својих посета добровољачким јединицама и другим српским снагама у Хрватској и Босни и Херцеговини, подстичући те снаге на чињење злочина којим се крше одредбе чланова 3 и 5. Статута МКСЈ.

ц. Проф. др Војислав Шешељ је заговарао и подстицао стварање хомогене „Велике Србије”, која би конкретно обухватала подручја наведена у овој оптужници, путем силе, те на тај начин учествовао у ширењу ратне пропаганде и распиривању мржње према неспском становништву.

д. У својим јавним говорима проф. др Војислав Шешељ је позивао на протеривање хрватских цивила из делова покрајине Војводине у Србији (наиме, у Хртковцима, Никинцима, Руми, Шиду и другим местима близу границе са Хрватском), и тако

подстицао своје следбенике и локалне власти да учествују у кампањи прогона локалног хрватског становништва.

е. Проф. др Војислав Шешељ је учествовао у планирању и припремама за преузимање власти у градовима и селима у две српске аутономне области у Хрватској и у општинама Босански Шамац, Зворник, на „ширем подручју Сарајева”, те у општинама Бијељина, Мостар, Невесиње и Брчко у Босни и Херцеговини, као и у каснијем присилном уклањању већине несрпског становништва са тих подручја.

ф. Проф. др Војислав Шешељ је учествовао у пружању финансијске, материјалне, логистичке и политичке подршке потребне за такво преузимање власти. Ту подршку, уз помоћ Слободана Милошевића, обезбедио је од српских власти и Срба из иностранства, где је прикупљао средства за подршку остварењу циља УЗП.

г. Проф. др Војислав Шешељ је регрутовао српске добровољце повезане са СРС и индоктринирао их својом екстремном националистичком реториком како би учествовали у присилном уклањању несрпског становништва са циљних подручја путем чињења злочина из ове оптужнице на нарочито насилан и бруталан начин”.

Пошто је конкретно учешће проф. др Војислава Шешеља у УЗП постављено као скуп његових активности, понашања и нарочито „личних ставова” о њима ће бити више речи у деловима овог поднеска који следе, а односе се на локације, услове из члана 3 и 5. Статута и сваки појединачни злочин који се ставља на терет.

Закључак поводом оптужби за учешће у УЗП

Тужилаштво је потпуно промашило када је као основну тезу свих оптужби против проф. др Војислава Шешеља поставило његово учешће у УЗП. Осим што правноснажно окончани поступци Мркшић и Крајишник својим пресудама које су обавезујуће за Тужилаштво и судије МКСЈ негирају оптужбе против проф. др Војислава Шешеља за учешће у УЗП, мора се имати у виду да су сви услови у погледу постојања и учешћа у наводно УЗП, који се заснивају на измишљеној теорији коју је развило Тужилаштво у Хагу неприменљиви и не постоје у предмету против проф. др Војислава Шешеља.

Услов више лица је крајње неодржив и то не само са аспекта селективности у оптуживању лица, већ и погледу укупних околности попут статуса лица, положаја лица у власти, личних и међусобних односа наводних учесника истог УЗП.

Услов постојања заједничког циља који је кажњив или кажњивих средстава за остварење заједничког циља је потпуно неодржив у оптужници против проф. др Војислава Шешеља. За постојање заједничког циља Тужилаштво није понудило ни један релевантни доказ. Тужилаштво и судије МКСЈ су у бројним пресудама различито

представљале циљ УЗП за лица, за локације, за догађаје и бавило се нарученим конструкцијама рачунајући да све то може некако да се прогура у предмету против проф. др Војислава Шешеља. Зато се и не види теза Тужилаштва.

Претресно веће у предмету Симић и други Босански Шамац изнело је став да циљ уједињење са другим подручјима сличног националног састава становништва, само по себи не представља заједнички циљ у смислу правних норми за УЗП, сходно члану 7(1) Статута. Међутим, у случајевима у којима стварање таквих територија намерава да се постигне чињењем кривичних дела санкционисаних Статутом, то може да буде довољно да би представљало заједнички кажњиви циљ.

Овај став је важан јер суштински показује да у ствари теорија УЗП не сме да постоји. Мора да се кажњава чињење кривичних дела и органозовање групе за чињење кривичних дела, а то је нешто друго у односу на контраверзну теорију УЗП по којој се и дозвољени политички циљ проглашава инкриминацијом, па због тог циља се аутоматски свака радња проглашава кривичним делом. На овоме би могао да позавиди и Макјевели?

Без обзира на овако и оволико прешироко постављени концепт УЗП, у Елаборату о УЗП, који је пре неколико година поднет као посебан вид одбране проф. др Војислава Шешеља, постоје важне елементи који показују неприменљивост ове теорије у МКСЈ, а самим тим и у предмету против проф. др Војислава Шешеља.

1. Анализа ко је с ким учествовао у УЗП више показује произвољност Тужилаштва него постојање неког система који би се заснивао на теоријским поставкама наведеног УЗП. Нелогичност постоји у самим оптужницама, али она још више долази до изражаја у погледу пресуда и оптужница за друга лица која су наводно учесници у истом УЗП. Ако се примењује нека кривичноправна теорија онда таквих разлика не би смело да буде. Наравно, и даље остаје отворено како то да се против неких наводно учесника у УЗП нису ни подигле оптужнице, а има случајева да их је Тужилаштво користило као своје сведоке.

Само као пример може да се наведе једна радња наведеног учешћа у УЗП која се ставља на терет у оптужници против проф. др Војислава Шешеља: регрутација. И други су надгледали регрутацију или помагали па нису оптужени, а то су радили по службеној дужности, односно радили са позиција власти и у оквиру својих функција? Дакле, регрутација сама по себи као радња није кажњива и то је принцип који је општеприхваћен. Чињеница је да се као злочин против човечности може прогласити и радња која није кажњива по националном законодавству и вероватно је то случај и са радњом регрутација, односно скупом радњи које се називају регрутација. Ако се проф.

др Војиславу Шешељу ставља на терет регрутација, као организовање или надгледање регрутације, онда се мора одговорити шта је са другима (службеним лицима, државним функционерима или Вук Драшковић) који су надгледали и организовали регрутацију? Осим тога, погрешно се користи термин регрутација, јер је то скуп радњи којима се неко лице уводи у евиденцију војних обвезника и упућује на служење војног рока. Дакле, сви које је проф. др Војислав Шешељ наводно регрутовао претходно су одслужили војни рок, а регрутација је увек пре служења војног рока, и они нису могли да буду по други пут регрутовани. Немогућа је ситуација да није важила њихова регрутација за ЈНА, с обзиром да су раније одслужили војни рок, па да је била потребна друга регрутација за наводно „служење војног рока у ЈНА, ТО, СЧП или нешто друго”. Само да се зна ЈНА и СЧП не могу да се поистовете. ЈНА је оружана сила, а СЧП је политички покрет који нема војну доктрину, наоружање, нити униформе. Мада делује чудно, али регрутација коју Тужилаштво ставља на терет проф. др Војиславу Шешељу делује као упис за приватну војску, за страначку војску и слично. То је немогуће, јер ни једна власт не би могла да прихвати две различите регрутације, за различите војске. Дакле, термин регрутација у оптужници против проф. др Војислава Шешеља у ствари ништа не значи.

Када се лица која су одслужила војни рок позивају да испуне своју војну обавезу онда је то „мобилизација” према ратном распореду, а то је случај и када се врши упућивање у јединице ТО. То значи да све што би се могло протумачити као позивање грађана и прављење спискова и не може да буде регрутација или мобилизација, већ још један вид активности којима се испуњава обавеза према надлежним државним органима. У периоду до маја 1992. године то је у оквиру дозвољене помоћи која се пружа ЈНА и коју је дужан да пружи сваки грађанин и свака организација.

Дакле, нема самосталности, а то доказују и одговарајући прописи који су омогућили да пријављивање добровољаца преко Српске радикалне странке буду легални облик у суштини мобилизације. Упућивање добровољаца преко било које асоцијације у надлежне државне институције није нелегално и нелегитимно. Уосталом, без обзира како су нека лица дошла у састав регуларне оружане формације, она су постала заштићена лица у смислу конвенција које регулишу ратно право, односно међународно хуманитарно право преко ЈНА, ТО и друге званичне оружане силе.

2. У предмету против проф. др Војислава Шешеља проблем Тужилаштва је што сваког добровољца покушавају да представе припадником злочиначке јединице и што генерално све оружане формације у којима су Срби неминовно су злочиначке организације. Тако нешто је у крајњем неодрживо. Са гледишта међународног

хуманитарног права, онда би све оружане формације Срба прво морале да се прогласе злочиначким организацијама, а то је недопустиво са гледишта Статута МКСЈ. Статут МКСЈ за разлику од Статута међународног војног суда у Нирнбергу не захтева проглашење злочиначких организација, већ посматра индивидуалну кривичну одговорност појединца који се огрешио о правила међународног хуманитарног права. Овде ваља приметити да постоји велика разлика између завере по Статуту Међународног војног суда у Нирнбергу и измишљеног УЗП наводно по Статуту МКСЈ, ако уопше постоји УЗП у члану 7(1) Статута МКСЈ. Члан 7(1) Статута МКСЈ не садржи УЗП као вид кривичне одговорности и не садржи у оквиру почињења учешћа у УЗП као радњу извршења злочина.

Без детаљније елаборације члана 6. Статута Међународног војног суда у Нирнбергу завера се јавља као елемент бића злочина против мира, а у истом члану се појављује и саучесништво у ужем смислу као облик индивидуалне кривичне одговорности за све злочине. У својој судској пракси МКСЈ је решио ова питања и то супротно правилима која су примењена у Нирнбергу, али супротно и Римском статуту. Зато се злочиначки план, односно његово постојање импровизује у поступцима пред МКСЈ. Најбољи случај за то је предмет Душко Тадић.

Уосталом и у самим текстовима члана 6. Статута Међународног војног суда и члана 7. Статута МКСЈ постоји велика разлика.

Ово се посебно истиче зато што се у неким пресудама МКСЈ члан 7(1) Статута МКСЈ третира као одредба о видовима индивидуалне кривичне одговорности, а у неким другим пресудама као радња извршења злочина. Слично се дешава и са питањем постојања оружаног сукоба, негде је то питање надлежности МКСЈ, а негде се јавља на неки начин као елемент бића кривичног дела. То је зато што измишљена теорија УЗП доживљава својеврсну импровизацију у поступцима пред МКСЈ.

3. Да је немогуће направити паралелу између поступака у Нирнбергу и пред МКСЈ може да послужи и следеће:

- Злочиначки план у Нирнбергу је наводно постојао од 1919. године, а као тачка оптужног акта односио се на временски период јануар 1933. године и април 1945. године, постојао је 6 година пре прве оружане акције, а све оружане акције су биле агресија, док код предмета у МКСЈ не зна се ни када је настао злочиначки план (наводи се да је могао да настане и тренутно на лицу места, као и да се мења и развија), а пред МКСЈ се и не суди за злочине против мира, односно нема агресије. Ово је сасвим

довољно да се утврди да је погрешно позивање на заверу из Нирнберга која се представља УЗП у МКСЈ и да је то наводно тековина међународног обичајног права.

- У Нирнбергу је злочиначки план дефинисан као 5 тачака од укупно 25 тачака програма нацистичне странке, с тим што су 2 или евентуално 3 сматране злочиначким. Тако је злочиначки план био да се:

- а) обори Версајски мировни уговор,
- б) задобију територије које је Немачка изгубила у претходном рату,
- в) за Немце створи „животни простор” у Европи.

У групи од 5 тачака налазили су се још и да сви Немци живе у једној држави и реализација њиховог права на самоопредељење. Ова два циља се не налазе у коментарима Нирнбершке пресуда или се не коментаришу као злочиначки. По теорији УЗП која је измишљена у МКСЈ Србима се суди зато што желе своје право на самоопредељење и желе да живе у једној држави, а да не напуштају своје домове уз истовремено награђивање српских непријатеља који су насиљем остварили три циља за које се судило Немцима у Нирнбергу. Сви осим Срба су оборили Повељу УН и све акте о безбедности и непроменљивости граница у Европи, задобили су територије које су изгубили 1945. године као помагачи Хитлера и стварају животни простор за ширење својим новонасталих држава на рачун Срба. Да ли то у Хагу Србима суде они који су изгубили и који су поражени у Другом светском рату?

Ове 3 тачке су биле злочиначки план који је у сваком погледу био агресивни рат и прекрајање међународно признатих граница. Дакле, у Нирнбергу је злочиначки план била агресија и злочин против мира.

УЗП који се намеће Србима заснива се на измишљеном злочиначком плану или циљу.

Све што су тражили Срби од 1990. године није се заснивало на рушењу међународног поретка, или на територијалном проширењу којим се поништава принцип немењања и неповредивости граница у Европи. Дакле, све што су тражили Срби није чак ни претња миру у Европи, уколико се не умеша неко други са стране са територијалним претензијама према деловима територије СФРЈ. Генерално посматрано Срби су били једини фактор који је истрајавао на поштовању принципа непроменљивости међународно признатих граница. Зато је важно да ли и то што су Срби тражили, а није противправно са гледишта националног законодавства и међународног права, потпада под радње злочина против човечности где се не тражи противправност? Да ли је можда Кутиљеров план који је претходио оружаним сукобима у Босни и Херцеговини оличење злочиначког плана? Да ли можда Кутиљеро није формулисао циљ УЗП на српској

страни? Ако консензус није поштован у Скупштини Босне и Херцеговине рецимо 15. октобра 1991. године, зашто је као анахрони облик доношења одлука консензусом три народа промовисан Дејтонским споразумом у оквиру Устава Босне и Херцеговине? Шта је и где је међународни принцип и стандард, ако се не намеће интерес западних сила? Како то да су увек криви само Срби и када ураде оно исто што су урадили Словенци, Хрвати и муслимани, који су награђени за спроведену сецесију?

Слично је и у погледу задобијања територија за Србе, ако се иде према некој логици из Нирнберга. Срби никада нису тражили да се задобије нека нова територија где Срби нису били вековима присутни, а и сам појам задобијања територија је потпуно неприменљив када је у питању СФРЈ и политичка криза од 1991. године, која је касније прерасла у наметнути оружани сукоб као облик решавања. Срби нису били за оружани сукоб као облик решавања проблема, јер су имали ситуацију да сви Срби живе у заједничкој држави Југославији. Само наметнутим оружаним сукобом неко је могао да узме оно што су Срби и сви други народи већ имали у Југославији.

Шта су Срби хтели то су показивали на изборима. То је чињеница која не може да се заобиђе. Једно је политички програм проф. др Војислава Шешеља, а друго је фактичко стање, односно реалност. Срби су се на изборима опредељујући се за политичке програме јасно саопштили шта им је потребно.

У Хрватској у урбаним срединама где није постојала организација СДС-а или нису постојали кандидати СДС-а, Срби су у првом кругу претежно гласали за Рачана, а Рачан тада није предлагао ни Хрватску без Срба, нити оснивање РСК, нити присједињење РСК Србији. Касније се показало да је Рачан преварио Србе који су гласали за њега и српску изборну вољу покљонио новом усташком поглавнику Фрањи Туђману.

Слично је било и у Босни и Херцеговини са неким социјалистичким и комунистичким странкама које су превариле претежно Србе који су се изјашњавали да су југословени. Мора да се примети да та врста преваре бирача Срба у Босни и Херцеговини није толико била изражена и погубна, јер је ипак већина Срба гласала за СДС. У то време СДС је ближа Демократској странци у Београду него било коме другом. Карацић, Тадић, Мићуновић, Клара Мандић, Ћосић и слични је била стална слика у медијима. Нико од наведених никада није тражио задобијање територија за Србе, или за Србију, а та слика траје вероватно до краја 1993. године. Ако су сви други који су оптужени пред МКСЈ настојали да задобију територију за Србе или како то неки из Тужилаштва желе да представе за Србију (ово разликовање је важно) онда како је могуће да наведена лица

која су сликана са Караџићем и данас се третирају као „добри Срби“? Сетимо се да Нирнбергу није знао за категорију „добри Немци“?

Осим тога не зна се коју су то територију Срби раније изгубили па сада, од 1991. године, желе да поврате? Ово се наводи зато што је завера неприхватљива, осим у случају агресије. О злочинима геноцида се овде неће коментарисати, јер нису ни обухваћени оптужницом против проф. др Војислава Шешеља.

Стварање животног простора за Србе се неће ни коментарисати, јер би било узалудно трошити речи.

Међутим, оно на шта мора да се обрати пажња је да оне тачке које су биле у оптужници у Нирнбергу, а за које Суд није коментарисао да су злочиначке (самоопредељење Немаца и да сви Немци живе у истој држави) у оптужницама и пресудама у МКСЈ против Срба се третирају деловима злочиначког плана, мада за то не постоји основ у међународном обичајном праву, а то је у супротности и са Повељом Уједињених нација.

- Следећи елемент који треба да се анализира, а који је био присутан и Нирнбергу је средство остварења злочиначког плана, односно „користећи за то, ако је неопходно и оружану силу, те водећи агресивни рат“. Ово је важно због карактера оружаног сукоба, не само због применљивости правила међународног хуманитарног права или одређивања врсте злочина, већ и због тога да ли постоји завера, односно пред МКСЈ измишљени УЗП. Дакле, коришћење оружане силе и вођење агресивног рата опет указује да је завера као међународно обичајно право могућа само код агресије, односно злочина против мира, а за те злочине не постоји надлежност МКСЈ. У том погледу је врло важан Коначни извештај комисије Тужилаштва МКСЈ поводом НАТО бомбардовања 1999. године. Тада је Тужилаштво саопштило, након анализе, да је НАТО бомбардовање Савезне Републике Југославије евентуално злочин против мира и да за то није надлежан МКСЈ, а то је само још један доказ да ако Тужилаштво инсистира на УЗП у оптужници против проф. др Војислава Шешеља оно признаје да га прогања за злочин против мира, који није у надлежности МКСЈ. Дакле, Тужилаштво није НАТО бомбардовање 1999. године сагледавало алтернативно или кумулативно, а то је урађено у Нирнбергу (четири тачке оптужнице). Ово се не доводи у питање чињеницом да су од 1949. године из тога извучени неки нови злочини.

У том погледу је и за само постојање злочиначког плана, односно УЗП важна и разлика између „права на вођење рата“ и „ратног права“. На почетку рада МКСЈ је оружани сукоб, односно оружане сукобе на територији СФРЈ дефинисао као унутрашње,

као међународне, као својеврсну мешавину до неког датума као међународни, а од неког датума као унутрашњи, а све то зато што је лутао како и где да пробије простор за примену измишљене теорије УЗП. Према пракси Нирнберга тешко би могла да се примени теорија УЗП на унутрашњи оружани сукоб, јер нема агресије, а сви други злочини осим агресије не могу да се реше преко завере, него преко класичног извршења злочина или саучесништва у ужем смислу, а то је друга или права тема која не интересује МКСЈ.

Важан детаљ је да је СФРЈ била овлашћена и дужна да оружаном силом одговори као вид самоодбране, јер шта је друго него одговор на напад када се пуца на војску и на касарне ЈНА. Зар је заштита касарни од напада, односно одбрана касарни део злочиначког плана Срба? Шта се дешава са онима који пуцају на војнике САД или војнике неке државе чланице НАТО? Није регистрован случај да се неке НАТО војске касарна празни и војници повлаче на неке друге територије, а поготово није регистрован случај да војска у повлачењу непријатељу оставља наоружање и муницију. Када је у питању ЈНА од ње се управо тражи оно што нико нормалан не би ни помислио, а камо ли прихватио, јер би одговарао за велеиздају.

- На основу јасног овлашћења из Статута међународног војног суда у Нирнбергу, Суд је био овлашћен да утврди да је нека организација злочиначка. Тако је нацистичка партија означена као „инструмент кохезије између окривљених”, која их је подстицала да остварују циљеве завере. Међутим, може се рећи да су из нацистичке партије изникле и друге злочиначке организације: вођство нацистичке партије, Гестапо и СД и СС, а као учесници у завери само функционери тих организација до одређеног нивоа. Зато нису одређене као злочиначке Влада, Војска и Команда. Ово има неког резона, јер је злочиначки план сагледаван у контексту од 25 година и наравно, све у оквиру злочина агресије.

У предметима пред МКСЈ не види се никаква логика са Нирнбергом из чега следи наводно злочиначки план Срба (произилази да је генетски инкорпориран од Вука Караџића према налазу и мишљењу набеђеног експерта Ива Томића), где је формулисан, где му је елементарна институционална кохезија или чврстина да би се могло говорити о неком плану, ко га је формулисао, где је формулисан, ко су учесници у формулисању (намерно се потенцира појам формулисања неког плана), како је могла ЈНА да буде та оружана сила у функцији злочиначког плана када до маја 1992. године ЈНА је институционално била југословенска и под командом других, а најмање Срба. Како је неко могао да планира ЈНА као оружану силу за спровођење неког злочиначког плана

када је ЈНА бранила своје касарне или је стајала на линијама разграничења сукобљених страна. Зашто би учесници у УЗП у оквиру ЈНА били Македонци, муслимани и сви други осим Срба, ако је по Тужилаштву изворни циљ српског УЗП стварање неке нове државе под доминацијом Срба. Наравно, овде је циљ УЗП дат површно и прешироко, јер прецизно одређивање УЗП пред МКСЈ када су у питању Срби је изостало, односно оно је променљиво од оптужнице до оптужнице против Срба.

Такво, наводно хоризонтално и вертикално сагледавање УЗП (у погледу циљева и учесника) није било присутно у Нирнбергу.

Мора да се примети да је у МКСЈ изричито забрањено да се организације проглашавају злочиначким и да се неко позива на кривичну одговорност по основу добровољног чланства у некој организацији. У том погледу пракса у МКСЈ је ишла шире од норми Контролног закона број 10.

Када се праве поређења онда је значајно да се у МКСЈ све што спада под појам „српске снаге” у старту проглашава оружаном силом која спроводи УЗП. То значи да у крајњем ни један Србин од 1991. године није смео да узме пушку у руке, па чак ни када га на кућном прагу неко напада и када му убија породицу. Тужилаштво заступа тезу да су легитимне оружане снаге на територији СФРЈ од 1991. године биле само оне снаге у којима није било Срба, јер само тако Србин може да се ослободи одговорности за учешће у УЗП, што у крајњем значи да се негира и само постојање Срба и Србије, а то нарочито следи из оптужница за Косово и Метохију у предмету против Слободана Милошевића.

- Ако се поводом УЗП неко и позива на Нирнберг, онда мора да се зна да су сви осуђени била лица која су учествовала у власти и били како државни службеници или функционери. Мора да се зна да су неки од њих и ослобођени у Нирнбергу. У Нирнбергу није осуђен ни један опозициони политичар или неко ко је учествовао само у законодавној власти. У поступку против проф. др Војислава Шешеља се иде и преко тог принципа из Нирнберга. Он је једини оптужени који је у периоду обухваћеном оптужницом био опозициони посланик и то једини из Српске радикалне странке. Мора да се зна да је од јуна 1992. године па до фебруара 1993. године у Влади Милана Панића на власти била и Демократска странка и ако је у том периоду проф. др Војислав Шешељ био учесник у УЗП са највишим представницима власти у СРЈ и Србији, како је то он као опозиционар могао да буде учесник, а да демократе на власти нису били учесници? Уосталом и на заједничкој седници Скупштина свих српских земаља у Сава центру, маја 1993. године, сви су били заједно (и посланици Демократске странке, иначе миљеници запада), а једини који се нису слагали и који су напустили ту седницу су били проф. др

Војислав Шешел и посланици Српске радикалне странке. Како је он тада могао бити учесник у УЗП са онима у Сава центру, када је демонстративно напустио састанак у знак неслагања? Тада је и практично почела иницијатива за рушење Владе Николе Шаиновића, а када је после неколико месеци почела и расправа по предлогу за изгласавање неповерења тој Влади кренула је од стране свих кампања политичког прогона Српске радикалне странке, медијско оптуживање добровољаца Српске радикалне странке, праћење од стране тајне полиције, претреси станова чланова Српске радикалне странке у Србији да би се наводно пронашло оружје донето са ратишта због сумње да се оружјем не освоји власт у Србији, привођење у полицију, организовани су и спроведени избори децембра 1993. године, а током кампање је и отворено најављивана коалиција СПС-а и ДС-а. Све је урађено како би се смањио број посланика Српске радикалне странке и спречило да на изборима Српска радикална странка освоји власт. Све то показује да никада није ни постојао циљ УЗП, нити да је проф. др Војислав Шешел могао да буде учесник неког, од стране Тужилаштва измишљеног, наводно УЗП, па још и са Слободаном Милошевићем.

Ова скраћена хронологија (по датумима и догађајима) има за циљ да опише како Тужилаштво посматра учешће у УЗП. Наиме, Тужилаштво тврди да су Милошевић и проф. др Војислав Шешел у септембру 1993. године дошли у свађу и да од тада проф. др Војислав Шешел више није учесник у УЗП. Слично су применили и код Милана Бабића, односно истерао га је из УЗП Слободан Милошевић. Тужилаштво сматра да учешће у УЗП зависи од личних односа које је неко имао са Милошевићем, а не од циља подухвата, ангажовања, учешћа или неких других фактора који се односе на злочиначки план што садржи од стране Тужилаштва измишљена теорија УЗП. Ако се примени та логика, онда су учесници у УЗП и сви политичари у Србији који су у неком периоду од 1991. године до децембра 1995. године политички сарађивали са Слободаном Милошевићем. Оно што је интересантно, а неминовно произилази из схватања Тужилаштва, изгледа да је проф. др Војислав Шешел био у УЗП са Слободаном Милошевићем и када је Милошевић по наговору западних сила поставио границу на Дрини и када је хапсио проф. др Војислава Шешела. Ови детаљи су важни јер најупечатљивије чине смешним покушаје Тужилаштва да транскрипте сведочења проф. др Војислава Шешела у предмету Милошевић представи као признање проф. др Војислава Шешела или као доказ за манипулације којима је он склон.

4. Важан моменат је да проф. др Војислав Шешел није био на власти и да је све време водио опозициону политичку борбу. Осим тога проф. др Војислав Шешел је прво у

оквиру свог научног рада разматрао нека питања, а касније као опозициони политичар. За све политичке ставове никако не може да се заобиђе и подлога која мора да се представи да је научна. Као пример се наводи да многи народи у Европи не живе у национално заокруженим државама, а да се као узрок појављује и чињеница губитка територије као казне. Можда је добар пример са Мађарима. Док је постојала Аустроугарска монархија они су сви били у једној држави, а када су изгубили Први светски рат написане су неке нове границе. Мађарска као држава је кажњена.

Хрватска као држава и народ морала је бити кажњена, мада није кажњена ни после Првог, ни после Другог светског рата. За геноцид против Срба од 1941 до 1945. године Хрвати су морали бити кажњени. Та иста Хрватска је 1991. године награђена, јер је први пут настала и на територији где кроз историју никада није била присутна попут Дубровника. Награђена је и то распарчавањем СФРЈ по колонијалним принципима стварања нових држава (Бадентерова комисија - мишљење) и то у време када се Европа уједињује наводно на начелу да се „укидају” границе између држава. Немци се уједињују, а истовремено Срби кажњавају. СФРЈ никако не може да се поистовети са Аустроугарском монархијом нити са подручјима у Африци где пре колонијалиста нису постојале државе. Такви и слични ставови које је критички износио проф. др Војислав Шешељ морају да се представе као плод слободног и ничим ограниченог научног рада и изношења мишљења.

Ти ставови морају да се представе научним и у каснијем периоду, па чак и у оном које није обухваћено оптужницом, а као пример се наводе конференција за новинаре на којима је проф. др Војислав Шешељ и критиковао, не само поделу, него и предлагао компромисна решења како да се заустави оружани сукоб и обезбеди што праведнији мир. О многим плановима за окончање оружаних сукоба проф. др Војислав Шешељ је писао приказе, анализе и све је то објављено.

Дакле, поглед на догађаје које је имао Брђанин или Крајишник не само због функција, већ и због начина саопштавања и садржине не могу се поистоветити са изјавама проф. др Војислава Шешеља. У том погледу се огледа разлика због чега све оно што је примењено у тим предметима са гледишта УЗП не може просто да се прекопира на предмет против проф. др Војислава Шешеља.

З а в р ш н о

Пошто УЗП није постојао не могу да опстану оптужбе по основу учешћа у УЗП. Ако ЈНА није била учесник у УЗП са проф. др Војиславом Шешељем у Вуковару, онда је немогуће да је ЈНА била учесник у УЗП са проф. др Војиславом Шешељем на некој

другој локацији. Што се тиче Хртковаца не постоји ни један доказ о постојању УЗП, а поготово доказ о евентуалним учесницима у УЗП и то без обзира како би се дефинисао циљ УЗП од стране Тужилаштва. Хртковци су у АП Војводина у саставу Републике Србије и наводно „чишћење територије ради обезбеђења доминације” је сулуда замисао Тужилаштва.

Дакле, немогуће је дефинисати циљ УЗП, немогуће је одредити учеснике у УЗП и немогуће је утврдити временски оквир УЗП. Како ови услови не постоје, осим инсинуација Тужилаштва, опадају и све оптужбе по основу учешћа у УЗП.

Почињење као физичко извршење путем говора

Тужилаштво тврди да је проф. др Војислав Шешел физички починио кривична дела прогона, депортације и присилног премештања својим говорима.

У оптужници то су параграфи 5, 15, 17(к), 17(и), 31 и 33.

У оптужници то гласи:

„Наводи о физичком чињењу су изнети само по питању оптужби за прогон, (тачка 1) вршен путем директног и јавног етничког омаловажавања (параграфи 15 и 17(к)), у вези с говорима оптуженог у Вуковару, Малом Зворнику и Хртковцима, путем депортације и присилног премештања (параграфи 15 и 17(и)), у вези с говором оптуженог у Хртковцима, те по питању оптужби за депортацију и нехумана дела (присилно премештање) (тачке 10-11, параграфи 31-33), у вези са говором оптуженог у Хртковцима”.

У претпретресном поднеску Тужилаштва то је параграф 141. са фуснотом 483) где се као једини доказ наводи сведок вештак Антонијо Обершал.

У претпретресном поднеску то гласи:

„Тужилаштво тврди да је проф. др Војислав Шешел физички починио кривично дело прогона у Вуковару (тачка 1, параграфи од 15 до 17 и 20), Зворнику (тачка 1, параграфи од 15 до 17 и 22 оптужнице) и Хртковцима (тачка 1, параграфи од 15 до 17 и 33 оптужнице), коришћењем „говора мржње” усмереног против несрпског становништва у тим местима. О намери оптуженог да у тим местима почини прогон говори следеће:

- (1) његови погрдни, жестоки и национално обојени говори,
- (2) окружење у којем је оптужени држао своје говоре било је обележено жетоким међунационалним сукобом и
- (3) чињеница да су такви злочини (као што је горе описано) чињени убрзо након што би оптужени одржао своје говоре”.

Поред сведока вештака Антонија Обершала Тужилаштво рачуна и на сведоке који су поменути у делу под насловом подстицање. Осим дилеме да ли је могуће да се говором физички изврши злочин, дилема је да ли исти говор може бити почињење злочина, подстицање и истовремено помагање и подржавање. Кумулативно постављени видови одговорности у ствари показују да Тужилаштво рачуна на „превару”. Зато је корисно позвати се на пресуђене предмете и покушати да се све ово лоцира. Ваља имати у виду да говора није ни било у марту 1992. године у Малом Зворнику, као и да се скуп, митинг, јавни и приватни говор како тврди Тужилаштво није ни одржао у Вуковару новембра 1991. године. Међутим, овде се у овом делу анализира почињење као вид одговорности за изговорене речи и зато се уопштено истиче говор.

У предмету Кордић Претресно веће је заузело став који је постао обавезујући за све судије МКСЈ. Интересантни су параграф 209. са фуснотом 272) који гласе:

„а. Охрабривање и подстицање мржње на политичкој и другим основама

209. Претресно веће напомиње да је оптужница против Дарија Кордића прва оптужница у историји Међународног суда у којој је ово дело стављено на терет као злочин против човечности. Претресно веће, међутим, сматра да ово дело, онако како је наведено у оптужници, не чини само по себи прогон као злочин против човечности. Оно није нигде у Статуту Међународног суда наведено као кривично дело и, што је најважније, оно не досеже исти степен тежине као и друга дела набројана у члану 5. Надаље, кривична забрана није постигла статус међународног обичајног права. Стога би осуда оптуженог за такво дело стављено на терет као прогон представљало кршење принципа легалитета”.

Фуснота 272) „Кривично гоњење дела говора које не достиже ниво подстицања има слабу подршку у међународној судској пракси. У предмету Страјхер Међународни војни суд је оптуженог прогласио кривим за прогон јер је подстицао немачки народ на активан прогон. МВС је закључио да су његова дела (објављивање екстремно антисемитских часописа) представља подстицање на убиство и прогон.

Слично као у првостепеној пресуди Акајесу МКСР је пресудио да је оптужени крив за директно и јавно подстицање на почињење геноцида из члана 2(3)(ц) Статута МКСР. Надаље, једино дело говора које је изричито криминализовано по Статуту МВС, Закону бр. 10 Контролног савета, Статуту МКСЈ, МКСР и МКС јесте директно и јавно подстицање на почињење геноцида. Општи став у конвенционалном праву у односу на то подручје показује да се такав говор не мора нужно сматрати кривичним делом према међународном обичајном праву. У Међународној конвенцији о елиминацији свих врста

расне дискриминације, на пример, стоји да стране обухваћене конвенцијом морају прогласити кривичним делом кажњивим по закону свако ширење идеја које се темеље на расној супериорности или мржњи или подстицању на расну дискриминацију. Члан 20 Међународног пакта о грађанским и политичким правима (забрана ратне пропаганде) одређује (1) да се свака ратна пропаганда мора забранити законом (2) да се свако заговарање националне, расне или религијске мржње која представља подстицање на дискриминацију, сукоб или насиље мора забранити законом. Мада је према првобитном нацрту члана 20. подстицање на расну мржњу кривично дело по његовој коначној верзији оно се само мора забранити законом, али не кривичним законом. Широки спектар правних приступа заштити и забрани охрабтивања, подстицања или ширења мржње, неповерења и несугласица на политичком, расном, националном или верској основи, пропагандом, говорима или на други начин такође показује да нема међународног консензуса о криминализацији тог дела на нивоу међународног обичајног права. Немачка и Канада су на супротним странама тог спектра, мада у многим другим земљама, укључујући бившу Југославију и САД, постоји неки вид регулације говора којим се шири мржња.

Устав Јужноафричке републике (1996.) члан 16(ц) (који искључује заговарање мржње која је заснована на раси, нацији, полу, или религији и који представља подстицање да се нанесе штета), Кривични закон Канаде, став 319(2) (који забрањује изношење тврдњи које свесно шире мржњу против одређених група које се разликују бојом, расом, религијом или националношћу) и Кривични закон Француске, члан 32 (Они који путем неке публикације или на било који други начин изазивају дискриминацију, мржњу или насиље према некој особи или групи особа због њиховог порекла или њиховог припадања или неприпадања некој етничкој групи, народу, раси или религији биће кажњени затворском казном од годину дана и новчаном казном). Члан 133. Савезног кривичног закона Југославије забрањује објављивање информација које би могле нарушити братство и јединство и равноправност народа. Према немачком кривичном закону кажњавају се они који подстичу на мржњу, на насиље или на произвољна дела против неких група становништва или вређају, злонамерно деградирају или клевећу део становништва, на начин за који је вероватно да ће узнемирити ред и мир. САД пак представљају изузетак у ширини гаранција слободе говора. Говор који шири мржњу заштићен је у уставном режиму САД под условом да не достиже ниво подстицања, што је врло висок праг у америчкој судској пракси”.

Дакле, неки говор за који се тражи кажњавање са гледишта МКСЈ није досегао ниво међународног обичајног права. Говор који садржи дискриминацију или мржњу није нигде наведен у Статуту МКСЈ као кривично дело и, што је најважније, он не досеже исти степен тежине као и друга дела набројана у члану 5. Статута. Значи, немогуће је оптужити за физичко извршење путем говора, а посебно не може говор да буде злочин против човечности, односно нема ништа од оптужби против проф. др Војислава Шешеља по основу говора као физичког извршења прогона, депортације и присилног премештања. О говору као подстицању, помагању и подржавању биће још речи, као саучесничком доприносу који је могућ само под одређеним условима.

Додатни елементи за говор

Пошто су сви говори, изјаве и речи (говори) проф. др Војислава Шешеља предмет анализе у МКСЈ потребно је да се сви говори разврстају према више критеријума.

Ако се пође од критеријума временски оквир, онда мора да се почне од оног тренутка за који може да се тврди да је проф. др Војислав Шешељ јавна личност. Ако не пре, онда свакако треба да се крене од 1982. године па све до данас. У тако дугом временском оквиру говори могу да се разврстају на периоде, а полазећи од статуса који је имао проф. др Војислав Шешељ. Тако је могуће одредити периоде од 1982. године до 1986. године када се преселио из Сарајева у Београд. Затим период од 1986. године до 31. децембра 1990. године. Период од 1. јануара 1991. године до јула 1991. године. Период од августа 1991. године до септембра 1993. године. Период од септембра 1993. године до 24. марта 1998. године. Период од 24. марта 1998. године до 31. децембра 2000. године. Период од 1. јануара 2001. године до 24. фебруара 2003. године. И период од 24. фебруара 2003. године до данас.

Заједничко за све периоде је да је проф. др Војислав Шешељ био стално предмет праћења Службе државне безбедности, као највећи политички противник свих који су, у овом дугом периоду, били на власти. Доказ су четири књиге под насловом „Полицијски досије” где се налазе сви документи о тајном праћењу активности проф. др Војислава Шешеља. Дакле, свака изговорена реч је била свакодневно предмет анализе представника власти који нису били наклоњени проф. др Војиславу Шешељу. Као антикомуниста проф. др Војислав Шешељ је имао јавну наклоност западних демократија и интелектуалаца до 1986. године, а и касније, сигурно, док није уведен вишестраначки систем у СФРЈ 1990. године. Дакле, речи проф. др Војислава Шешеља нико није могао да тумачи као изазивање националне, верске или било које друге дискриминације. Тако нису тумачиле западне демократије, тако није тумачила ни власт која је имала политички

интерес да се сузбије политичко деловање проф. др Војислава Шешеља. Ово је важно и због тога што је те 1990. године измењена, односно смањена казна затвора за кривично дело изазивања и раширивања нетрпељивости или дискриминације са 10 година на 5 година, али се имала у виду и чињеница да по свом опису елемената бића тог кривичног дела оно је више нагињало према вербалном деликту који је забрањен да постоји као кривично дело, јер доводи у питање слободу изражавања, мисли и саопштавања научних мисли, односно, доводи у питање постојање политичких слобода. Ако је то кривично дело имало неког смисла у једнопартијском систему, оно никако нема оправдања са аспекта угрожавања политичких слобода да постоји у вишепартијском систему.

Како се у том периоду поступало најбоље приказују чињеница. Дакле, ако проф. др Војислав Шешељ у главној пешачкој улици у Београду стоји поред малог сточића на коме се налази српска застава (ова која је данас државна застава) и са неког касетофона се чује песма „Боже правде” (данас химна Републике Србије) било је довољно да неки пензионисани комуниста прође улицом дође до првог полицајца и каже да му проф. др Војислав Шешељ вређа осећања, онда би по Закону о заштити имена, лика и дела друга Тита, тај полицајац могао да приведе проф. др Војислава Шешеља у полицијску станицу и да се покрене прекршајни поступак, са гарантованих неколико десетина дана затвора. Можда је то било по важећим законима, али је изазивало чуђење, јер отпор комунистичком режиму у другим републикама није био забрањен, већ подстицан. Ако се са ове временске раздаљине погледа на тај догађај, онда не може да се нађе адекватан одговор на питање шта је погрешно проф. др Војислав Шешељ?

Данас сви стоје мирно пред заставом Републике Србије и уз највеће почести слушају химну „Боже правде”. Изгледа да је проф. др Војислав Шешељ увек био испред времена и испред других. Шта је он то видео пре других и зашто ти други нису то видели. Уосталом, да ли би ти други, или данас сви, могли да виде и осете да није таквих појединаца као што је проф. др Војислав Шешељ који помера видике.

Како може да буде крив онај који својим примером омогућава другима да прогледају? Данас учимо да Галилео није крив. Како сузбити научну мисао у природним и друштвеним наукама? Да људи не би страдали због своје научне мисли њима је гарантована слобода мисли, стваралаштва и преношења мисли. Цивилизација не сме да дозволи да најгори убијају најбоље. Најбољи се поштују и штите и онда када се са њиховим мислима не слажемо. Историја је препуна примера да већина није у праву и зато се увек штити мањина.

Довољно је подсетити на чињеницу да је проф. др Војислав Шешељ практично из затвора дошао на телевизију да јавности представи свој програм као кандидат за избор председника Републике Србије децембра 1990. године. Дакле, он је био љути политички противник, а његову идеологију је власт представљала као фолклор за забаву и немогућу мисију. Те 1990. године речи „Велика Србија” мало ко је знао да имају неко значење и зато су Милошевић, али и скоро сви други учесници на политичкој сцени, то што прича проф. др Војислав Шешељ представљали као немогућу мисију, нешто што се налази у књигама историје, нереално, анахроно и нешто на шта не треба да се обраћа пажња, јер Срби иду ка демократији западног типа.

Зато данас делује смешно када се као присталице идеологије Велике Србије приказују људи који су били љути противници проф. др Војислава Шешеља, а комедија постаје потпуна и смехотресна када се идеологија опозиционог политичара проф. др Војислава Шешеља представља као доминантан и кохезиони фактор УЗП, за политичаре на власти који имају супротну идеологију и који непрекидно политички прогањају проф. др Војислава Шешеља као љутог политичког ривала.

Свему овоме треба додати да једино проф. др Војислав Шешељ није одустао и није се одрекао своје идеологије некада, тада у периоду обухваћеном оптужницом, а и сада. Да је којим случајем идеологија Српске радикалне странке злочиначка она би била на неки начин забрањена пре, тада у периоду обухваћеном оптужницом, али и сада. Као што може да се закључи никада и нико (неће ни вештак Ив Томић) није утврдио да је идеологија Српске радикалне странке злочиначка, забрањена или у супротности са уставом, законима и међународним стандардима. Дакле, и данас су присутне идеологије ХДЗ, СДА, СДС, СПС и СРС. Са гледишта западне демократије и данас су прихватљиве све ове идеологије, осим идеологије СРС, а има у МКСЈ осуђених представника ових идеологија, с тим што нико ко подржава идеологију СРС до сада није осуђен. Утисак је да се у МКСЈ не суди идеологијама, па је зато чудно како се то у поступку против проф. др Војислава Шешеља само суди идеологији СРС и идеологији проф. др Војислава Шешеља?

Проф. др Војислав Шешељ је пре свега квалификовани научник, па све оно друго што може да се изведе као закључак о његовим активностима. Одувек је био најбољи ученик, студент, магистар, доктор наука. Најбољи и најмлађи у стицању свих звања. Талентован и предодређен за науку и ширење видика. Зато није јасно како је неко змогао храбрости да суди научнику за његова научна дела, открића, сазнања и његово трагање за истином. Људи који се баве науком једноставно научне методе спознаје и закључивања толико

дубоко инкорпорирају да то постаје карактеролошка особина интелектуалца који стално проверава, сумња, трага и долази до свог виђења. То је уосталом показао и током притвора да све преиспитује, трага и долази до истине и зато му не представља проблем да исправи оне који у судници погреше или да прихвати све што сматра да није спорно. Једноставно по свим питањима његов карактер му не дозвољава да се служи туђим као својим, а нарочито не пристаје на лаж, па чак и ону која би му можда могла помоћи да се збуне присутни у судници. Он једноставно мора да реагује поводом лажи и мора да допринесе утврђивању истине. Дакле, научне методе размишљања и спознаје су саставни део његове личности по свим питањима и зато фасцинира знањима. Он се распитује, трага, проучава, тражи и решава и она питања која нису саставни део његове примарне професије и када је у питању превод, разумевање лекарских налаза, географија, историја, статистика, медији и уопште свако питање које се њега дотиче.

Као научник он се на сваком месту бори за своје откриће, сазнање, истину и зато по сваком питању има критички однос преиспитивања и провере својих сазнања и свог виђења истине. То проф. др Војислав Шешељ показује у својим научним делима где отворено износи став да ли се поводом питања, догађаја или личности слаже са неким ауторима или не слаже, уз навођење аргументације и разлога.

Зато је питање свести и намере проф. др Војислава Шешеља увек недозвољени улазак у оно за шта му је гарантована слобода. Због тога он не може да оћути, већ као озбиљан научник мора да брани свој став, своју истину и да се увек оштро супротстави туђем мишљењу или ставу који не дели. Ово је важно да се зна јер свест и намера научника не подлежу провери, оцени и утврђивању у смислу кривичне одговорности за став или мишљење, јер и компетентно супротно мишљење или став неког другог научника је гарантован слободом, с тим што мишљење може бити квази научно, пре свега уколико методе рада нису биле научне. Међутим, и та ситуација није у надлежности неког суда, осим у случају плагијата где судијама помажу научници као вештаци.

У том смислу је важно истаћи да је потпуно неприхватљиво да се као експерти појављују неквалификовани и некомпетентни појединци који у суштини вештаче о говору проф. др Војислава Шешеља. Овде се говор користи као најшири термин како за изјаве, интервјуе, саопштења, тако и за новине, књиге и научна дела проф. др Војислава Шешеља.

Само на први поглед може деловати да поједина питања о којима је проф. др Војислав Шешељ давао изјаве излазе из оквира његове научне мисли. Он је професор права, био је професор на Факултету политичких наука у Сарајеву, професор на Правном факултету у

Приштини и Београду и широк је избор области у којима је стварао. Довољно је навести као област политика па да се захвате све друштвене науке (филозофија, социологија, одбрана, историја, право и сл.).

Зато је потпуно неприхватљиво да се утврђује свест и намера научника који на сваком кораку показује и методе које је користио за своја сазнања и стваралаштво.

Овај коментар је био потребан да би се схватила бесмисленост раздвајања овог дугог периода на неке етапе у зависности од догађаја и окружења. Ако би се ишло у етапно разматрање и објашњавање говора опет би се појавио проблем недодирљивости разматрања свести и намере научника за његове научне радове.

Код многих изјава на које се позива Тужилаштво пренебрегава се питање истинитости и истине. Као пример се наводе изјаве о разулареним хордама усташа, новом усташком поглавнику, опасности понављања геноцида над Србима и слично. Овде се поставља питање шта је дискриминација или која је реч која проузрокује дискриминацију. Када Туђман каже да ће обновити Хрватску у границама бановине без Срба у границама НДХ и када проф. др Војислав Шешељ упозори да се то не сме дозволити, онда није јасно шта је ту дискриминација у речима проф. др Војислава Шешеља?

У овом суђењу проф. др Војиславу Шешељу просто су побркане вредности. Произилази да је матрица следећа: можда је све истина то што сте рекли, али неко мора да буде одговоран за српске злочине па смо пронашли да је то проф. др Војислав Шешељ. Говор који садржи истину, историјски доказану истину и данас потврђену истину по мишљењу Тужилаштва мора да буде подстицање. Данас су само Срби избеглице у Европи и зато мора да се суди Србима. Хрватска се и данас условљава од стране међународне заједнице решавањем питања српских избеглица, а суди се проф. др Војиславу Шешељу због говора истине којим је упозоравао какве ће бити последице и оне се све оствариле.

Можда је било више разлога да се наведе у делу овог поднеска под „подстицање”, али с обзиром да Тужилаштво даје тежи кривичноправни значај говору као физичком извршењу злочина, онда није на одмет да се понове неки ставови поводом подстицања, за које смо навели да нису испуњени у оптужбама против проф. др Војислава Шешеља, те је просто немогуће да постоје код оптужби за физичко извршење. Ако не постоји као услов за оптужбе по основу говора као подстицање, помагање и подржавање, онда је немогуће да постоји за тежи облик индивидуалне кривичне одговорности као што је физичко извршење злочина наводно путем говора. У правној анализи подстицања у МКСЈ се користе неки стандарди као питања на која треба пронаћи одговоре:

Прво, шта би могао да буде актус реус:

- промовисање од стране проф. др Војислава Шешеља његове националистичке идеологије свим средствима,

Није јасно да ли је то забрањено. Наравно да научник и опозициони политичар користи сваку прилику да промовише идеологију своје странке, своје ставове и мишљења. Сврха бављења политиком је да се промоцијом своје идеологије обезбеди што већи број бирача и симпатизера како би тај политичар изборном вољом дошао на власт да спроводи ту идеологију. То у преводу значи циљ је освајање власти и позиција да се спроводи идеологија, а начин да се то оствари је промовисати идеологију, обезбедити што већи број присталица и победити на изборима. У промоцији своје идеологије, па макар је неко називао и националистичком, нема противпоравности како са гледишта саме идеологије, тако и са гледишта средстава промовисања. Да су којим случајем средства промовисања идеологије од стране проф. др Војислава Шешеља била недозвољена власт би сигурно забранила промоцију. Промоција путем трибина, митинга, конференција за новинаре, публикацијама, књигама и другим дозвољеним средствима никако не може бити инкриминација. Зато није јасно како у оквиру легалних активности неко може да помисли и да тражи елементе актус реус неког злочина. У том погледу је МКСЈ својеврсна творевина која актус реус тражи за кривична дела у оквиру злочина и истовремено у оквиру вида индивидуалне кривичне одговорности, те на неки начин помера границе кривичне одговорности у погледу радње извршења кривичног дела, јер доводи у раван и радњу као вид индивидуалне кривичне одговорности.

- систематском омаловажавању српског становништва од стране проф. др Војислава Шешеља,

У Хрватској се Хрвати хвале да су усташе и зато што су усташе имају завидан друштвени положај у хрватском друштву. За Хрвате реч „усташа” није погрдна реч, те није јасно зашто би то била погрдна реч за Тужилаштво. Проф. др Војислав Шешел никада није генерализовао да су сви Хрвати усташе, гори од нациста, али имајући у виду историјски контекст и нагомилано српско искуство и чињеницу да се Хрватска не ограђује од усташтва, није ништа погрдно ако се саопшти да се не зна који је то Хрват против усташтва. Додуше мора да се примети и да у оптужници Тужилаштво користи неке речи које проф. др Војислав Шешел никада није изговорио, а то је расправљено током доказног поступка Тужилаштва преко сведока који су оповргли своје наводно раније дате изјаве истражитељима Тужилаштва.

- проф. др Војислав Шешел је ширио атмосферу страха међу цивилним становништвом,

Ако је истина све оно што је проф. др Војислав Шешел саопштавао онда није јасно зашто је важно да ли то неки појединац доживљава као застрашивање. Дакле, не тврди се да је он плашио становништво, не тврди се да је он створио атмосферу страха, него је ширио атмосферу страха. Значи да су сви били оправдано заплашени, али крив је само проф. др Војислав Шешел који је говорио становништву зашто су заплашени.

То би конкретно значило проф. др Војислав Шешел говори како Србе убијају и спроводи се геноцид као што је то било 1941. године, публика то слуша и публика која то слуша има претходна сазнања од других или непосредна сазнања, јер види избеглице и публика је справом у страху од рата, патњи, а крив је проф. др Војислав Шешел који шири ту атмосферу страха. Изгледа да је само њему као опозиционом политичару забрањено да коментарише догађаје и изгледа да је његов говор одлучујући да би се становништво уплашило.

Врхунац је свакако да је страх ширио како према Хрватима и муслиманима истовремено и према Србима. Ваљда се сваки Хрват у Србији пита зашто се убијају и прогањају Срби из Хрватске и Босне и Херцеговине, па је сасвим нормално да се плаши или да му није сасвим све једно што његови убијају и протерују Србе, јер ако то могу Хрвати у Хрватској према Србима, и неминовно као питање се намеће а зашто то исто не би могли Срби у Србији према Хрватима? Ваљда су Хрвати у Хрватској изазвали оправдани страх Хрвата у Србији. Ако су Срби убијани и протерани из оних места Хрватске који су ван територије РСК, конкретно из Загреба где није било оружаних сукоба између Хрвата и Срба, у чему је разлика за Хрвате, рецимо, у Београду. Ваљда је то што ради Туђман са својим усташама изазвало страх код становништва, како Срба у Хрватској, тако и Хрвата у Србији. Уосталом читави делови и насеља у Загребу где су некада Срби живели, од 1991. године њих више нема, у њиховим кућама се налазе Хрвати. Колико бивших и садашњих државних функционера Хрватске живи у становима Срба?

Осим тога проф. др Војислав Шешел се оптужује да је ширио атмосферу и по логици ствари кривац је онај ко је створио ту атмосферу страха. Не може да одговара онај ко је ширио, а да се не зна ко је стварао. Онај ко је створио атмосферу страха је проузроковао и наметнуо страх, а Тужилаштво признаје да то није урадио проф. др Војислав Шешел.

- подстицање проф. др Војислава Шешеља, добровољцима СРС и СЧП, да се пријаве добровољно, и када пођу на терен да остваре његову националистичку идеологију свим средствима,

Позив да се људи пријаве и буду добровољци који ће бити на месту сукоба у јединицама ЈНА, ВРС, ВРСК, ТО и другим јединицама званичне оружане формације није забрањен. Не постоји ни један акт којим се забрањује позивање добровољаца да испуне своју законску обавезу. Осим тога, током доказног поступка Тужилаштва утврђено је шта је проф. др Војислав Шешељ пре поласка поручивао добровољцима и није утврђена ни једна реч која би значила налог или позив да на местима оружаних сукоба чине злочине. Ту Тужилаштво чини превид, па у немогућности да пронађе реч као подстицање или налог у исти кош трпа „националистичку идеологију” проф. др Војислава Шешеља и додаје речи „свим средствима”, јасно алудирајући да је његова идеологија у сваком погледу злочиначка. Једноставно све је злочиначко када је у питању проф. др Војислав Шешељ и то је та методологија која је више својствена медијском рату него озбиљној правосудној институцији, као што би морало да буде неко Тужилаштво. Илузорно је и коментарисати тврдњу Тужилаштва да су добровољци свим средствима остваривали идеологију проф. др Војислава Шешеља. Не зна се ни шта то значи, како је то могуће и како би то могло да изгледа на неком месту где се дешавају оружани сукоби. Осим парола и флоскула Тужилаштво ништа није понудило као доказ за ту тврдњу. Ако је рачунало на неке сведоке, онда и сада није јасно који је то сведок у судници потврдио ову тврдњу Тужилаштва.

Друго, шта би могло да буде менс реа:

- свест проф. др Војислава Шешеља у погледу стварне вероватности, да ће се починити злочини након његових дела подстицања,

Значи да се дело подстицања у старту сматра да је извршено и да постоји. Када би ова теза Тужилаштва била тачна онда није ни потребно утврђивати менс реа, јер је она практично директни умишљај. Овај услов стварне вероватноће се према претпретресном поднеску Тужилаштва разврстава:

а) проф. др Војислав Шешељ је био свестан утицаја којег има на, уопштено говорећи јавно мњење у Србији, своје симпатизере, и идеологију, као и волонтере, добровољце Српске радикалне странке и Четничког покрета конкретно;

Неспорно је да свако ко се бави политиком има утицај на јавно мњење. Неспорно је и да сваки политичар има свест о свом утицају, али оно што би сигурно било важно за судбину оптужби против проф. др Војислава Шешеља је питање колики је то утицај

проф. др Војислав Шешељ имао на јавно мњење? Једино мерило за израчунавање тог утицаја на јавно мњење је популарност, положај у систему власти и свакако резултати избора. То је у ствари одговор јавног мњења и преко тог одговора долази се до мере утицаја који је имао проф. др Војислав Шешељ. Сваки политичар жели да буде важан политички фактор, незаобилазан у политичким процесима и по логици ствари увек жели да мало повећа, па чак и да преувелича свој значај и утицај. То је сасвим нормално за људе који се баве политиком. Међутим, како је овде тема утицаја наметнута у контексту индивидуалне кривичне одговорности мора се прибећи чињеницама.

Подсетимо се да је МКСЈ надлежан за дела, радње и понашања од 1. јануара 1991. године. У децембру 1990. године одржани су избори за председника Србије и посланике Народне скупштине Републике Србије. На изборе за народне посланике Народне скупштине Републике Србије Српска радикална странка није ни учествовала, јер није ни била основана, те није могла да има посланике, јер се није ни кандидовала. Што се тиче избора за председника Републике Србије проф. др Војислав Шешељ је учествовао као кандидат групе грађана, који је био на издржавању прекршајне казне затвора и непосредно пред представљање на телевизији пуштен је из затвора да се представи јавности. На изборима 1990. године освојио је око 100.000 гласова. Наравно, није изабран за председника. Према тим резултатима избора за председника и народне посланике тачно се види какав и колики утицај су имали остали политичари. Српска радикална странка је основана 23. фебруара 1991. године и први значајнији корак у политици је био средином 1991. године када је на допунским изборима у Раковици проф. др Војислав Шешељ изабран за народног посланика. Дакле, проф. др Војислав Шешељ је био само један од 250 народних посланика. Значи, проф. др Војислав Шешељ је стварно био свестан свог политичког утицаја, за разлику од Тужилаштва које није свесно шта је написало у оптужници и претпретресном поднеску. И данас, као и пре проф. др Војислав Шешељ је свестан свог политичког утицаја. Овај услов који намеће МКСЈ је просто несхватљив, јер он ништа не значи пошто Тужилаштво није могло да пронађе ни једну једину реч да је проф. др Војислав Шешељ подстицао и позивао да се врше злочини. У недостатку те речи и катастрофе са сведоцима Тужилаштва као очигледним лажним сведоцима Тужилаштво прибегава измишљању шта је све могло да буде у свести проф. др Војислава Шешеља.

б) оптужени је био свестан ратног контекста у којем се све то развијало, што је посебно опасним учинило дела подстицања која је он чинио;

Овде се говори о ратном контексту и постојању свести о ратном контексту и практично о извршеном делу подстицања, те овај услов за менс реа се нагађа или претпоставља. Дакле, ако се у оквиру менс реа разматра стање свести онда је свест о ратном контексту код проф. др Војислава Шешеља била иста као код генераланог секретара УН, као код председника САД, Француске, Немачке, Италије и других који за разлику од проф. др Војислава Шешеља нису оптужени због поседовања исте свести о ратном контексту.

ц) био је свестан да су злочини били почињени за време рата; Изостала је још само тврдња Тужилаштва, а то се очекује од Тужилаштва, да је био свестан и за оне злочине који су почињени током рата, а за које је чуо тек када је дошао у Хаг 24. фебруара 2003. године. То су бесмислице са којима се служи Тужилаштво.

д) био је свестан да се није могло знати за криминалну прошлост за коју се знало код српских добровољаца, те да се није могло знати да постоји већи ризик, да ће ти добровољци починити ратне злочине када буду наоружани и у ратној ситуацији; Из самог текста како је постављен овај услов извиру бесмислице. Био је свестан да се није могло знати за криминалну прошлост.. Како да се ово докаже? Како Тужилаштво намерава ово да докаже? Свест о две негативне чињенице и поступак доказивања негативних чињеница. Како је то могуће и да ли је то могуће у правосудном систему неке озбиљне државе?

е) био је свестан, о томе шта се догађа на терену, те о томе да је дошло до злочина који су извршени над цивилним становништвом у борбеним зонама, тамо где су их слали на терен добровољце СРС-а и СЧП-а. Како ово да се докаже у погледу свести, када није изведен ни један доказ на околност да је проф. др Војислав Шешељ могао да зна шта се дешава на терену?

намера оптуженог да изазове и наведе своју публику да врши прогоне несрпског становништва из политичких и верских разлога

Намера да изазове и наведе своју публику да врши прогон. Не зна се ко је публика, а током поступка извођења доказа Тужилаштва није се пронашао ни један доказ да је неко из пубике извршио прогон. Тужилаштво није навело ни једно лице са именом и презименом које је извршило прогон и да је то лице било део пубике која је слушала проф. др Војислава Шешеља.

Трећи услови за подстицање или подстрекивање, а то је постојање значајног некса између подстицања и злочина, злочина које су починили добровољци СЧП, СРС или присталице идеологије оптуженог